

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Καραγιάννης Βασίλης

Αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης
ανάγκης ως απόρροια φυσικών ή
ανθρωπογενούς προέλευσης καταστροφών

(Addressing emergency situations
resulting from natural or anthropogenic
disasters)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΚΗΡΥΤΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΑΘΗΝΑ, 2/10/2013

Υπεύθυνη δήλωση εναντίον λογοκλοπής

Έχω διαβάσει και κατανοήσει τους κανόνες για τη λογοκλοπή και τον τρόπο σωστής αναφοράς των πηγών που περιέχονται στον Οδηγό συγγραφής Διπλωματικών εργασιών. Δηλώνω ότι, από όσα γνωρίζω, το περιεχόμενο της παρούσας Διπλωματικής εργασίας είναι προϊόν δικής μου δουλειάς και υπάρχουν αναφορές σε όλες τις πηγές που χρησιμοποίησα.

Καραγιάννης Βασίλης

Ευχαριστίες

Από τη θέση αυτή θεωρώ υποχρέωση μου να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου κ. Κηρυττόπουλο Κωνσταντίνο για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε με την ανάθεση αυτής της διπλωματικής εργασίας καθώς επίσης και για τη βοήθεια και την συμπαράσταση του κατά την διάρκεια της εκπόνησής της. Επιπροσθέτως, θέλω να ευχαριστήσω το Δρ. Ιωάννη Μπενέκο, επιστημονικό συνεργάτη Ε.Μ.Π., εκπρόσωπο της Ελλάδας στην Τεχνική Επιτροπή TC 1.5 “Risk Management” στη Διεθνή Ένωση Οδοποιίας (WRA – World Road Association) χωρίς την καθοδήγηση και πολύτιμη βοήθεια του οποίου, η εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήταν αδύνατη.

Έποψη – Περίληψη

Στην περίληψη περιλαμβάνονται οι στόχοι της διπλωματικής εργασίας, τα βήματα που ακολουθήθηκαν για την επίτευξη αυτών των στόχων και τα συμπεράσματα που προέκυψαν.

Πρώτος στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν η περιγραφή των επιστημονικών κλάδων της διαχείρισης κινδύνων, της επιχειρησιακής συνέχειας και της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων και κυρίως ο εντοπισμός του τρόπου με τον οποίο αυτοί συνδέονται.

Για τα παραπάνω χρησιμοποιήθηκαν το διεθνές πρότυπο διαχείρισης κινδύνων ISO 31000:2009, το διεθνές πρότυπο επιχειρησιακής συνέχειας ISO 22301:2012 και οι καλές πρακτικές διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων αντίστοιχα.

Η σύνδεση αυτών των κλάδων αποτυπώνεται στην **Εικόνα 11**.

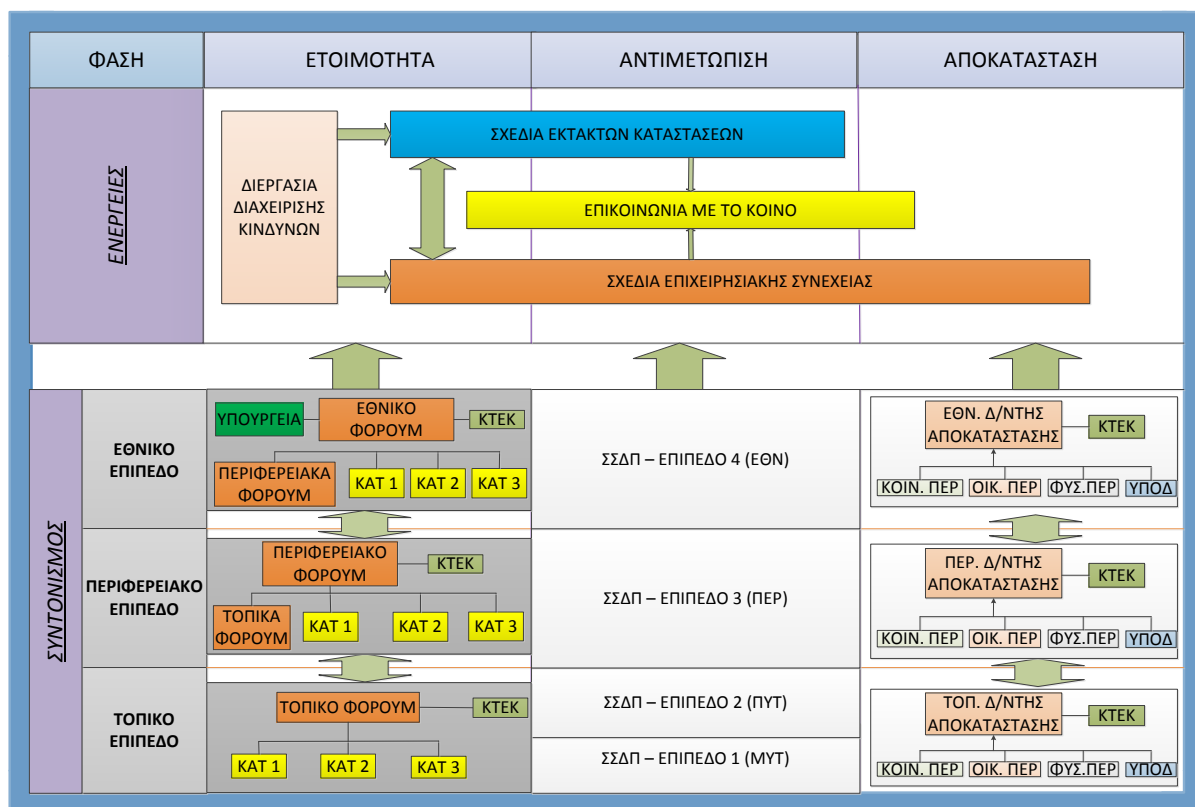

Εικόνα 11: Συσχέτιση διαχείρισης κινδύνων, διαχείρισης επιχειρησιακής συνέχειας και διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων

Δεύτερος στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν η δημιουργία ενός προτεινόμενου πλαισίου διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων.

Για τη δημιουργία αυτού του πλαισίου μελετήθηκαν οι σχετικές καλές πρακτικές από το εξωτερικό και ιδιαίτερα αυτές των χωρών του Ηνωμένου Βασιλείου, των Η.Π.Α και της Νέας Ζηλανδίας.

Το προτεινόμενο πλαίσιο παρατίθεται στην **Εικόνα 34**.

Εικόνα 34: Προτεινόμενο πλαίσιο διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων

Τρίτος στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν η δημιουργία κάποιων θεωρήσεων για έρευνα και ανάπτυξη του γενικού σχεδίου πολιτικής προστασίας «Ξενοκράτης».

Για την επίτευξη αυτού του στόχου εξετάστηκε η συμβατότητα του «Ξενοκράτη» με το προτεινόμενο πλαίσιο.

Οι θεωρήσεις που προέκυψαν είναι οι εξής:

- Δημιουργία φόρουμ
- Εφαρμογή ΣΣΔΠ
- Δημιουργία ομάδων καθήκοντος στη φάση της αποκατάστασης
- Δημιουργία σχεδίων επιχειρησιακής συνέχειας
- Ενσωμάτωση ISO 31000:2009 και ISO 22301:2012 στον «Ξενοκράτη»
- Βελτιώσεις στα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων
- Βελτιώσεις σε σχέση με την επικοινωνία με το κοινό

Τέταρτος στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν η δημιουργία κάποιων θεωρήσεων για έρευνα και ανάπτυξη της εγκυκλίου της ΓΓΠΠ με αρ. πρωτοκόλλου 7303 και θέμα : Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από χιονοπτώσεις και παγετό περιόδου 2012 – 2013.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου εξετάστηκε η συμβατότητα της παραπάνω εγκυκλίου με το προτεινόμενο πλαίσιο.

Οι θεωρήσεις που προέκυψαν είναι οι εξής:

- Σε σχέση με την εκπόνηση του σχεδίου, η εγκύκλιος της ΓΓΠΠ είναι συμβατή με το προτεινόμενο πλαίσιο και αποτελεί ένα πολύ καλό παράδειγμα ειδικού σχεδίου εκτάκτων καταστάσεων.
- Σημαντική έλλειψη της εγκυκλίου αποτελεί η παντελής απουσία διαδικασιών επικαιροποίησης της. Δεν γίνεται καμία αναφορά ούτε σε ασκήσεις, ούτε σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης.

Synopsis

Synopsis covers the objectives of this thesis, the steps followed to achieve these objectives and the conclusions drawn.

The first objective of this thesis was to describe the disciplines of risk management, business continuity and emergency management and especially to identify the way in which they are connected.

For the above, the international risk management standard ISO ÷ 31000:2009, the international business continuity standard ISO ÷ 22301:2012 and good practices of emergency management were used respectively.

The link of these disciplines is reflected in **Figure 11**.

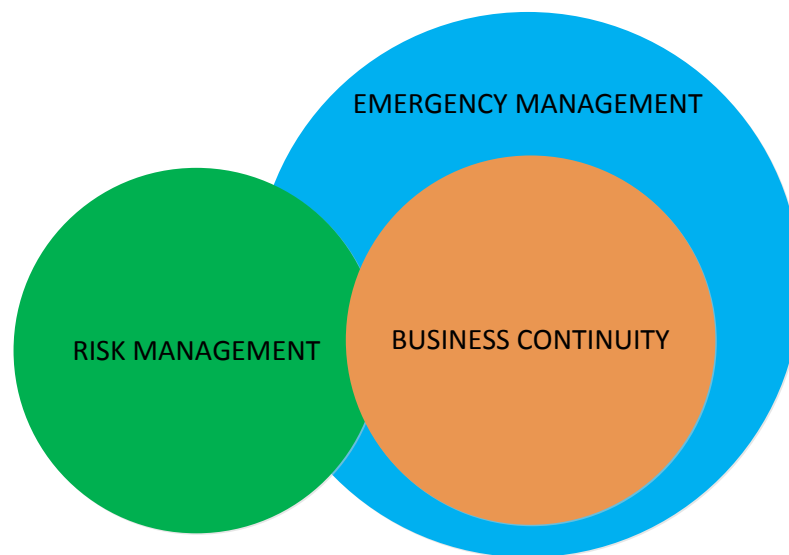

Figure 11: Relation of risk management, business continuity and emergency management

The second objective of this thesis was to develop a proposed framework for emergency management.

For the creation of this framework, the relevant good practice from abroad, especially those of countries of the United Kingdom, the USA and New Zealand, were studied.

The proposed framework is shown in **Figure 34**.

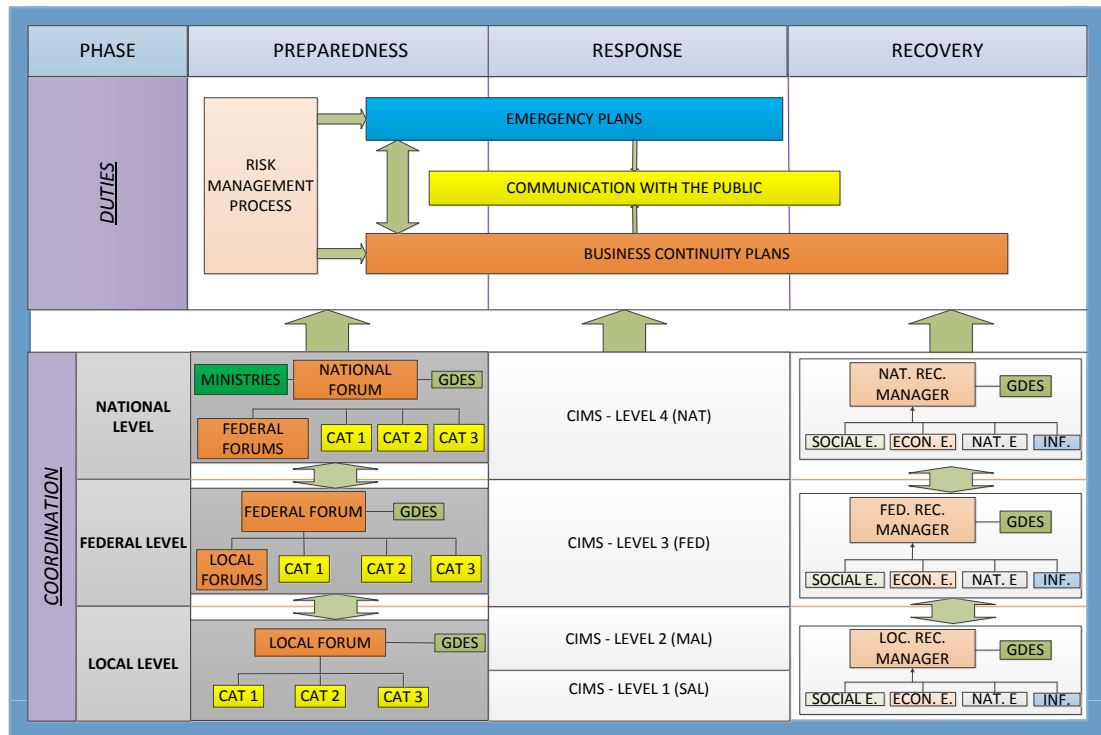

Figure 34: Proposed framework of emergency management

The third objective of this thesis was to create some considerations for research and development of the general plan of policy protection 'Xenocrates'.

The compatibility of 'Xenokratis' and the proposed framework was tested for this objective.

The considerations that arose are:

- Creation of forums
- Application of CIMS
- Creation of task groups in the recovery phase
- Creation of business continuity plans
- Integration of ISO 31000:2009 and ISO 22301:2012 standards in "Xenokratis»
- Improvements in emergency management plans
- Improvements over the public communication

The fourth objective of this thesis was to create some considerations for research and development of the General's Secretariat for Civil Protection (GSCP) circular with serial No. 7303 and subject: "Design and Civil Protection actions to address risks from snowfalls and frost of the period 2012-2013".

The compatibility of the above circular and the proposed framework was tested for this objective.

The main conclusions that arose are:

- In relation to the development of the plan, the GSCP's circular is compatible with the proposed framework and is a very good example of a specific emergency plan.
- Significant lack of the circular is the complete absence of procedures for embedding it. There is no reference to exercises or to any training program.

Περιεχόμενα

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ.....	1
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΈΠΟΨΗ – ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
SYNOPSIS	6
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	9
ΓΛΩΣΣΑΡΙ.....	11
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	12
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	14
1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	15
2 ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	16
3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ (2-4 ΣΕΛΙΔΕΣ)	17
3.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ	17
3.1.1 Εισαγωγή.....	17
3.1.2 Πρότυπο διαχείρισης κινδύνων ISO 31000:2009	17
3.1.3 Πρότυπο επιχειρησιακής συνέχειας ISO 22301:2012.....	21
3.2 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ	25
4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	29
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	29
4.2 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ	29
4.2.1 Εισαγωγή.....	29
4.2.2 Ετοιμότητα.....	31
4.2.3 Αντιμετώπιση	34
4.2.4 Αποκατάσταση.....	43
4.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ.....	48
4.3.1 Εισαγωγή.....	48
4.3.2 Διεργασία διαχείρισης κινδύνων	49
4.3.3 Σχέδια εκτάκτων καταστάσεων.....	56
4.3.4 Σχέδια επιχειρησιακής συνέχειας	67
4.3.5 Επικοινωνία με το κοινό.....	68
4.4 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΤΙΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	74

5	ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ».....	76
5.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ (4-5 ΣΕΛΙΔΕΣ)	76
5.1.1	Γενικό πλαίσιο εργασίας.....	76
5.1.2	Ενέργειες συνεργασίας και συντονισμού – ο ρόλος των εμπλεκόμενων.....	80
5.2	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	83
5.2.1	Συμβατότητα «Ξενοκράτη» με το προτεινόμενο πλαίσιο εργασίας.....	83
5.2.2	Θεωρήσεις για περαιτέρω έρευνα και ανάπτυξη	85
6	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΑΓΕΤΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	88
6.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	88
6.2	ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΓΓΠΠ ΑΔΑ : Β4Σ7Ι-6ΩΖ, ΑΡ. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ 7303 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΓΕΤΟΥ	88
6.3	ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ ΓΓΠΠ ΑΔΑ : Β4Σ7Ι-6ΩΖ, ΑΡ. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ 7303 ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	96
7	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	100
8	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	106

Γλωσσάρι

Risk = Κίνδυνος, πρόκειται για το αποτέλεσμα της αβεβαιότητας σε σχέση με τους στόχους ενός οργανισμού

Hazard = Κίνδυνος (hazard)

Σχόλιο : Στο κείμενο της διπλωματικής εργασίας όπου γράφεται κίνδυνος, θα εννοείται η λέξη risk. Στις περιπτώσεις που γράφεται κίνδυνος (hazard) θα εννοείται η λέξη hazard.

Risk assessment : αποτίμηση κινδύνου

Risk evaluation : αξιολόγηση κινδύνου

Risk treatment : αντίδραση στον κίνδυνο

Risk management: διαχείριση κινδύνων

Business continuity: επιχειρησιακή συνέχεια

Emergency management: διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων

Context : γενικό πλαίσιο

Framework : δομημένο πλαίσιο

Process : διεργασία

Procedure : διαδικασία

Likelihood : πιθανότητα

Impact : επίπτωση

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Διάγραμμα ροής μεθόδου ανάπτυξης εργασίας	16
Εικόνα 2: Σχέση μεταξύ αρχών, δομημένου πλαισίου και διεργασίας (ISO ÷31000:2009).....	19
Εικόνα 3: Στοιχεία δομημένου πλαισίου (ISO ÷31000:2009)	20
Εικόνα 4: Διεργασία διαχείρισης κινδύνων (ISO ÷31000:2009)	21
Εικόνα 5: ΣΔΕΣ (ISO ÷22301:2012)	23
Εικόνα 6: Δημιουργία.....	24
Εικόνα 7: Εφαρμογή και λειτουργία	24
Εικόνα 8: Παρακολούθηση και αναθεώρηση	25
Εικόνα 9: Συντήρηση και βελτίωση	25
Εικόνα 10: Διαφορές διαχείρισης κινδύνων με την επιχειρησιακή συνέχεια	27
Εικόνα 11: Συσχέτιση διαχείρισης κινδύνων, διαχείρισης επιχειρησιακής συνέχειας και διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων	28
Εικόνα 12: Επίπεδα συντονισμού	30
Εικόνα 13: Συντονισμός τοπικού επιπέδου στην ετοιμότητα (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).....	33
Εικόνα 14: Συντονισμός περιφερειακού επιπέδου στην ετοιμότητα (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)	33
Εικόνα 15: Συντονισμός εθνικού επιπέδου στην ετοιμότητα (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).....	34
Εικόνα 16: Υπηρεσίες στο ΣΣΔΠ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))	36
Εικόνα 17: Επικεφαλείς στο ΣΣΔΠ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))	37
Εικόνα 18 : Επίπεδο 1-MYT (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))	40
Εικόνα 19: Επίπεδο 2 – ΠΥΤ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))	41
Εικόνα 20: Επίπεδο 3 – ΠΕΡ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))	42
Εικόνα 21: Επίπεδο 4 – ΕΘΝ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))	43
Εικόνα 22 : Στοιχεία αποκατάστασης (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009), fig.25.1: Integrated and holistic recovery, p.2, U.K Cabinet	

Office, Emergency Response and Recovery (2010), fig. 5.1 Framework for understanding the impact of emergencies, p.54)	45
Εικόνα 23: Ομάδες εργασίας στην αποκατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009)	46
Εικόνα 24: Συντονισμός τοπικού επιπέδου στην αποκατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009).....	47
Εικόνα 25: Συντονισμός περιφερειακού επιπέδου στην αποκατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009)).....	47
Εικόνα 26: Συντονισμός εθνικού επιπέδου στην αποκατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009))	48
Εικόνα 27: Ενέργειες διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).....	49
Εικόνα 28: Κύκλος σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).....	58
Εικόνα 29: Βήματα εκπόνησης σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων	59
Εικόνα 30: Διεργασία ενσωμάτωσης σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων	66
Εικόνα 31: Πληροφορία ανά ακροατήριο (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)	69
Εικόνα 32: Διεργασία επικοινωνίας (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)	70
Εικόνα 33: Διεργασία της ενέργειας «Επικοινωνία με το κοινό»	71
Εικόνα 34: Προτεινόμενο πλαίσιο διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων	75
Εικόνα 35: Αλληλεπίδραση διάφορων οργανισμών και σχετικών διεργασιών ..	94

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Κατηγορίες εμπλεκόμενων οργανισμών(UK Cabinet Office Civil Contingencies Act 2004, short guide)	31
Πίνακας 2: Έκθεση κινδύνου.....	51
Πίνακας 3: Κλίμακα βαθμολόγησης επίπτωσης (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)	52
Πίνακας 4: Κλίμακα βαθμολόγησης πιθανότητας (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).....	55
Πίνακας 5: Μητρώο βαθμολόγησης κινδύνου (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)	55
Πίνακας 6: Ανάλυση βημάτων εκπόνησης σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)	60
Πίνακας 7: Ελάχιστη απαιτούμενη πληροφορία γενικών σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)	63
Πίνακας 8: Ελάχιστη απαιτούμενη πληροφορία ειδικών σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)	64
Πίνακας 9: Παρουσίαση σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).....	64
Πίνακας 10: Πληροφορία που απαιτείται σε μια έκτακτη κατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Public Information Management Information for the CDEM sector [IS9/07] 2007)	72
Πίνακας 11: Καταστροφές	79
Πίνακας 12: Αντιστοιχία υπουργείου με είδος καταστροφής (ΦΕΚ 423 2003, σελ.5835)	82
Πίνακας 13: Αντιστοιχία φάσεων	84
Πίνακας 14: Συνοπτική στήλη παρουσίασης	99

1 Εισαγωγή

Τα κύρια κεφάλαια της διπλωματικής εργασίας είναι τα κεφάλαια 3, 4, 5, 6.

Στο κεφάλαιο 3 περιλαμβάνονται οι βασικές αρχές της διαχείρισης κινδύνων, της επιχειρησιακής συνέχειας και της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων. Αρχικά γίνεται περιγραφή των διεθνών προτύπων της διαχείρισης κινδύνων και της επιχειρησιακής συνέχειας, δηλαδή των ISO 31000:2009 και ISO 22301:2012 αντίστοιχα. Στη συνέχεια γίνεται συγκριτική μελέτη των τριών παραπάνω επιστημονικών κλάδων.

Το κεφάλαιο 4 αφορά τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων για ένα κράτος. Περιλαμβάνει το συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων και τις σχετικές ενέργειες που πραγματοποιούνται. Το κεφάλαιο αυτό τελειώνει με την εκπόνηση ενός προτεινόμενου πλαισίου εργασίας για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων σύμφωνα με τις καλές πρακτικές.

Το κεφάλαιο 5 αφορά το γενικό σχέδιο πολιτικής προστασίας «Ξενοκράτης». Αρχικά, γίνεται μια παρουσίαση αυτού του σχεδίου. Στη συνέχεια εξετάζεται η συμβατότητα του με το προτεινόμενο πλαίσιο και προκύπτουν κάποιες θεωρήσεις για περαιτέρω έρευνα και ανάπτυξη του «Ξενοκράτη».

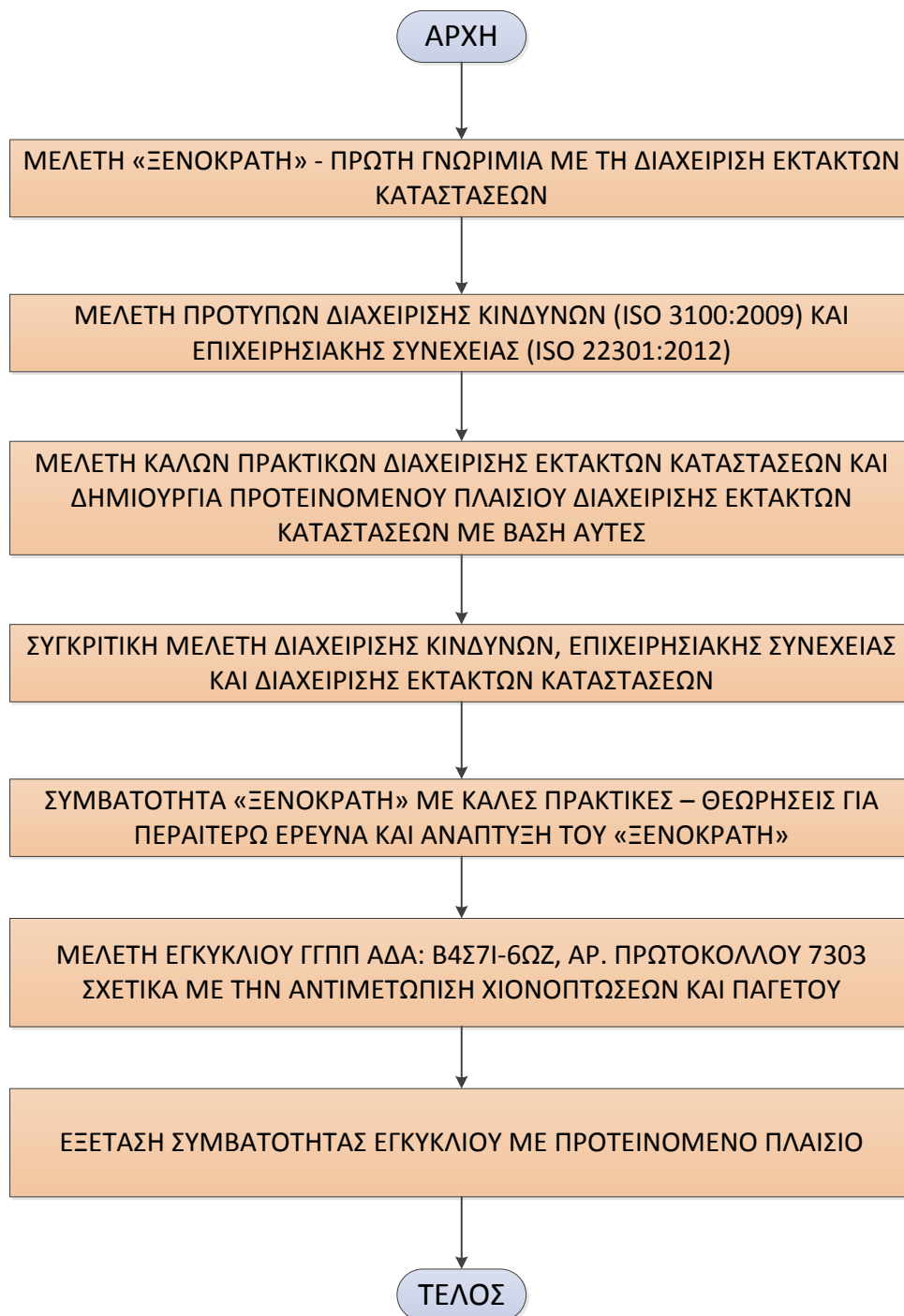
Το κεφάλαιο 6 αφορά την εφαρμογή του προτεινόμενου πλαισίου εργασίας για την αντιμετώπιση των κινδύνων από τις χιονοπτώσεις και τον παγετό στην Ελλάδα.

Αρχικά, γίνεται μια παρουσίαση της εγκυκλίου της ΓΓΠΠ ΑΔΑ : Β4Σ7Ι-6ΩΖ, αρ. πρωτοκόλλου 7303 σχετικά με την αντιμετώπιση χιονοπτώσεων και παγετού. Στη συνέχεια εξετάζεται η συμβατότητα της εγκυκλίου με το προτεινόμενο πλαίσιο και εξάγονται κάποια συμπεράσματα με στόχο της αξιολόγησης της.

2 Μέθοδος ανάπτυξης εργασίας

Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφεται ο τρόπος και τα βήματα εργασίας καθώς επίσης και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτή τη διπλωματική εργασία.

Τα βήματα που ακολουθήθηκαν φαίνονται στην **Εικόνα 1**.

Εικόνα 1: Διάγραμμα ροής μεθόδου ανάπτυξης εργασίας

Χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία Microsoft Word 2010 και Microsoft Visio 2010.

3 Βασικές αρχές διαχείρισης κινδύνων, επιχειρησιακής συνέχειας και εκτάκτων καταστάσεων (2-4 σελίδες)

3.1 Περιγραφή των προτύπων διαχείρισης κινδύνων και επιχειρησιακής συνέχειας

3.1.1 Εισαγωγή

Στο υποκεφάλαιο αυτό περιγράφονται τα πιο πρόσφατα πρότυπα διαχείρισης κινδύνων και επιχειρησιακής συνέχειας, τα οποία είναι το ISO ÷31000:2009 και το ISO ÷22301:2012 αντίστοιχα.

3.1.2 Πρότυπο διαχείρισης κινδύνων ISO ÷31000:2009

“Οι οργανισμοί κάθε είδους και μεγέθους αντιμετωπίζουν εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες και επιρροές που δημιουργούν αβεβαιότητα σε σχέση με το αν και πότε θα επιτευχθούν οι στόχοι των οργανισμών. Το αποτέλεσμα που έχει αυτή η αβεβαιότητα στους στόχους ενός οργανισμού ονομάζεται κίνδυνος (risk, βλέπε Γλωσσάρι).

Όλες οι δραστηριότητες σε έναν οργανισμό εμπεριέχουν κίνδυνο. Οι οργανισμοί διαχειρίζονται έναν κίνδυνο εντοπίζοντας τον (risk identification), αναλύοντας τον (risk analysis) και μετά αξιολογώντας (risk evaluation) αν ο κίνδυνος πρέπει να τροποποιηθεί, προκειμένου να ικανοποιεί τα κριτήρια επικινδυνότητας του οργανισμού, με την αντίστοιχη αντίδραση (risk treatment) σε αυτόν. Κατά τη διεργασία αυτή, επικοινωνούν και διαβουλεύονται με τα ενδιαφερόμενα μέρη και ελέγχουν και αναθεωρούν τον κίνδυνο και τους ελέγχους που τον τροποποιούν, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι δεν απαιτείται περαιτέρω αντίδραση στον κίνδυνο. Αυτό το διεθνές πρότυπο περιγράφει με λεπτομέρεια αυτή τη συστηματική και λογική διεργασία.

Το πρότυπο αυτό καθιερώνει έναν αριθμό αρχών που πρέπει να ικανοποιούνται προκειμένου να γίνεται αποδοτική η διαχείριση ενός κινδύνου. Προτείνεται οι οργανισμοί να αναπτύσσουν, να εφαρμόζουν και να βελτιώνουν συνεχώς ένα δομημένο πλαίσιο του οποίου ο σκοπός είναι η ενσωμάτωση της

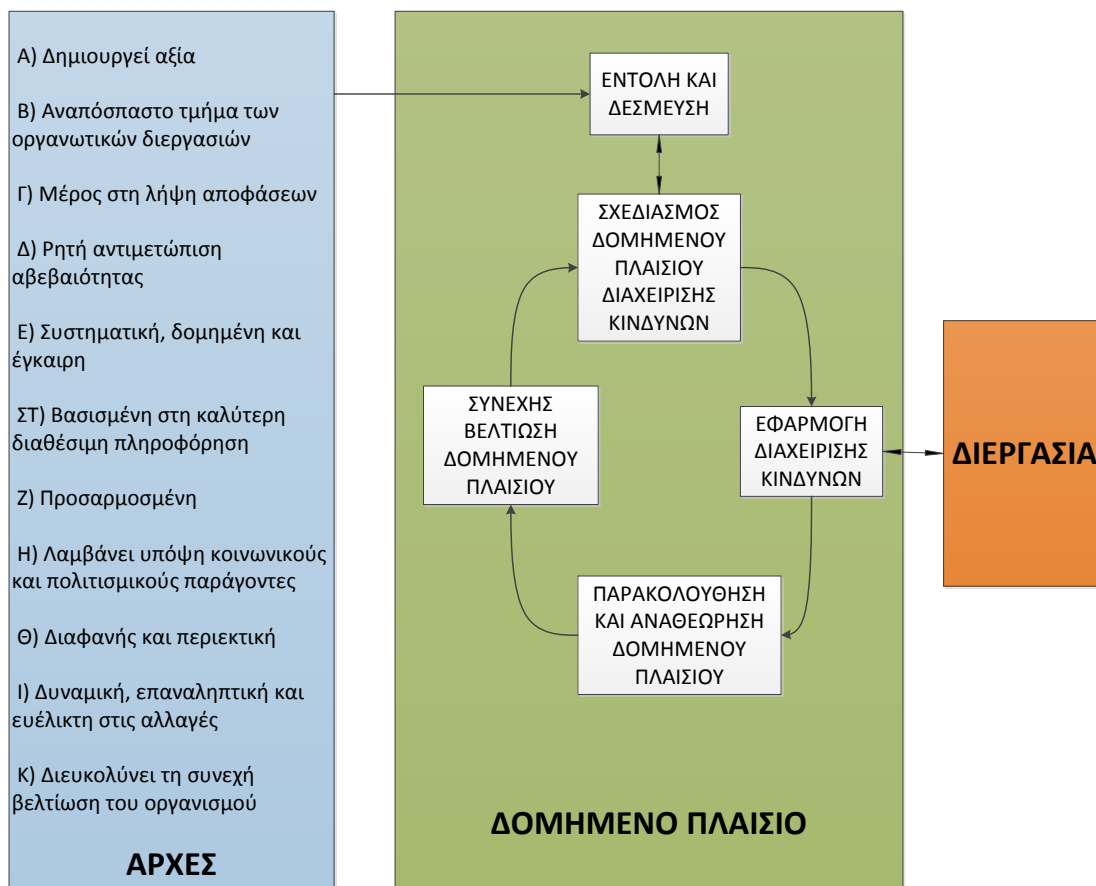
διεργασίας της διαχείρισης κινδύνων στη συνολική διακυβέρνηση, στη στρατηγική και στο σχεδιασμό, στη διοίκηση, στις διεργασίες αναφοράς, στις πολιτικές, στις αξίες και στην κουλτούρα ενός οργανισμού.

Η διαχείριση κινδύνων μπορεί να εφαρμοστεί σε ολόκληρο τον οργανισμό, σε κάποιους τομείς και επίπεδά του, καθώς επίσης και σε συγκεκριμένες λειτουργίες, έργα και δραστηριότητες.

Αν και οι πρακτικές της διαχείρισης κινδύνων έχουν αναπτυχθεί διαχρονικά και σε πολλούς τομείς για να ικανοποιήσουν διαφορετικές ανάγκες, η υιοθέτηση σταθερών διεργασιών μέσω ενός δομημένου πλαισίου μπορεί να βοηθήσει στη διασφάλιση ότι οι κίνδυνοι διαχειρίζονται αποτελεσματικά, αποδοτικά και με συνέπεια από έναν οργανισμό. Αυτή η γενική προσέγγιση που περιγράφεται σε αυτό το πρότυπο παρέχει τις αρχές και τις κατευθυντήριες γραμμές για την διαχείριση κάθε είδους κινδύνου με ένα συστηματικό, διαφανή και αξιόπιστο τρόπο.

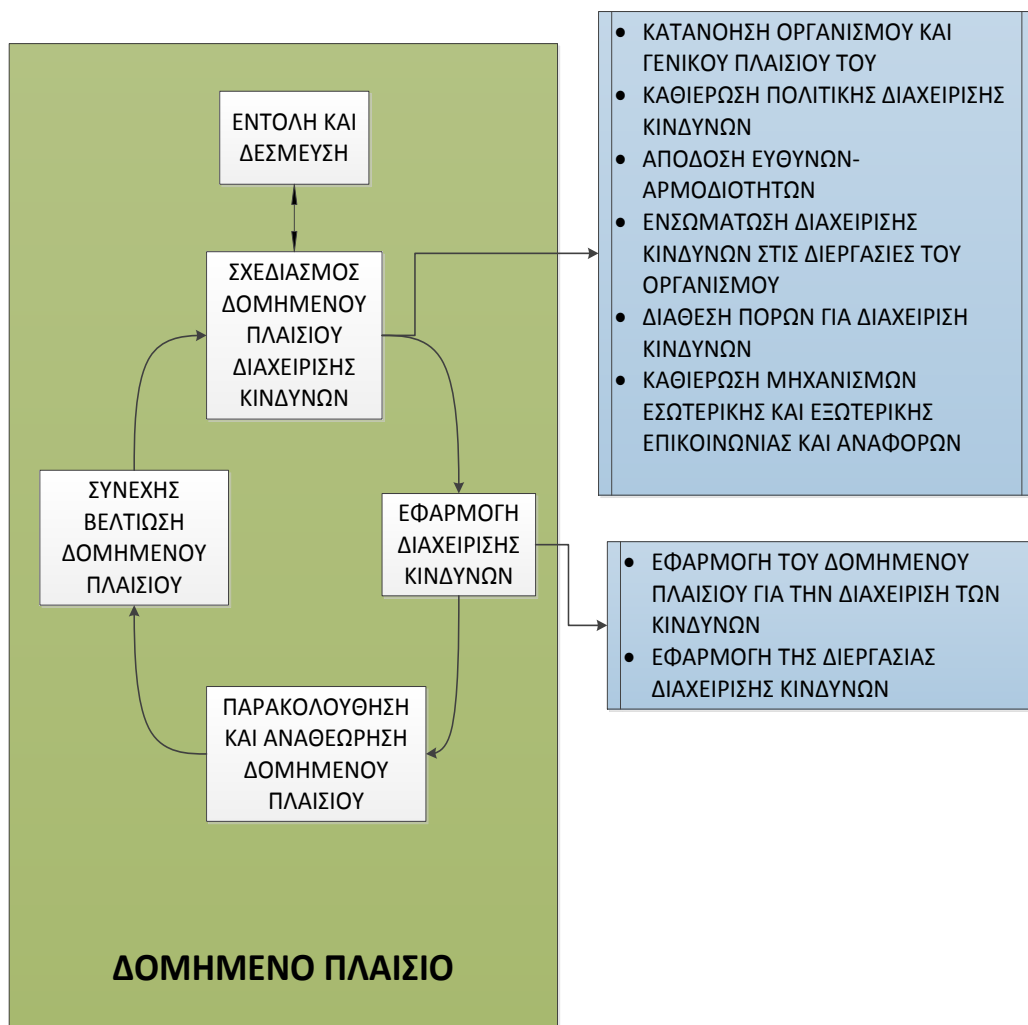
Κάθε συγκεκριμένος τομέας ή εφαρμογή της διαχείρισης κινδύνων ενέχει τις δικές του/της ιδιαίτερες ανάγκες, ακροατήρια, αντιλήψεις και κριτήρια. Ως εκ τούτου, ένα σημαντικό χαρακτηριστικό αυτού του προτύπου είναι η ένταξη του «καθορισμού του γενικού πλαισίου» ως δραστηριότητα στην αρχή αυτής της γενικής διεργασίας διαχείρισης κινδύνων. Ο καθορισμός του γενικού πλαισίου βοηθά στην αποκάλυψη και στην εκτίμηση της φύσης και της πολυπλοκότητας των κινδύνων του οργανισμού.

Η συσχέτιση ανάμεσα στις αρχές διαχείρισης κινδύνων, το δομημένο πλαίσιο στο οποίο η διαχείριση κινδύνων εντάσσεται και στη διεργασία διαχείρισης κινδύνων αποτυπώνεται στην» (ISO ÷31000:2009, p. v) **Εικόνα 2.**

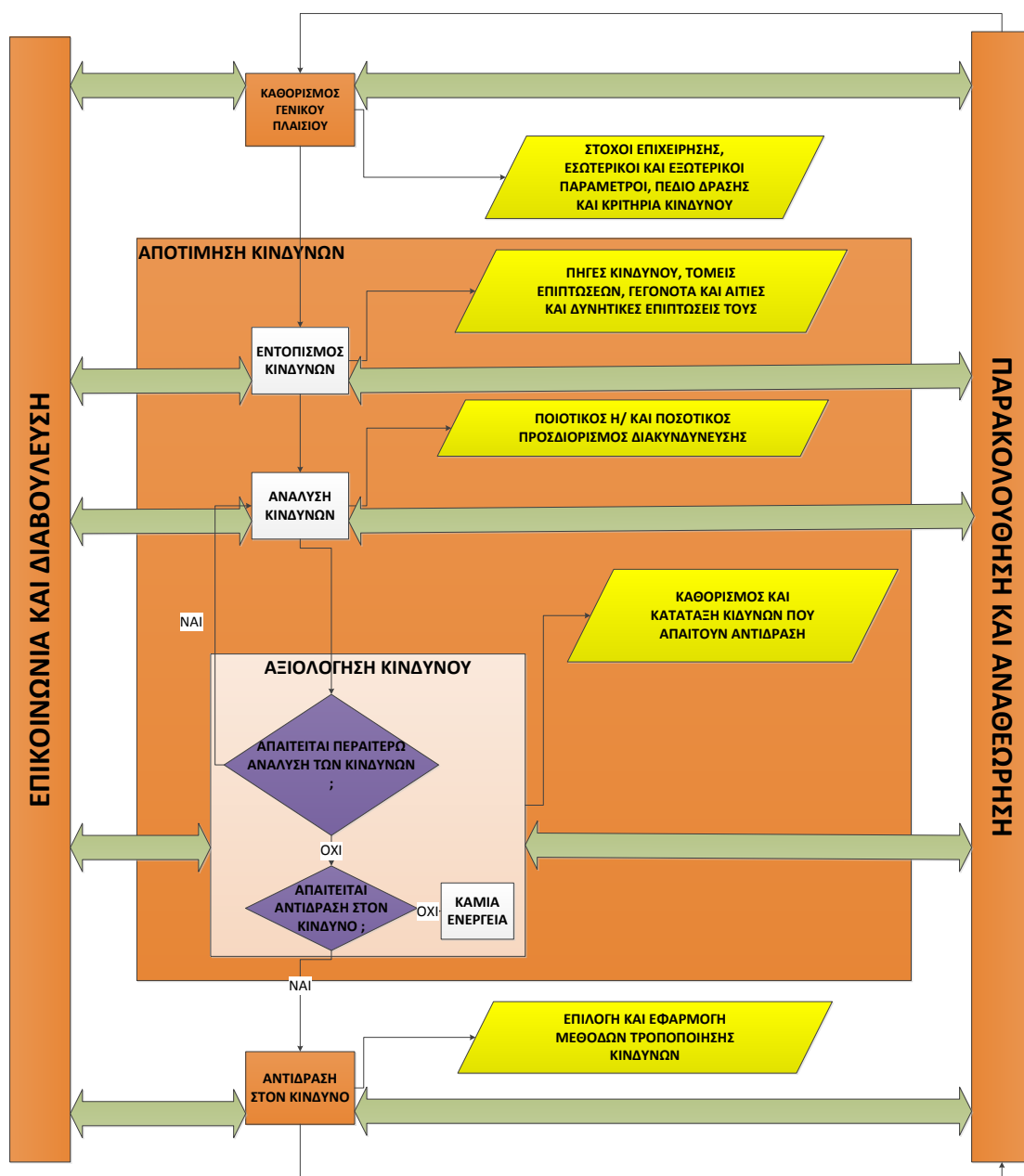
Εικόνα 2: Σχέση μεταξύ αρχών, δομημένου πλαισίου και διεργασίας (ISO 31000:2009)

Σε σχέση με το δομημένο πλαίσιο κρίνεται σκόπιμο απλά να παρατεθούν για λόγους πληρότητας τα στοιχεία που αποτελούν τον σχεδιασμό του αλλά και την εφαρμογή της διαχείρισης κινδύνων, στην **Εικόνα 3**.

Εικόνα 3: Στοιχεία δομημένου πλαισίου (ISO 31000:2009)

Το πιο ουσιαστικό κομμάτι της περιγραφής αυτής του προτύπου είναι η **Εικόνα 4**, η οποία αναλύει τη διεργασία διαχείρισης κινδύνων. Αυτό συμβαίνει διότι η διεργασία διαχείρισης κινδύνων είναι ιδιαίτερα σημαντική στη γενικότερη προσπάθεια για διαχείριση των εκτάκτων καταστάσεων. Όπως θα δούμε και αναλυτικότερα στο Κεφάλαιο 4 - «Διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων», η διεργασία αυτή ουσιαστικά αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζονται πολύ σημαντικές ενέργειες και αποτελεί σημείο αναφοράς για την εκπόνηση των σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων αλλά και επιχειρησιακής συνέχειας. Κατά την ανάλυση της διεργασίας, έμφαση δόθηκε στο αποτέλεσμα που έχει κάθε βήμα της διεργασίας.

Εικόνα 4: Διεργασία διαχείρισης κινδύνων (ISO 31000:2009)

3.1.3 Πρότυπο επιχειρησιακής συνέχειας ISO 22301:2012

«Αυτό το διεθνές πρότυπο καθορίζει τις απαιτήσεις για τη δημιουργία και τη διαχείριση ενός αποτελεσματικού Συστήματος Διοίκησης Επιχειρησιακής Συνέχειας (ΣΔΕΣ).

Σε αυτή την προσπάθεια έμφαση δίνεται :

- στην κατανόηση των αναγκών του οργανισμού και στην αναγκαιότητα για καθιέρωση πολιτικής και στόχων διαχείρισης επιχειρησιακής συνέχειας
- στην εφαρμογή και στη λειτουργία ελέγχων και μέτρων για τη διαχείριση της συνολικής ικανότητας ενός οργανισμού να διαχειρίζεται περιστατικά που ενδέχεται να διαταράξουν την ομαλή λειτουργία του
- στον έλεγχο και στην αναθεώρηση της επίδοσης και της αποτελεσματικότητας του ΣΔΕΣ
- στη συνεχή βελτίωση βασισμένη στη μέτρηση στόχων

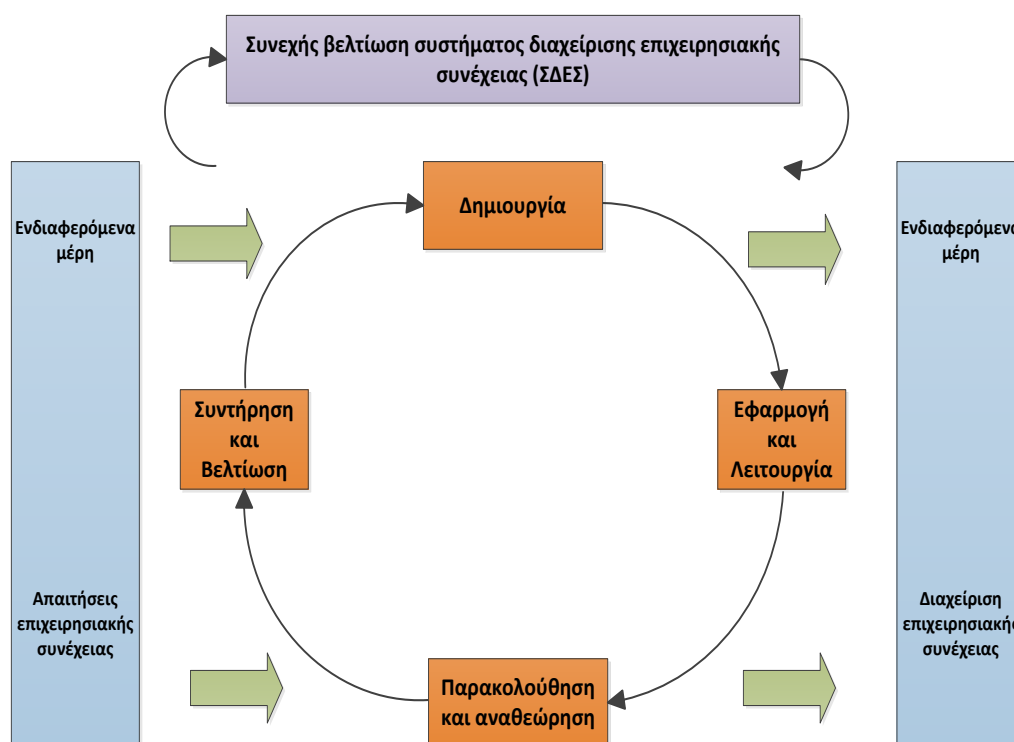
Ένα ΣΔΕΣ, όπως και κάθε άλλο σύστημα διοίκησης, έχει τα παρακάτω βασικά χαρακτηριστικά :

- μια πολιτική
- ανθρώπους με καθορισμένες ευθύνες
- διεργασίες διοίκησης σχετικές με :
 - ✓ την πολιτική
 - ✓ το σχεδιασμό
 - ✓ την εφαρμογή και λειτουργία
 - ✓ την αξιολόγηση επίδοσης
 - ✓ την αναθεώρηση της διαχείρισης
 - ✓ τη βελτίωση
- τεκμηρίωση με ελέγξιμα αποδεικτικά στοιχεία
- κάθε εργασία διαχείρισης επιχειρησιακής συνέχειας σχετική με τον οργανισμό» (ISO ÷22301:2012, p.v)

Το συγκεκριμένο πρότυπο «καθορίζει τις απαιτήσεις για το σχεδιασμό, την καθιέρωση, την εφαρμογή, τη λειτουργία, την παρακολούθηση, την αναθεώρηση, τη διατήρηση και τη συνεχή βελτίωση ενός τεκμηριωμένου συστήματος διαχείρισης με στόχο την προστασία από, τη μείωση της πιθανότητας εμφάνισης, την προετοιμασία για, την αντίδραση σε και την αποκατάσταση από γεγονότα που ενδέχεται να διαταράξουν την ομαλή λειτουργία του οργανισμού, όταν αυτά προκύψουν» (ISO ÷22301:2009, p.1)

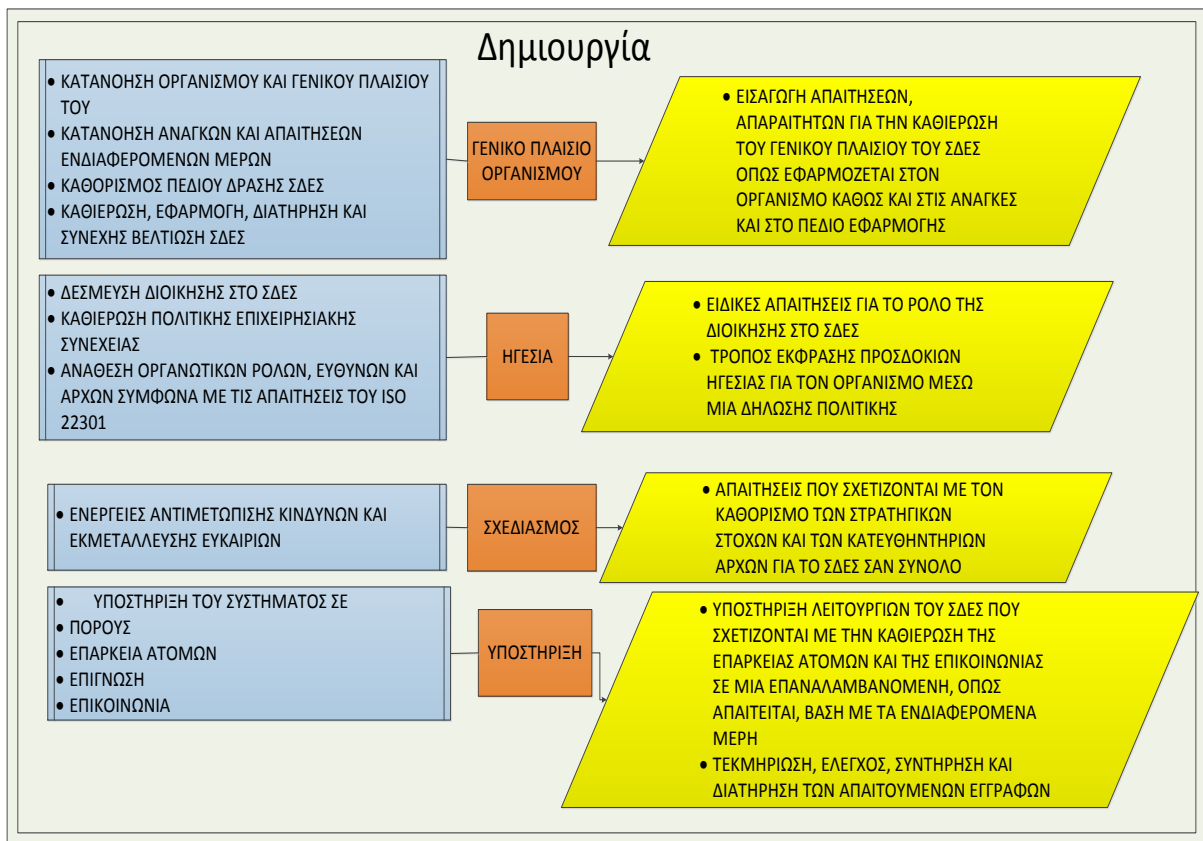
Η επιχειρησιακή συνέχεια συνεισφέρει γενικά σε μια πιο ανθεκτική κοινωνία και εμπλέκεται με τη διεργασία της αποκατάστασης ενός οργανισμού ή και μιας ευρύτερης κοινότητας, ύστερα από μια έκτακτη κατάσταση.

Η **Εικόνα 5** «δείχνει πως ένα ΣΔΕΣ λαμβάνει ως εισόδους τα ενδιαφερόμενα μέρη και τις απαιτήσεις για διαχείριση επιχειρησιακής συνέχειας και, μέσα από τις απαραίτητες ενέργειες και διεργασίες, παράγει αποτελέσματα που ικανοποιούν αυτές τις απαιτήσεις» (ISO ÷22301:2009, p.v).

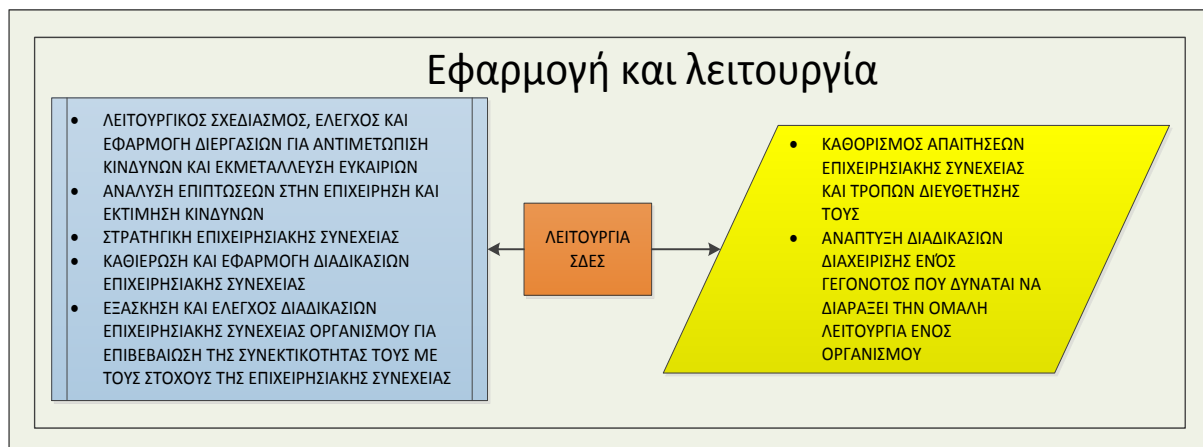

Εικόνα 5: ΣΔΕΣ (ISO ÷22301:2012)

Στις **Εικόνα 6**, **Εικόνα 7**, **Εικόνα 8** και **Εικόνα 9** γίνεται ανάλυση των παραπάνω διεργασιών. Τα σχήματα αυτά περιλαμβάνουν για το κάθε κομμάτι της διεργασίας, τα επιμέρους στοιχεία του, τις ενέργειες που αποτελούν το κάθε στοιχείο αλλά και τα αποτελέσματα του. Όλα αυτά τα σχήματα βασίζονται στο πρότυπο ISO ÷22301:2009. Έχει γίνει προσπάθεια να αποτελέσουν μια συνοπτική περιγραφή του συγκεκριμένου προτύπου.

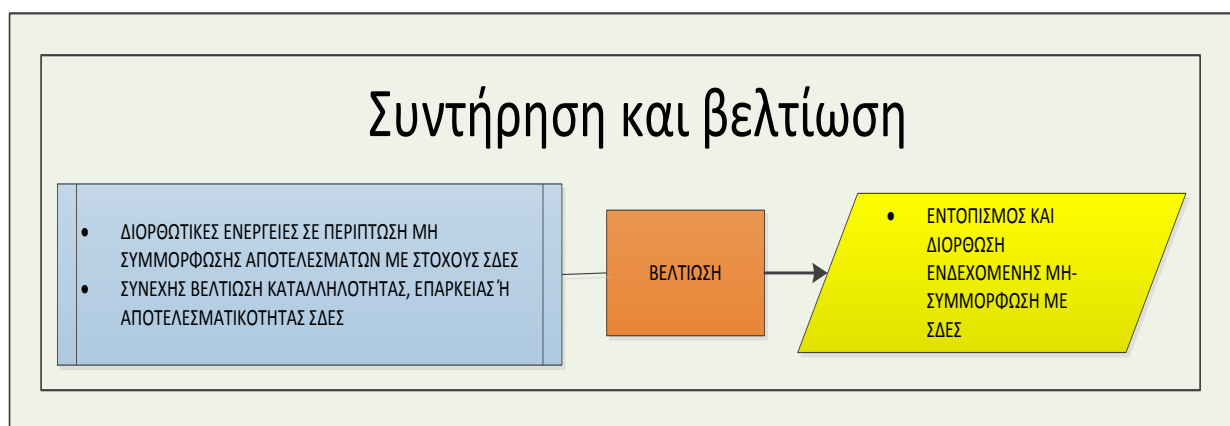
Εικόνα 6: Δημιουργία

Εικόνα 7: Εφαρμογή και λειτουργία

Εικόνα 8: Παρακολούθηση και αναθεώρηση

Εικόνα 9: Συντήρηση και βελτίωση

3.2 Συγκριτική της μελέτη διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων, της διαχείρισης κινδύνων και της επιχειρησιακής συνέχειας

Αρχικά, θα εξετάσουμε τις διαφορές μεταξύ διαχείρισης κινδύνων και επιχειρησιακής συνέχειας.

Η διαχείριση κινδύνων και η επιχειρησιακή συνέχεια αποτελούν δύο επιστημονικούς κλάδους στενά συνδεδεμένους, με δυσδιάκριτες από πρώτη ματιά διαφορές, που αλληλοσυμπληρώνονται. Με βάση το ISO 31000:2009 και το ISO 22301:2012 προκύπτουν οι εξής βασικές διαφορές :

- Η διαχείριση κινδύνων αφορά και αρνητικούς για έναν οργανισμό κινδύνους αλλά και αυτούς που αφορούν τη μη εκμετάλλευση μιας ευκαιρίας. Αντίθετα, η επιχειρησιακή συνέχεια αφορά μόνο αρνητικούς

κινδύνους που ενδέχεται να επηρεάσουν την ομαλή συνέχεια των λειτουργιών ενός οργανισμού.

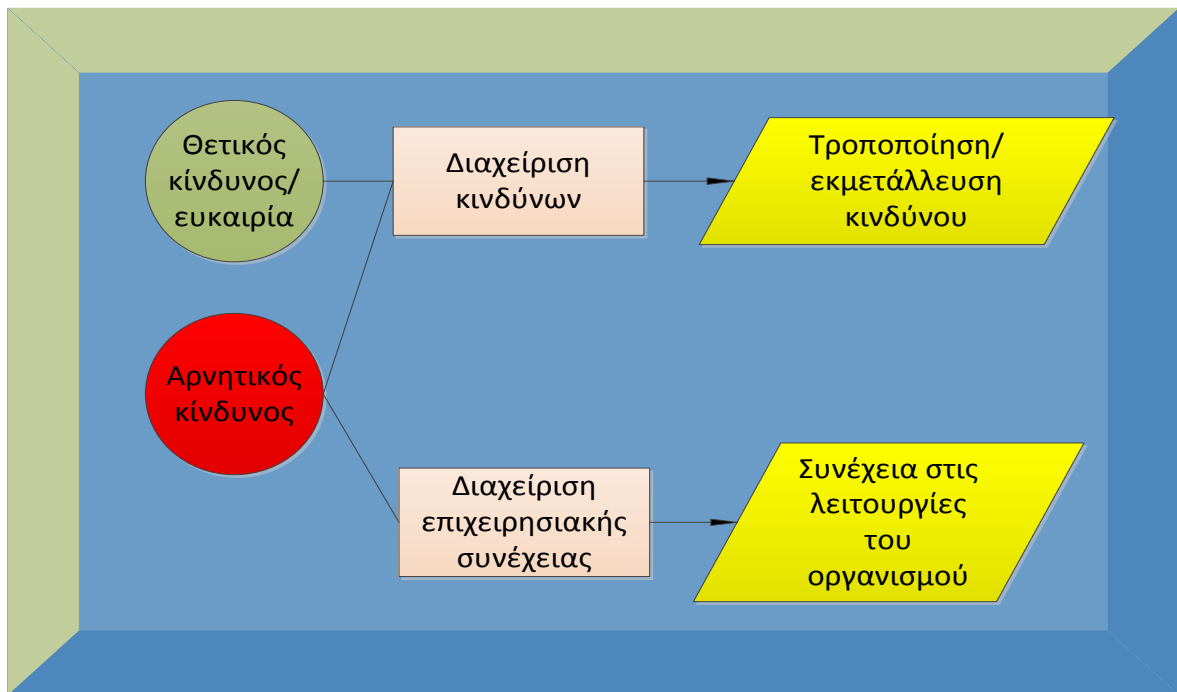
- Το αποτέλεσμα της διαχείρισης κινδύνων είναι, όταν κρίνεται απαραίτητο, η τροποποίηση ενός κινδύνου. Αυτό επιτυγχάνεται με τρεις τρόπους. Ο πρώτος είναι να μειώσουμε την πιθανότητα του να συμβεί. Δηλαδή, πρακτικά, να προσπαθήσουμε να αποτρέψουμε αυτόν τον κίνδυνο. Ο δεύτερος τρόπος είναι να μειώσουμε τις επιπτώσεις αυτού του κινδύνου. Δηλαδή, σε περίπτωση που συμβεί, οι συνέπειες του να είναι πολύ λιγότερο επώδυνες από ότι πριν. Ο τελευταίος τρόπος είναι ο συνδυασμός των δύο παραπάνω, δηλαδή και να προσπαθήσουμε να αποφύγουμε έναν κίνδυνο αλλά και εφόσον τελικά δεν τα καταφέρουμε, να έχουμε μειωμένες συνέπειες.

Αντίστοιχα, η επιχειρησιακή συνέχεια στοχεύει στη διασφάλιση ότι ο οργανισμός που την θα την εφαρμόσει αποτελεσματικά θα είναι σε θέση να συνεχίσει τις λειτουργίες του μετά την πραγματοποίηση ενός κινδύνου, δηλαδή την εκδήλωση ενός γεγονότος που συνιστά έκτακτη κατάσταση σε επιθυμητό χρονικό διάστημα και σε επιθυμητό επίπεδο λειτουργίας.

Η παραπάνω διαφοροποίηση σε σχέση με το στόχο του κάθε κλάδου, οδηγεί σε διαφορετικές οπτικές γωνίες σε σχέση με τους κινδύνους ενός οργανισμού. Σύμφωνα και με τον Βρετανικό Οργανισμό Τυποποίησης (British Standard Institution) *«συνδέοντας τους επιστημονικούς κλάδους της επιχειρησιακής συνέχειας και της διαχείρισης κινδύνων, οι οργανισμοί μπορούν να αποκτήσουν μια πιο σαφή εικόνα του συνολικού τους κινδύνου»*

(<http://www.talkingbusinesscontinuity.com/media/36056/bsi%20-%20bcm%20and%20risk%20management%20report%20vfinal%20singles%20-%20brochure%20june%202011.pdf>, διαθέσιμο στις 21/6/13).

Τα παραπάνω αποτυπώνονται και στην **Εικόνα 10**.

Εικόνα 10: Διαφορές διαχείρισης κινδύνων με την επιχειρησιακή συνέχεια

Στη συνέχεια, θα εξετάσουμε τη σχέση των δύο παραπάνω κλάδων με τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων.

Η διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων περιλαμβάνει και την αντιμετώπιση ενός κινδύνου μέσω των σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων αλλά και τη διασφάλιση της συνέχειας των λειτουργιών ενός οργανισμού μέσω των σχεδίων επιχειρησιακής συνέχειας.

Για αυτό το λόγο, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι αποτελεί υπερσύνολο της επιχειρησιακής συνέχειας αλλά όχι της διαχείρισης κινδύνων. Αυτό συμβαίνει γιατί η διαχείριση κινδύνων πραγματεύεται και θετικούς κινδύνους, δηλαδή την αδυναμία εκμετάλλευσης μιας ευκαιρίας.

Στην **Εικόνα 11** αποτυπώνονται τα παραπάνω.

Εικόνα 11: Συσχέτιση διαχείρισης κινδύνων, διαχείρισης επιχειρησιακής συνέχειας και διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων

4 Διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναπτυχθεί ένα προτεινόμενο πλαίσιο για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων, το οποίο βασίζεται στις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και ιδιαίτερα στα εγχειρίδια του Ηνωμένου Βασιλείου, των Η.Π.Α και της Νέας Ζηλανδίας.

Θεωρήθηκε ότι η διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων αποτελείται από τα εξής βασικά στοιχεία :

- Το συντονισμό των εμπλεκόμενων οργανισμών
- Τις ενέργειες των εμπλεκόμενων οργανισμών

Ακολουθεί αναλυτική περιγραφή των παραπάνω στοιχείων της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων στις επόμενες ενότητες.

4.2 Συντονισμός

4.2.1 Εισαγωγή

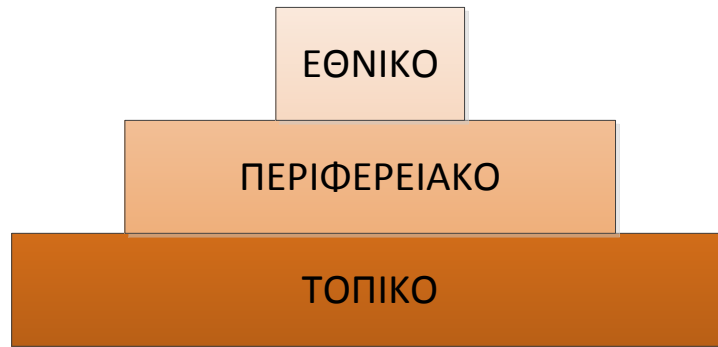
Ο συντονισμός αποτελείται από τρεις (3) φάσεις, οι οποίες αφορούν τη χρονική συσχέτιση αυτών με τη στιγμή πραγματοποίησης της έκτακτης κατάστασης, και είναι :

- Ετοιμότητα (Πριν εκδηλωθεί η έκτακτη κατάσταση)
- Αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης
- Αποκατάσταση (των επιπτώσεων της έκτακτης κατάστασης)

(U.S Department of Homeland Security 2008, UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, Emergency Response and Recovery 2010, NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management 2009)

Έχουμε τρία (3) επίπεδα συντονισμού τα οποία σχετίζονται με τον γενικότερο τρόπο δομής των κρατών. Τα επίπεδα αυτά, τα οποία φαίνονται και στην **Εικόνα 12**, είναι :

- Εθνικό
- Περιφερειακό
- Τοπικό

Εικόνα 12: Επίπεδα συντονισμού

Οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί διακρίνονται σε :

- Κατηγορίας 1 – Κύριοι συμμετέχοντες στην όλη προσπάθεια (τοπικές αρχές, υπηρεσίες εκτάκτου ανάγκης, στρατός¹ κλπ)
- Κατηγορίας 2² – Βοηθητικοί συμμετέχοντες στην όλη προσπάθεια, οι οποίοι έχουν σημαίνοντα ρόλο σε γεγονότα που επηρεάζουν μόνο τον τομέα τους (επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, μεταφορές κλπ) (UK Cabinet Office Civil Contingencies Act 2004)
- Κατηγορίας 3 – Ήσσονος σημασίας (Μ.Κ.Ο, εθελοντικός τομέας κλπ)

Στον **Πίνακα 1** περιλαμβάνονται οι κυριότεροι οργανισμοί των παραπάνω τριών κατηγοριών.

¹ Ο στρατός παρουσιάζει τη διαφοροποίηση με τους υπόλοιπους οργανισμούς της κατηγορίας 1, ότι εμπλέκεται πολύ σπάνια, σε ιδιαίτερα μεγάλες κρίσεις, έχοντας όμως πολύ σημαντικό ρόλο.

² Σύμφωνα με το UK Cabinet Office Civil Contingencies Act 2004, υπάρχουν οι οργανισμοί κατηγορίας 1 και 2 αλλά όχι της κατηγορίας 3. Επειδή παρατηρήθηκε όμως ο κοινός ρόλος σε σχέση με το συντονισμό των Μ.Κ.Ο, του εθελοντικού τομέα και του στρατού αποφασίστηκε η ομαδοποίηση τους σε μια κατηγορία

Πίνακας 1: Κατηγορίες εμπλεκόμενων οργανισμών(UK Cabinet Office Civil Contingencies Act 2004, short guide)

Κατηγορία 1	Κατηγορία 2	Κατηγορία 3
Υπηρεσίες Εκτάκτου Ανάγκης	Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας	Εθελοντικός Τομέας
Ελληνική Αστυνομία	ΔΕΗ	
Πυροσβεστικό Σώμα	ΟΤΕ	
Λιμενικό Σώμα και Ελληνική Ακτοφυλακή	ΕΥΔΑΠ	
Πολιτική Προστασία	ΔΕΠΑ	
Τοπικές Αρχές	Μεταφορές	
Δημοτικές Αρχές	ΕΘΕΛ	
Περιφερειακές Αρχές	Αττικό Μετρό	
Φορείς Υγείας και Νομικά Πρόσωπα	ΟΣΕ	
ΕΚΑΒ	ΚΤΕΛ	
ΕΟΦ	ΕΜΥ	
Νοσοκομεία		
Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος		
Ένοπλες Δυνάμεις		

Στη συνέχεια, θα γίνει περιγραφή του συντονισμού για κάθε μία από τις τρεις (3) φάσεις του.

4.2.2 Ετοιμότητα

Η ετοιμότητα αποτελεί τη πρώτη φάση της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων..

Προτού αρχίσει η παρουσίαση του συντονισμού για τη φάση της ετοιμότητας, πρέπει να οριστούν τα εξής :

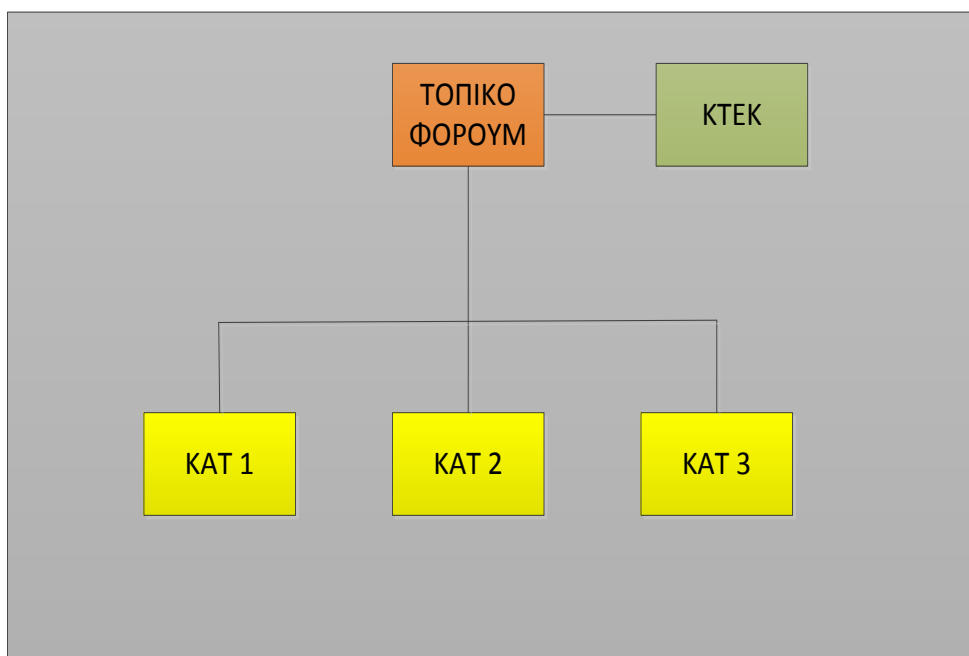
- Φόρουμ³ (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006) : Διακρίνεται σε τρία είδη, το τοπικό (ΤΦ), το περιφερειακό (ΠΦ) και το εθνικό φόρουμ (ΕΦ). Αναλαμβάνει το συντονισμό των οργανισμών των τριών κατηγοριών σε ό,τι αφορά την φάση της ετοιμότητας. Προτείνεται ως επικεφαλής αυτού του φόρουμ να είναι ο επικεφαλής ενός οργανισμού της κατηγορίας 1, επειδή αυτοί οι οργανισμοί είναι οι κύριοι συμμετέχοντες στη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων. Να επισημανθεί ότι τα φόρουμ δεν έχουν καμία νομική ευθύνη για ό,τι ενέργειες πραγματοποιηθούν (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).
- Κυβερνητικό Τμήμα Εκτάκτων Καταστάσεων (ΚΤΕΚ)⁴ (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006) : Στόχος του είναι να φέρνει σε επικοινωνία, για ζητήματα διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων, την κυβέρνηση με το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο.

Η προστιθέμενη αξία σε σχέση με την δημιουργία των φόρουμ, έγκειται στο ότι λόγω του συντονισμού των οργανισμών δεν θα έρχονται οι αρμοδιότητες των διάφορων οργανισμών σε σύγκρουση καθώς και στο ότι θα αποφεύγεται η επικάλυψη των διάφορων καθηκόντων από παραπάνω τους ενός οργανισμούς. Παράλληλα, προάγεται η διαμοίραση της γνώσης, της εμπειρίας και της τεχνογνωσίας μεταξύ των οργανισμών.

Στις **Εικόνα 13**, **Εικόνα 14** και **Εικόνα 15** αποτυπώνεται όλος ο τρόπος οργάνωσης στο τοπικό, στο περιφερειακό και στο εθνικό επίπεδο αντίστοιχα :

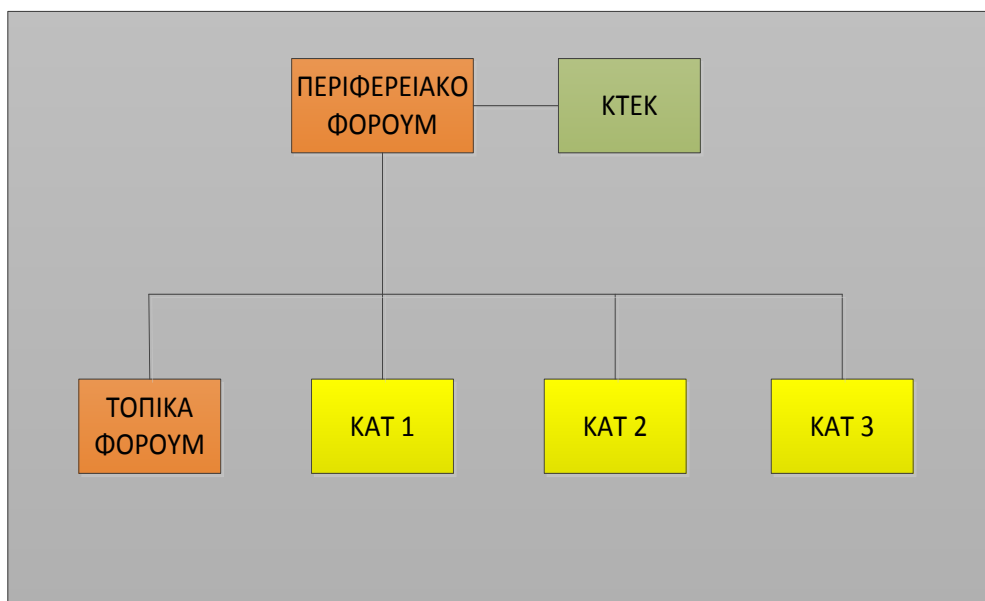
³ Η ιδέα προήλθε από τα Local Resilience Forum (LRF) και Multi-LRF

⁴ Η ιδέα προήλθε από το DCLG RED, αν και υπάρχουν σημαντικές διαφορές σε σχέση με το ΚΤΕΚ.

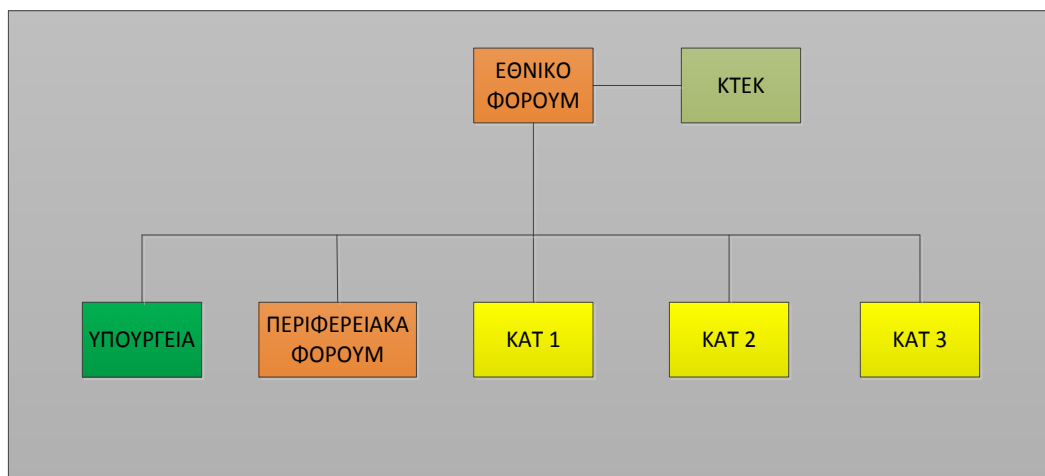
Εικόνα 13: Συντονισμός τοπικού επιπέδου στην ετοιμότητα (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Παρόμοια λογική ακολουθείται και σε περιφερειακό επίπεδο, με τη δημιουργία ενός περιφερειακού φόρουμ, μιας και πρέπει να υπάρχει συντονισμός μεταξύ των τοπικών φόρουμ και των οργανισμών των τριών κατηγοριών.

Εικόνα 14: Συντονισμός περιφερειακού επιπέδου στην ετοιμότητα (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Παρόμοια λογική ακολουθείται και σε εθνικό επίπεδο, με τη δημιουργία ενός εθνικού φόρουμ, μιας και πρέπει να υπάρχει συντονισμός μεταξύ των περιφερειακών φόρουμ, των υπουργείων και των οργανισμών των τριών κατηγοριών.

Εικόνα 15: Συντονισμός εθνικού επιπέδου στην ετοιμότητα (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Σχόλιο : Τα παραπάνω σχήματα δεν δείχνουν ιεραρχία, αλλά μας δείχνουν με σχήματα τον τρόπο συντονισμού σε κάθε επίπεδο.

Είναι προφανές ότι πρέπει οι οργανισμοί όλων των κατηγοριών να συνεργάζονται προκειμένου οι οργανισμοί της κατηγορίας 1, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι, να εκτελέσουν με επιτυχία τα καθήκοντα τους (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).

4.2.3 Αντιμετώπιση

Η διαχείριση της αντιμετώπισης ακολουθεί το Σύστημα Συνεργασίας και Διαχείρισης Περιστατικού (Σ.Σ.Δ.Π.) (βασισμένο στο NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

“ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΣΔΠ

- Παρέχει ένα ομοιογενές σύστημα διαχείρισης μεταξύ των εμπλεκόμενων στην αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων, φορέων και υπηρεσιών
- Προβλέπει την ενσωμάτωση του συντονισμού και του ελέγχου των περιστατικών

- *Εξασφαλίζει ότι όλοι οι οργανισμοί ακολουθούν το ίδιο σύνολο κανόνων – «Ξέρω το σύστημα σου γιατί είναι το δικό μου σύστημα»*
- *Εξασφαλίζει ότι το σύστημα θα λειτουργήσει για όλες τις περιστάσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθος και την έκταση του συμβάντος*
- *Επιτρέπει στους οργανισμούς να διατηρήσουν τη δική τους διοικητική δομή και διάρθρωση”,(NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.4)*

Το ΣΣΔΠ έχει σχεδιαστεί για να βελτιώσει τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων κατά τη φάση της αντιμετώπισης υποστηρίζοντας το συντονισμό μεταξύ των εμπλεκόμενων οργανισμών. (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

Το ΣΣΔΠ δεν εμπλέκεται με τις λειτουργίες ενός οργανισμού και με ποιες ενέργειες αυτός συμβάλλει στην αντιμετώπιση μιας έκτακτης κατάστασης. Περιορίζεται σε ζητήματα που αφορούν το συντονισμό των οργανισμών. (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

Στην **Εικόνα 16** παρατηρούμε κάποιους οργανισμούς της κατηγορίας 1 που συντονίζεται μέσω του ΣΣΔΠ.

Εικόνα 16: Υπηρεσίες στο ΣΣΔΠ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

Το προτεινόμενο σύστημα αντιμετώπισης καλείται να αντιμετωπίζει κάθε είδους έκτακτη κατάσταση, από μικρά τοπικά ατυχήματα μέχρι μεγάλες καταστροφές, όπως σεισμούς, πλημμύρες κλπ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

Η καθιέρωση του ΣΣΔΠ σε αρκετές περιπτώσεις θεωρείται ότι έχει αντιμετωπίσει τις εξής ελλείψεις :

- «Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών
- Έλλειψη κοινής ορολογίας μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών
- Μη ευελιξία προσαρμογής μεγέθους δομών ανά έκτακτη κατάσταση
- Μη τυποποιημένες και μη ενοποιημένες επικοινωνίες
- Έλλειψη ενοποιημένων σχεδίων δράσης
- Έλλειψη καθορισμένων εγκαταστάσεων», (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.10, 11)

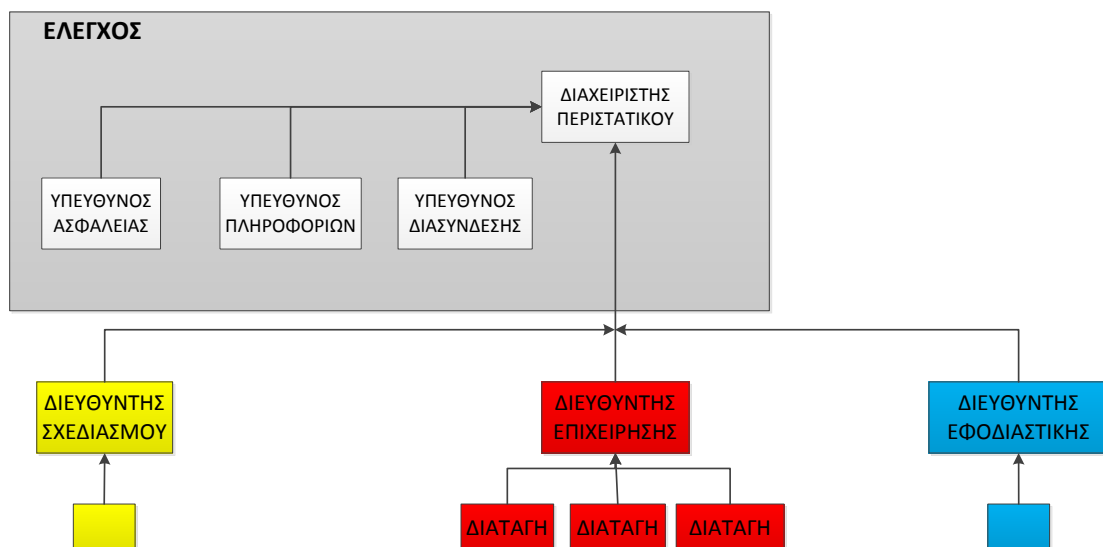
Βασικές αρχές του ΣΣΔΠ είναι :

- «Κοινή ορολογία
- Οργανωτική δομή με επίπεδα (modular organization)
- Ολοκληρωμένες επικοινωνίες
- Ενοποιημένα σχέδια δράσης περιστατικών
- Σχέση διαχειριστή με διαχειριζόμενου 1/7
- Καθορισμένες εγκαταστάσεις
- Ολοκληρωμένη διαχείριση πόρων», (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.1)

Το ΣΣΔΠ αποτελείται από τα εξής στοιχεία :

- «Έλεγχος : διαχείριση ενός περιστατικού
- Σχεδιασμός : συλλογή και ανάλυση της σχετικής με το περιστατικό πληροφορίας και ο σχεδιασμός των ενεργειών αντιμετώπισης
- Επιχείρηση - λειτουργία : κατεύθυνση των πόρων των οργανισμών για την καταπολέμηση του περιστατικού
- Εφοδιαστική : παροχή εγκαταστάσεων, υπηρεσιών και υλικού που απαιτούνται για την καταπολέμηση του περιστατικού», (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.13)

Τα άτομα που είναι επικεφαλής των παραπάνω στοιχείων και ο τρόπος που συνδέονται φαίνεται στην **Εικόνα 17**.

Εικόνα 17: Επικεφαλές στο ΣΣΔΠ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

Ακολουθεί σύντομη περιγραφή των ρόλων του κάθε επικεφαλής της **Εικόνα 17**.

Ο Διαχειριστής Περιστατικού (ΔΠ) :

- Είναι υπεύθυνος της αντιμετώπισης της έκτακτης κατάστασης
- Δίνει τη γενική κατεύθυνση των ενεργειών κατά τη φάση της αντιμετώπισης (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

Ο Υπεύθυνος Ασφαλείας (ΥΑ) :

- *«Παρακολουθεί τις συνθήκες ασφαλείας*
- Αναπτύσσει μέτρα διασφάλισης της ασφάλειας του εντεταλμένου προσωπικού»,* (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.17)

Ο Υπεύθυνος Πληροφοριών (ΥΠ) :

- *«Χειρίζεται τις ερωτήσεις των ΜΜΕ*
- Συντονίζει τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών προς τα ΜΜΕ*
- Διαχειρίζεται τις σχέσεις της κοινότητας»,* NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.17)

Ο Υπεύθυνος Διασύνδεσης (ΥΔ) :

- *«Αποτελεί την επί τόπου επαφή μεταξύ των εμπλεκόμενων οργανισμών»,* NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.17)

Ο Διευθυντής Σχεδιασμού (ΔΣ) :

- *“Συγκεντρώνει, αξιολογεί και διαδίδει πληροφορίες σχετικά με το περιστατικό και την κατάσταση των πόρων”,* (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.19)

Ο Διευθυντής Επιχείρησης (ΔΕΠ) :

- *«Διευθύνει και συντονίζει όλη την επιχείρηση*
- Βοηθά τον ΔΠ στην ανάπτυξη στόχων για την αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης*
- Κρατά τον ΔΠ ενήμερο για την κατάσταση»,* NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.18)
- Εφαρμόζει το σχέδιο που έχει εκπονηθεί (είτε εκτάκτων καταστάσεων είτε επιχειρησιακής συνέχειας)

Ο Διευθυντής Εφοδιαστικής (ΔΕΦ) :

- Είναι υπεύθυνος για τη προμήθεια πόρων, υπηρεσιών και προσωπικού, έχοντας ρόλο υποστηρικτικό στην αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

Το ΣΣΔΠ βασίζεται στη λογική ότι ο πρώτος οργανισμός που φθάνει στο χώρο της έκτακτης κατάστασης, αναλαμβάνει τον ρόλο του ΔΠ. Η μετάβαση από ένα ΔΠ σε έναν άλλο ΔΠ πρέπει να πραγματοποιείται με βάση το σχέδιο που ακολουθείται (εκτάκτων καταστάσεων ή επιχειρησιακής συνέχειας). Πριν αναλυθεί ο συντονισμός για την αντιμετώπιση ανά επίπεδο μιας έκτακτης κατάστασης, πρέπει να γίνει σαφής η διαφοροποίηση δύο εννοιών, της Διαταγής και του Ελέγχου.

Διαταγή : Ασκείται εσωτερικά ενός οργανισμού. Μέσω της διαταγής πραγματοποιείται μια ενέργεια μετά από εντολή που πηγάζει από την ιεραρχία του οργανισμού.

Έλεγχος : Αφορά πολλές υπηρεσίες, οι οποίες συντονίζονται και συμβουλευονται από κάποιον άλλο οργανισμό. Μια υπηρεσία που ελέγχει μία άλλη, δεν μπορεί να την διατάξει να προβεί σε κάποια ενέργεια.

“Το ΣΣΔΠ μπορεί να συσταθεί ή να διασταλεί για να διαχειριστεί κάθε είδους και μεγέθους έκτακτη κατάσταση. Η πολυπλοκότητα του περιστατικού περισσότερο από το γεωγραφικό μέγεθος είναι συνήθως ο καθοριστικός παράγοντας στο να καθορίσει ο ΔΠ τα επιπλέον μέλη που απαιτούνται για τη διαχείριση της έκτακτης κατάστασης. Το ΣΣΔΠ απαιτεί μόνο μία θέση που πρέπει να συμπληρωθεί, αυτή του ΔΠ. Ο ΔΠ εκπληρώνει όλες τις λειτουργίες μέχρι η πολυπλοκότητα της έκτακτης κατάστασης να οδηγήσει στο να εκχωρηθεί σε κάποιον άλλο η ευθύνη για μια συγκεκριμένη λειτουργία. Αυτό γίνεται μόνο όταν καταστεί απαραίτητο. Για να δουλέψει το ΣΣΔΠ, πρέπει να χρησιμοποιηθεί ακόμα και για τις απλούστερες έκτακτες καταστάσεις”. (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.25)

Οι έκτακτες καταστάσεις με βάση τα παραπάνω διακρίνονται σε τέσσερις (4) κατηγορίες-επίπεδα (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005)) :

- Επίπεδο Μιας Υπηρεσίας - Τοπικό (ΜΥΤ)
- Επίπεδο Πολλών Υπηρεσιών - Τοπικό (ΠΥΤ)
- Επίπεδο Περιφερειακό (ΠΕΡ)
- Επίπεδο Εθνικό (ΕΘΝ)

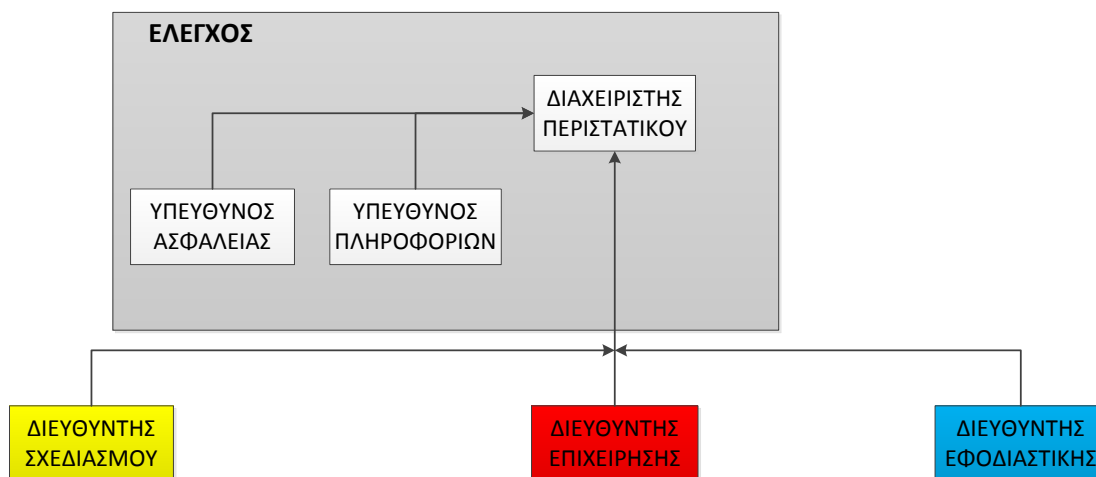
Καθώς εξελίσσεται μια έκτακτη κατάσταση μεταβάλλεται αρκετές φορές το επίπεδο στο οποίο αυτή ανήκει. Ακολουθεί περιγραφή της οργανωτικής δομής των τεσσάρων αυτών επιπέδων.

Επίπεδο 1 - ΜΥΤ

Αυτή η περίπτωση αφορά τις έκτακτες καταστάσεις για το χρονικό διάστημα που αντιμετωπίζονται από μόνο μια υπηρεσία και είναι τοπικές. Τέτοια καθημερινά συμβάντα είναι συνήθως μικροατυχήματα.

Σε αυτή τη περίπτωση ο ΔΠ έχει παράλληλα και τον ρόλο των ΔΕΠ, ΔΣ και ΔΕΦ, δηλαδή δίνει διαταγές.

Ενδεικτική είναι η **Εικόνα 18**.

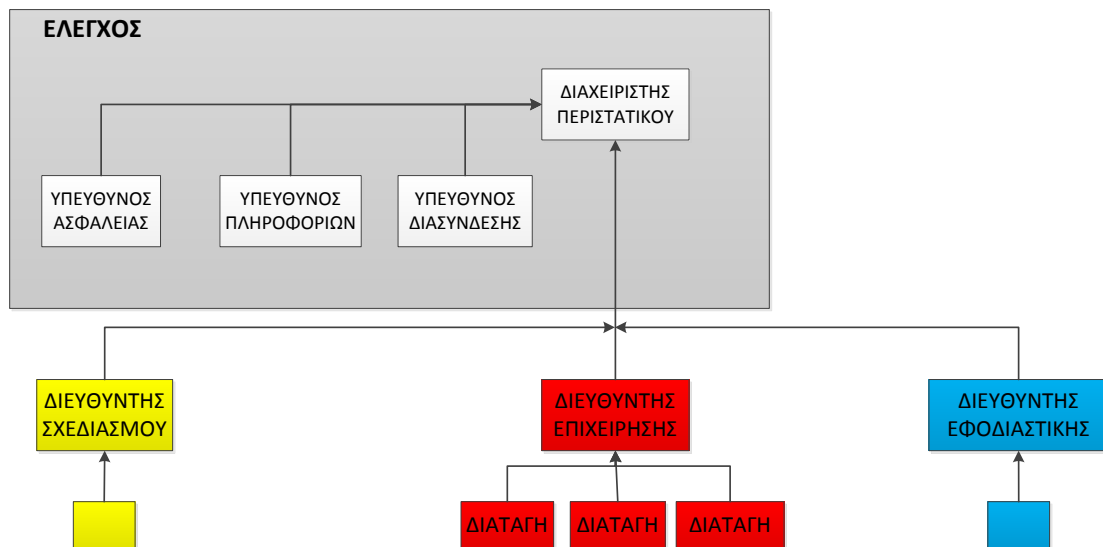
Εικόνα 18 : Επίπεδο 1-MYT (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

Επίπεδο 2 – ΠΥΤ

Σε αυτή τη περίπτωση, που εμπλέκονται πολλές υπηρεσίες, η διαφοροποίηση είναι η προσθήκη :

- Του ΥΔ, για καλύτερη διασύνδεση μεταξύ των φορέων
- Των ΔΣ, ΔΕΠ, ΔΕΦ, έτσι ώστε να περιοριστεί ο ΔΠ σε ενέργειες που αφορούν το συντονισμό των φορέων

Σε αυτή την περίπτωση έχουμε την **Εικόνα 19**.

Εικόνα 19: Επίπεδο 2 – ΠΥΤ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

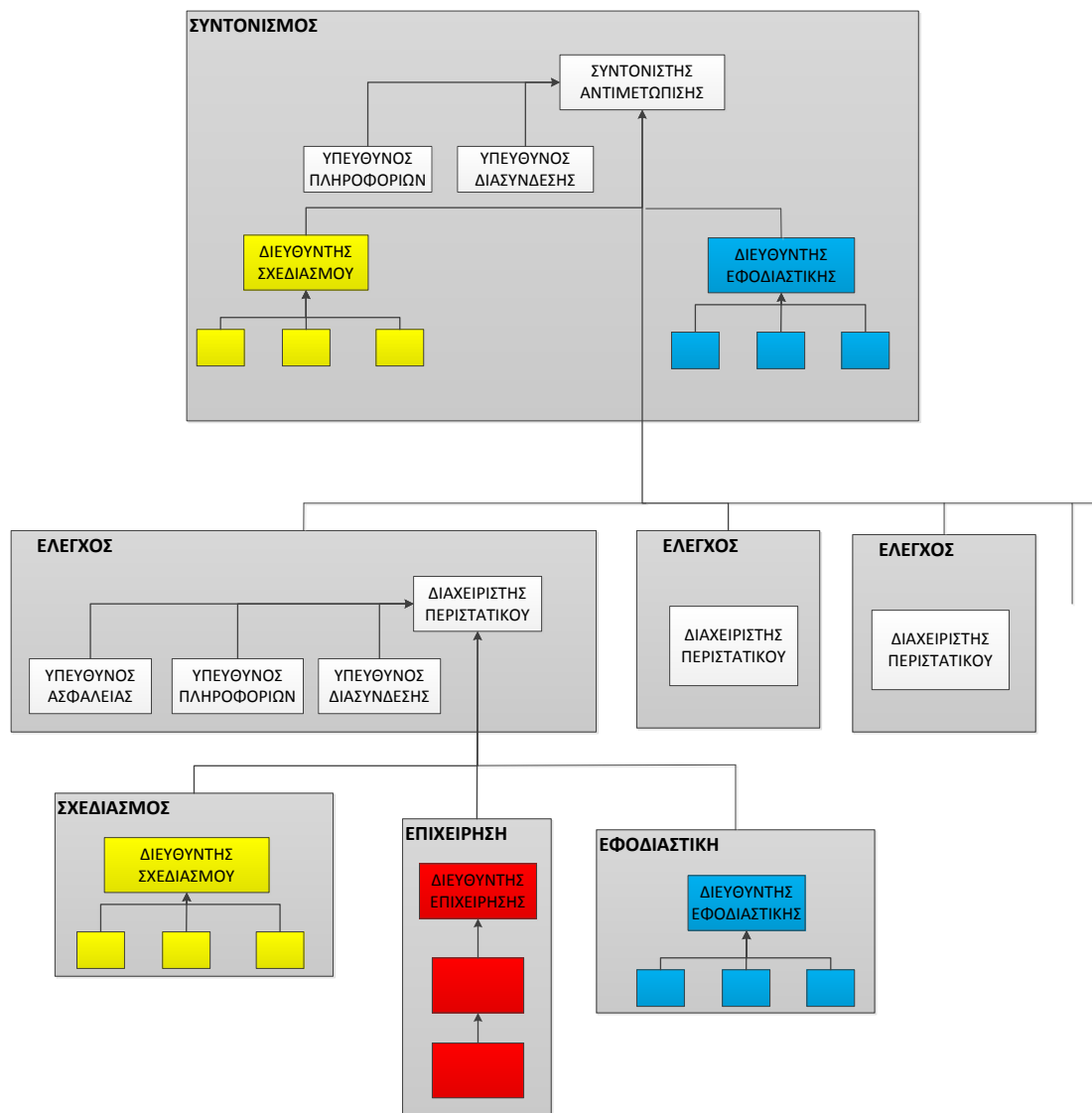
ΕΠΙΠΕΔΟ 3 – ΠΕΡ

Σε περιπτώσεις που η έκτακτη κατάσταση ξεπερνά γεωγραφικά τα τοπικά όρια ή δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με τους πόρους και τεχνογνωσία που είναι διαθέσιμοι σε τοπικό επίπεδο, γίνεται συντονισμός σε περιφερειακό επίπεδο. Όπως φαίνεται και στο ακόλουθο σχήμα ο συντονισμός στο περιφερειακό επίπεδο περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες εκτός από την επιχείρηση, κάτι που γίνεται πάντα στο τοπικό επίπεδο.

Στην περίπτωση που έχουμε και περισσότερα του ενός περιστατικά, έχουμε και αντίστοιχο αριθμό ΔΠ.

Η μετάβαση σε αυτό το επίπεδο από το τοπικό γίνεται ύστερα από αίτημα του ΔΠ. Υπάρχει βέβαια και η δυνατότητα σε μεγάλες καταστροφές, πχ πλημμύρα, σεισμός να ενεργοποιηθεί αυτόματα αυτό το επίπεδο χωρίς καν να χρειαστεί να γίνει μετάβαση σε αυτό.

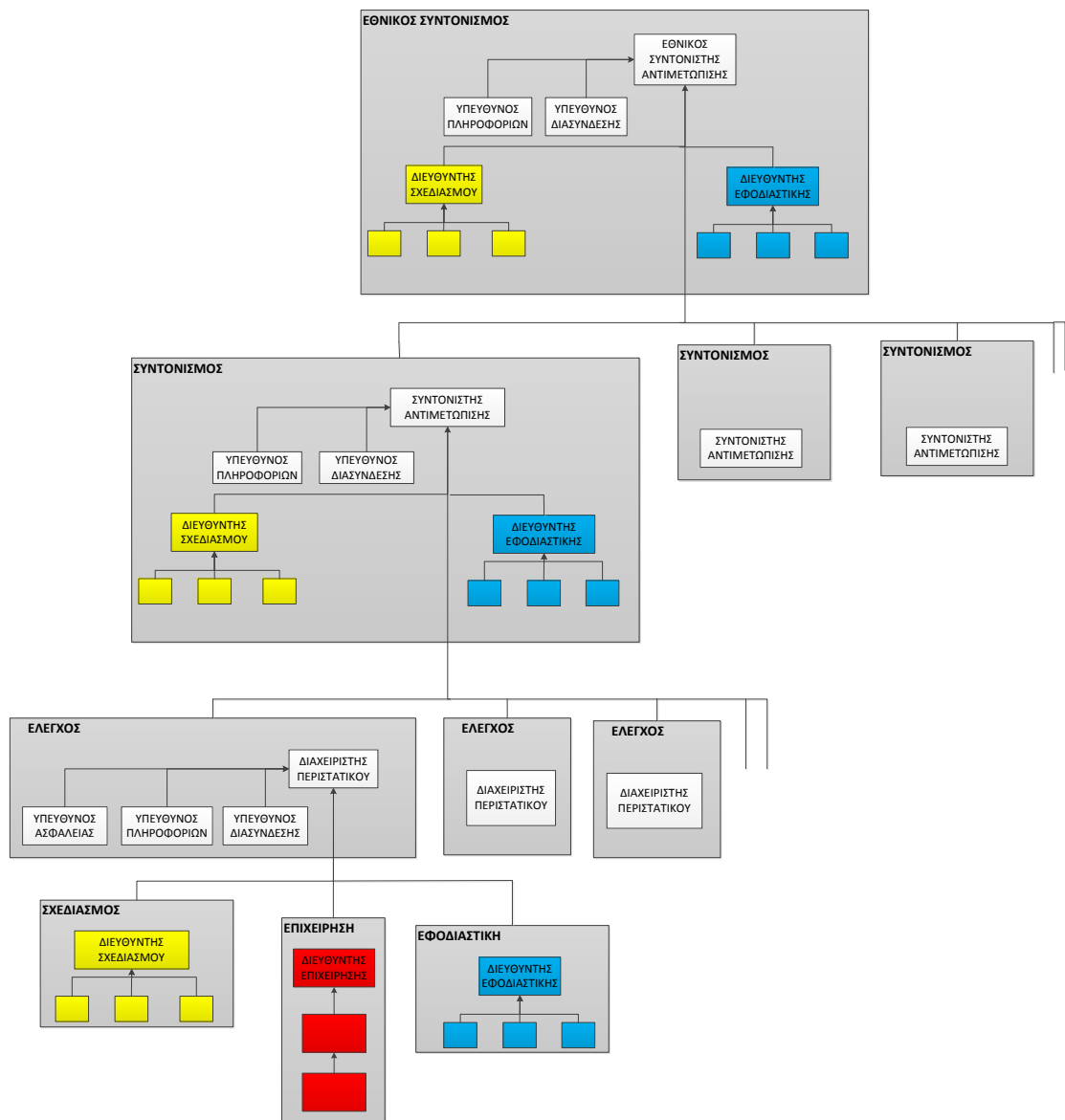
Σε αυτή την περίπτωση έχουμε την **Εικόνα 20**.

Εικόνα 20: Επίπεδο 3 – ΠΕΡ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

ΕΠΙΠΕΔΟ 4 – ΕΘΝ :

Στην **Εικόνα 21** είναι το πιο υψηλό επίπεδο συντονισμού, το οποίο αποτελεί συνέχεια της λογικής του περιφερειακού επιπέδου.

Εικόνα 21: Επίπεδο 4 – ΕΘΝ (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005))

4.2.4 Αποκατάσταση

Η φάση της αποκατάστασης «είναι η επαναφορά της ποιότητας ζωής μιας κοινότητας ύστερα από μια έκτακτη κατάσταση», (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009)).

Μόλις ολοκληρωθούν οι άμεσες ενέργειες της φάσης της αντιμετώπισης, σταδιακά δίνεται έμφαση στη φάση της αποκατάστασης με στόχο να επιστρέψει το

κράτος στην κανονική του λειτουργία σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο (U.S. Department of Homeland Security, Federal Emergency Management Agency, National Response Framework (2008)).

Υπάρχουν δύο κατηγορίες αποκατάστασης :

- Βραχυπρόθεσμη αποκατάσταση : Είναι άμεση και αλληλεπικαλύπτεται με τη φάση της αντιμετώπισης (U.S. Department of Homeland Security, Federal Emergency Management Agency, National Response Framework (2008)). Στόχος της είναι η επαναφορά της ποιότητας ζωής των πληγέντων, έτσι ώστε να μπορούν να αποτελέσουν ξανά μέρος της ευρύτερης κοινότητας (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009)). Παρά την ονομασία της, μπορεί να διαρκέσει μέχρι και για μερικές εβδομάδες (U.S. Department of Homeland Security, Federal Emergency Management Agency, National Response Framework (2008)).
- Μακροπρόθεσμη αποκατάσταση : Σε αυτή τη κατηγορία επιδιώκεται η αναγέννηση και ανάπτυξη της κοινότητας. Η διάρκεια της είναι από μερικά χρόνια μέχρι και δεκαετίες. (U.S. Department of Homeland Security, Federal Emergency Management Agency, National Response Framework (2008), NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009)).

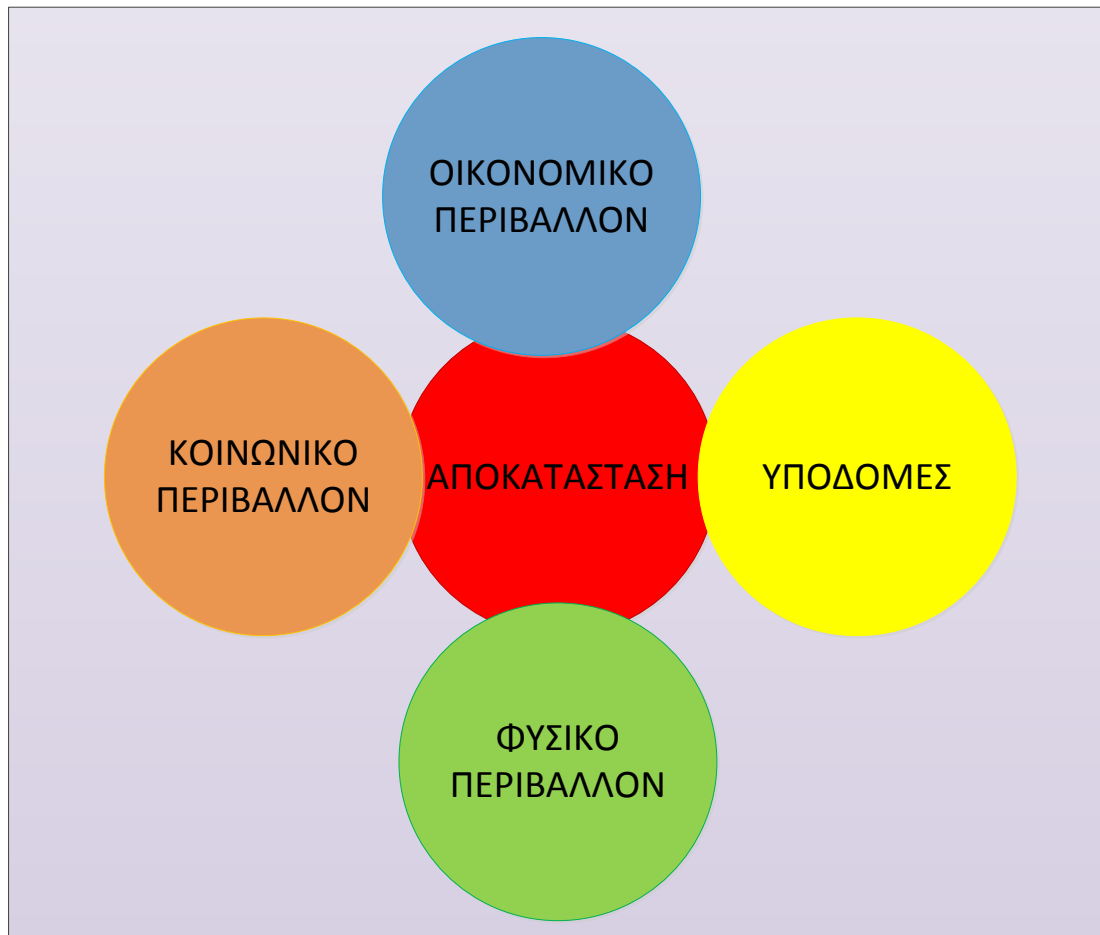
«Η αποκατάσταση από μια έκτακτη κατάσταση είναι μοναδική για κάθε κοινότητα και εξαρτάται από την ποσότητα και το είδος των ζημιών που προκλήθηκαν από την έκτακτη κατάσταση και τους πόρους που έχει η κοινότητα ή μπορεί γρήγορα να αποκτήσει», (U.S. Department of Homeland Security, Federal Emergency Management Agency, National Response Framework (2008), p.45).

Η παραπάνω ιδιαιτερότητα οδηγεί στην ανάγκη να εκπονηθούν και σε αυτή τη φάση, συνήθως ειδικά, σχέδια εκτάκτων καταστάσεων και επιχειρησιακής συνέχειας.

Για να γίνει κατανοητό το πως πρέπει να γίνει ο συντονισμός στη φάση της αποκατάστασης, πρέπει να είναι σαφές ποιος επηρεάζεται από την καταστροφή και με ποιον τρόπο. Η αποκατάσταση αφορά τέσσερα στοιχεία – περιβάλλοντα. Αυτά είναι :

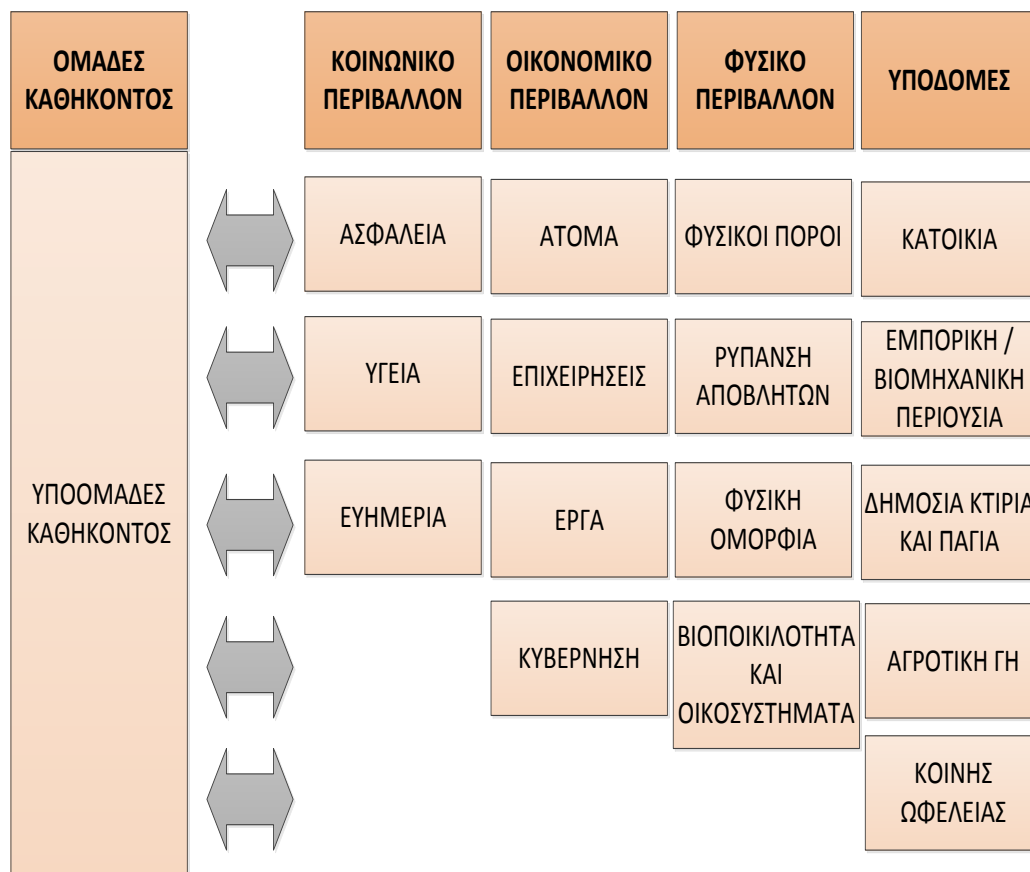
- Κοινωνικό περιβάλλον
- Φυσικό περιβάλλον
- Οικονομικό περιβάλλον

- Υποδομές

Εικόνα 22 : Στοιχεία αποκατάστασης (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009), fig.25.1: Integrated and holistic recovery, p.2, U.K Cabinet Office, Emergency Response and Recovery (2010), fig. 5.1 Framework for understanding the impact of emergencies, p.54)

Αυτά τα τέσσερα περιβάλλοντα της **Εικόνα 22** πρέπει να εκπροσωπούνται από ομάδες εργασίας για την αντιμετώπιση όλων των στοιχείων της αποκατάστασης. Ξεχωριστές υποομάδες εργασίας μπορεί να συσταθούν ανάλογα με την έκτακτη κατάσταση, όπως βλέπουμε στην **Εικόνα 23**.

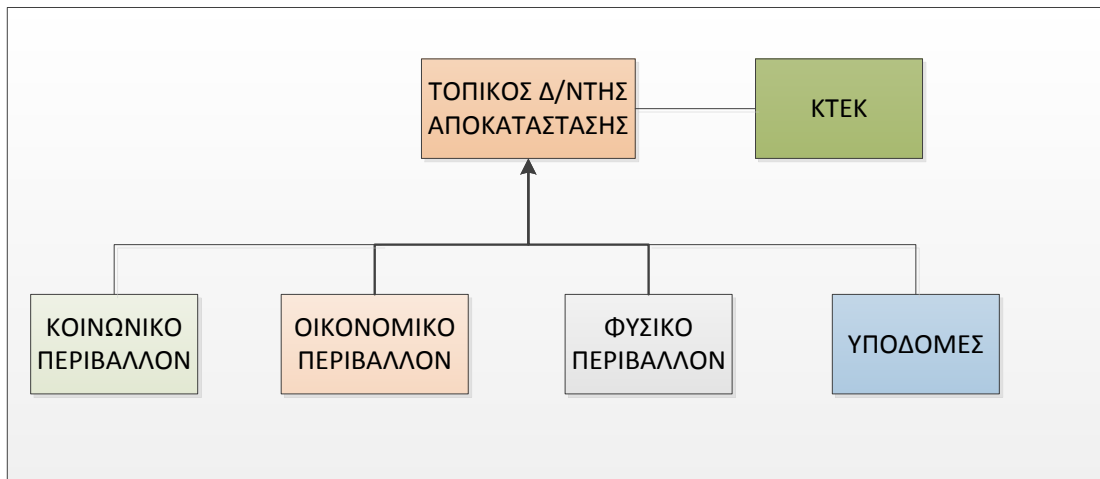

Εικόνα 23: Ομάδες εργασίας στην αποκατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009)

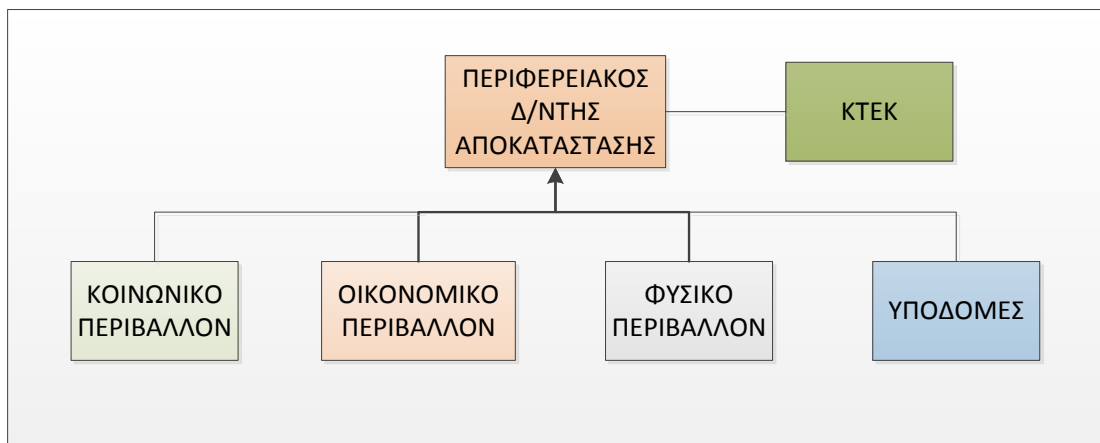
Οι αρμοδιότητες των παραπάνω ομάδων εργασίας είναι :

- Η υλοποίηση των σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων και επιχειρησιακής συνέχειας που τους αφορούν και έχουν εκπονηθεί στη φάση της ετοιμότητας.
- Η εκπόνηση και υλοποίηση νέων σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων και επιχειρησιακής συνέχειας μετά την εκδήλωση της έκτακτης κατάστασης.

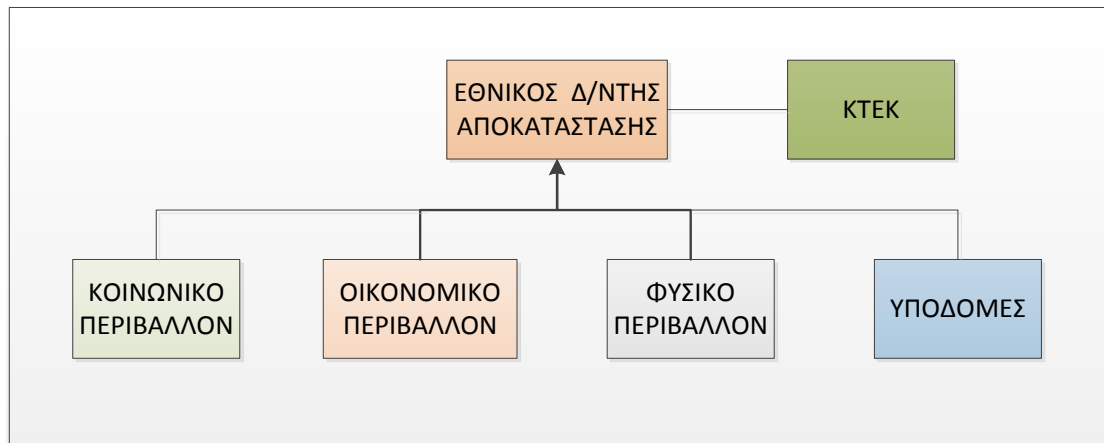
Αυτές οι ομάδες εργασίας υπάρχουν και στα τρία επίπεδα, δηλαδή στο τοπικό, στο περιφερειακό και στο εθνικό επίπεδο. Σε κάθε επίπεδο, ο συντονισμός επιτυγχάνεται από τον Τοπικό, τον Περιφερειακό και τον Εθνικό Διευθυντή Αποκατάστασης, με την υποστήριξη, όπως και στη φάση της ετοιμότητας του ΚΤΕΚ. (Βλέπε **Εικόνα 24**, **Εικόνα 25** και **Εικόνα 26**)

Εικόνα 24: Συντονισμός τοπικού επιπέδου στην αποκατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009))

Εικόνα 25: Συντονισμός περιφερειακού επιπέδου στην αποκατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009))

Εικόνα 26: Συντονισμός εθνικού επιπέδου στην αποκατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009))

4.3 *Ενέργειες*

4.3.1 Εισαγωγή

Οι βασικές ενέργειες που πρέπει να γίνουν σε αυτή τη φάση καθώς και η μεταξύ τους συσχέτιση αποτυπώνονται στην **Εικόνα 27**.

Εικόνα 27: Ενέργειες διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Για τις ενέργειες αυτές, υπεύθυνοι είναι οι οργανισμοί της κατηγορίας 1. Οι οργανισμοί των κατηγοριών 2 και 3 έχουν υποστηρικτικό ρόλο. Ακολουθεί μια σύντομη περιγραφή των τεσσάρων βασικών ενεργειών της φάσης της ετοιμότητας.

4.3.2 Διεργασία διαχείρισης κινδύνων

Η διεργασία διαχείρισης κινδύνων, της οποίας οι βασικές αρχές σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο ISO 31000:2009 ανεπτύχθησαν στο κεφάλαιο 3, είναι το πρώτο βήμα και η βάση στην οποία στηρίζονται τα σχέδια των εκτάκτων καταστάσεων και επιχειρησιακής συνέχειας. Διασφαλίζει ότι τα εν λόγω σχέδια είναι αντίστοιχα με τους

κινδύνους τους οποίους πραγματεύονται. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).

Η διαφοροποίηση σε σχέση με το κεφάλαιο 3, είναι ότι σε αυτή τη διεργασία δεν περιλαμβάνεται η αντίδραση στον κίνδυνο, αν και αυτό δεν συμβαίνει στο βρετανικό εγχειρίδιο. Κρίθηκε ότι η αντίδραση στον κίνδυνο σχεδιάζεται στην ενέργεια «Σχέδια Εκτάκτων Καταστάσεων» και ότι η ενσωμάτωση της και στη διεργασία διαχείρισης κινδύνων δημιουργεί σύγχυση.

Αποτέλεσμα της διεργασίας διαχείρισης κινδύνων είναι οι Εκθέσεις Κινδύνων⁵. Οι εκθέσεις αυτές διακρίνονται σε :

- Τοπικές Εκθέσεις Κινδύνων (Τ.Ε.Κ)
- Περιφερειακές Εκθέσεις Κινδύνων (Π.Ε.Κ)
- Εθνικές Εκθέσεις Κινδύνων (Ε.Ε.Κ)

Οι παραπάνω εκθέσεις πρέπει να δημοσιεύονται και να αλληλοεπηρεάζονται. Στόχος τους είναι να δώσουν τη δυνατότητα σε κάθε οργανισμό της κατηγορίας 1 να :

- είναι πλήρως ενημερωμένος για τους κινδύνους μιας έκτακτης κατάστασης στην περιοχή του
- επωφελείται από το εύρος των απόψεων σε σχέση με τους κινδύνους από τους συνεργάτες του στο φόρουμ
- γνωρίζει ποιος από τους εταίρους στο φόρουμ έχει την ευθύνη για τη σύνταξη της έκθεσης του κάθε κινδύνου

Στον **Πίνακα 2** φαίνονται τα περιεχόμενα μιας οποιαδήποτε Έκθεσης Κινδύνου.

⁵ Ουσιαστικά είναι ένας συνδυασμός των Community Risk Register και Risk Assessment από UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006.

Πίνακας 2: Έκθεση κινδύνου

ΕΚΘΕΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ		
A/A		
Υπεύθυνος οργανισμός		
Εντοπισμός	Κατηγορία κινδύνου (Hazard) ή απειλής	
	Υποκατηγορία κινδύνου (Hazard) ή απειλής	
	Περιγραφή αποτελέσματος	
Ανάλυση	Πιθανότητα κινδύνου	
	Επίπτωση κινδύνου	
	Βαθμολόγηση κινδύνου	
Αξιολόγηση	Κατάταξη κινδύνου	
	Απαιτείται αντίδραση στον κίνδυνο ;	ΝΑΙ / ΟΧΙ

Κατά την ανάλυση του κινδύνου, σημαντικό ρόλο παίζει να υπάρχει η κατάλληλη κλίμακα βαθμολόγησης της πιθανότητας και της επίπτωσης καθώς και το κατάλληλο μητρώο της βαθμολόγησης ενός κινδύνου. Για το λόγο αυτό, χρησιμοποιήθηκαν ως βάση οι κλίμακες βαθμολόγησης και το μητρώο κινδύνου του βρετανικού εγχειριδίου (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Ο Πίνακας 3⁶ αποτελεί τη κλίμακα βαθμολόγησης της επίπτωσης.

⁶ Σε ότι αφορά τις κατηγορίες συνέπειας, αυτές είναι σύμφωνες με το εγχειρίδιο NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan 2009.

Πίνακας 3: Κλίμακα βαθμολόγησης επίπτωσης (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Επίπεδο	Ονομασία	Κατηγορίες συνέπειας	Περιγραφή συνέπειας
1	Ασήμαντη	Υποδομές	• Ασήμαντη διατάραξη των κοινοτικών υπηρεσιών και των υποδομών
		Κοινωνικό περιβάλλον	• Ασήμαντος αριθμός τραυματισμών ή αντίκτυπου στην υγεία • Ασήμαντος αριθμός εκτοπισμένων ατόμων και απαίτησης υποστήριξης
		Οικονομικό περιβάλλον	• Ασήμαντη επίπτωση στην τοπική οικονομία
		Φυσικό περιβάλλον	• Ασήμαντη επίδραση στο φυσικό περιβάλλον
2	Μικρή	Υποδομές	• Μικρές ζημιές στις περιουσίες • Μικρή τοπική διαταραχή στις κοινοτικές υπηρεσίες και στις υποδομές και για λιγότερο από εικοσιτέσσερις (24) ώρες
		Κοινωνικό περιβάλλον	• Μικρός αριθμός ατόμων που πλήττονται, χωρίς θανάτους, και μικρός αριθμός μικροτραυματισμών με αγωγή πρώτων βοηθειών • Μικρός αριθμός εκτοπισμένων ατόμων και απαίτησης υποστήριξης και για λιγότερες από εικοσιτέσσερις (24) ώρες
		Οικονομικό περιβάλλον	• Αμελητέο αντίκτυπο στην τοπική οικονομία κόστος που απορροφάται εύκολα
		Φυσικό περιβάλλον	• Μικρή επίδραση στο περιβάλλον χωρίς διαρκείς επιπτώσεις

3	Μέτρια	Υποδομές	• Τοπική διαταραχή στις υποδομές και στις κοινοτικές υπηρεσίες • Ζημιές που περιορίζονται σε συγκεκριμένη τοποθεσία ή σε μια σειρά περιοχών, αλλά απαιτούν πρόσθετους πόρους
		Κοινωνικό περιβάλλον	• Μέτριος αριθμός θανάτων και κάποιων ατυχημάτων που απαιτούν νοσηλεία και ιατρική περίθαλψη • Τοπικός εκτοπισμός για άνω των εκατό (100) ανθρώπων για μία με τρεις (1-3) ημέρες
		Οικονομικό περιβάλλον	• Περιορισμένο αντίκτυπο στην τοπική οικονομία με κάποια βραχυπρόθεσμη απώλεια της παραγωγής, με πιθανές πρόσθετες δαπάνες καθαρισμού
		Φυσικό περιβάλλον	• Περιορισμένη επίδραση στο περιβάλλον με βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες επιπτώσεις
4	Σημαντική	Υποδομές	• Σημαντικές επιπτώσεις στις υποδομές • Σημαντικές ζημιές που απαιτούν υποστήριξη με εξωτερικούς πόρους
		Κοινωνικό περιβάλλον	• Σημαντικός αριθμός θυμάτων στην πληγείσα περιοχή καθώς και πολλαπλές σοβαρές ή εκτεταμένες κακώσεις. Σημαντική νοσηλεία. • Εκατό (100) με πεντακόσια (500) άτομα σε κίνδυνο και εκτοπισμός για πάνω από μία εβδομάδα. Απαίτηση εξωτερικών πόρων για παροχή προσωπικής υποστήριξης
		Οικονομικό περιβάλλον	• Σημαντικές επιπτώσεις στην τοπική οικονομία με μεσοπρόθεσμη απώλεια παραγωγής • Σημαντικά επιπλέον κόστη αποκατάστασης

		Φυσικό περιβάλλον	• Σημαντική επίδραση στο περιβάλλον με μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις
5	Καταστροφική	Υποδομές	• Εκτεταμένες ζημιές στις περιουσίες που απαιτούν μεγάλες κατεδαφίσεις στις πληγείσες περιοχές • Σημαντικές ζημιές στις υποδομές που προκαλούν σημαντική αναστάτωση ή απώλεια βασικών υπηρεσιών για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Η κοινότητα δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς σημαντική υποστήριξη
		Κοινωνικό περιβάλλον	• Σημαντικός αριθμός θανάτων στην πληγείσα περιοχή και μεγάλος αριθμός ατόμων με σοβαρούς τραυματισμούς που χρειάζονται νοσηλεία. • Γενικός εκτοπισμός για πάνω από πεντακόσια (500) άτομα για παρατεταμένη διάρκεια και απαίτηση για εκτεταμένη προσωπική υποστήριξη
		Οικονομικό περιβάλλον	• Σοβαρές επιπτώσεις στην τοπική και στην περιφερειακή οικονομία με μακροπρόθεσμη, δυνητικά μόνιμη, απώλεια της παραγωγής
		Φυσικό περιβάλλον	• Σοβαρές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο περιβάλλον ή και μόνιμη βλάβη

Ο Πίνακας 4 αποτελεί τη κλίμακα βαθμολόγησης της πιθανότητας.

Πίνακας 4: Κλίμακα βαθμολόγησης πιθανότητας (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Επίπεδο	Ονομασία	Πιθανότητα εμφάνισης σε 5 έτη
1	Αμελητέα	> 0.005 %
2	Σπάνια	> 0.05 %
3	Απίθανη	> 0.5 %
4	Δυνατή	> 5 %
5	Πιθανή	> 50 %

Ο Πίνακας 5 αποτελεί το μητρώο βαθμολόγησης ενός κινδύνου.

Πίνακας 5: Μητρώο βαθμολόγησης κινδύνου (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

ΕΠΙΠΤΩΣΗ	Καταστροφική					
	Σημαντική					
	Μέτρια					
	Μικρή					
	Ασήμαντη					
		Αμελητέα	Σπάνια	Απίθανη	Δυνατή	Πιθανή
		ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ				

Ακολουθεί επεξήγηση του χρωματικού κώδικα :

 = Πολύ υψηλός κίνδυνος

 = Υψηλός κίνδυνος

 = Μέτριος Κίνδυνος

 = Χαμηλός κίνδυνος

4.3.3 Σχέδια εκτάκτων καταστάσεων

Τα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων, βασιζόμενα στη διεργασία διαχείρισης κινδύνων, είναι τα κυριότερα σχέδια για να αντιμετωπιστεί μια έκτακτη κατάσταση.

Η εκπόνηση τους αποτελεί το σημαντικότερο καθήκον για τους οργανισμούς της κατηγορίας 1. Οι οργανισμοί αυτοί πρέπει να διατηρούν σχέδια για :

- *«αποφυγή τέτοιων καταστάσεων*
- *μείωση, έλεγχο και μετριασμό των συνεπειών των έκτακτων καταστάσεων στη φάση της αντιμετώπισης⁷*
- *όποια άλλα ζητήματα δημιουργούνται δευτερευόντως σε μια έκτακτη κατάσταση»* (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, ch.5, p.4), όπως για παράδειγμα, η διαχείριση των MME

Τα σχέδια πρέπει να περιλαμβάνουν μια διεργασία για :

- *«καθορισμό του αν ένα έκτακτο περιστατικό έχει εκδηλωθεί*
- *πρόβλεψη για την κατάρτιση του βασικού προσωπικού*
- *πρόβλεψη για άσκηση του σχεδίου με την στόχο την επιβεβαίωση της αποτελεσματικότητας του*

Επίσης, πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή διαδικασίες για να διασφαλιστεί η περιοδική αναθεώρηση και ενημέρωση των σχεδίων.

Οι οργανισμοί της κατηγορίας 1 πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη διεργασία διαχείρισης κινδύνων, όταν αποφασίζουν ποια σχέδια απαιτούνται και κατά τη διάρκεια σύνταξης και αναθεώρησης αυτών» (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, ch.5, p.2).

Σε σχέση με την κατηγοριοποίηση των σχεδίων, είναι προφανές ότι υπάρχουν πάρα πολλά πιθανά περιστατικά που μπορούν να θεωρηθούν έκτακτη κατάσταση. Εύλογο, λοιπόν, είναι να μην υπάρχει ξεχωριστό σχέδιο για κάθε περιστατικό, και άρα προκύπτει η ανάγκη για την εκπόνηση γενικών σχεδίων. Αντίστροφα, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ένα γενικό σχέδιο μπορεί να αποδειχθεί ότι δεν μπορεί να αντιμετωπίσει ικανοποιητικά μια συγκεκριμένη έκτακτη κατάσταση. Σε αυτή την

⁷ Το εγχειρίδιο έλεγε «...αντιμετώπισης και αποκατάστασης». Παρ όλα αυτά κρίθηκε ότι δεν υπάρχει λόγος να εμπλακεί ένα σχέδιο έκτακτης κατάστασης με την αποκατάσταση, μιας και κάτι τέτοιο αφορά όχι τον κίνδυνο αυτόν καθ' αυτόν, αλλά την επιχειρησιακή συνέχεια ενός οργανισμού. Με την αποκατάσταση εμπλέκονται μόνο τα σχέδια επιχειρησιακής συνέχειας στο προτεινόμενο πλαίσιο.

περίπτωση χρειάζεται η εκπόνηση πιο ειδικών σχεδίων, που να έχουν όμως ως βάση το γενικότερο σχέδιο.

Έτσι, προκύπτει η εξής κατηγοριοποίηση των σχεδίων :

- Γενικά σχέδια : Επιτρέπουν την εκτέλεση των διάφορων καθηκόντων σε ένα ευρύ φάσμα πιθανών σεναρίων. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)
- Ειδικά σχέδια : Εδώ συναντάμε δύο υποκατηγορίες. Η πρώτη αφορά σχέδια για ένα είδος κινδύνου, όπως για παράδειγμα τα σχέδια για αντιμετώπιση της χιονόπτωσης και του παγετού. Η δεύτερη αφορά τη συγκεκριμένη τοποθεσία στην οποία συμβαίνει η έκτακτη κατάσταση. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

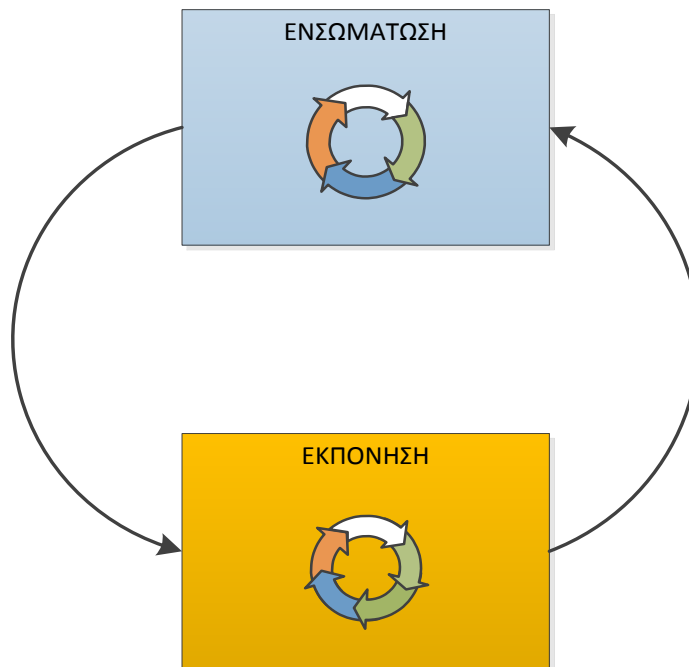
Τα παραπάνω σχέδια μπορούν να εκπονηθούν είτε από ένα Οργανισμό της κατηγορίας 1 είτε από πολλούς μαζί, όταν κρίνεται ότι ένα σύνολο από κοινές διαδικασίες μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη διαχείριση μιας έκτακτης κατάστασης. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Η εκπόνηση τους από τους οργανισμούς της κατηγορίας 1, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες των οργανισμών των άλλων κατηγοριών μιας και αυτοί ενδέχεται να εμπλακούν στην υλοποίηση ενός σχεδίου έκτακτης κατάστασης. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Τα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων αποτελούνται από τις εξής διεργασίες :

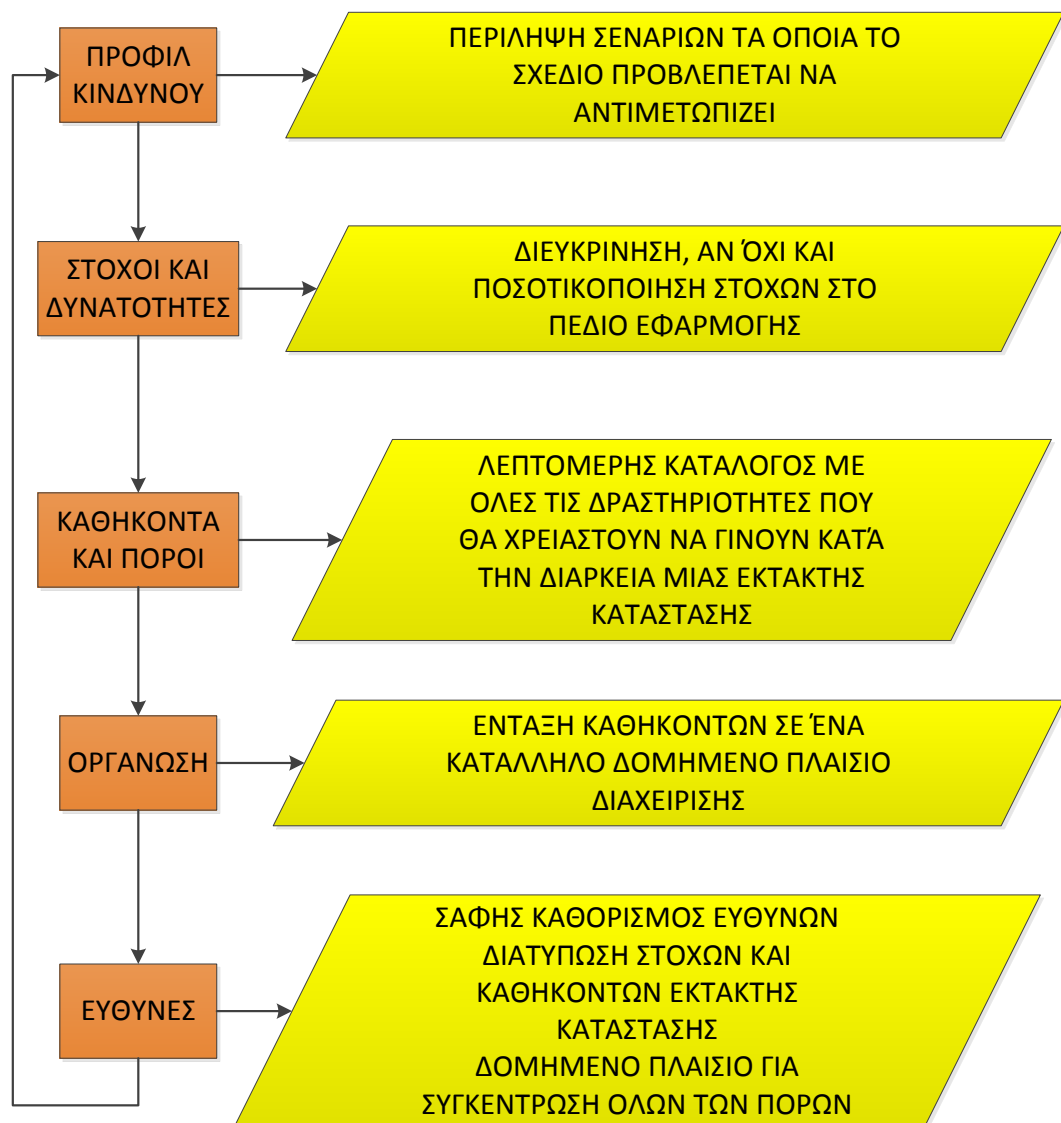
- Διεργασία εκπόνησης σχεδίων έκτακτης κατάστασης, η οποία περιλαμβάνει τα εξής βήματα :
 - ✓ «Προφίλ κινδύνου
 - ✓ Στόχοι και δυνατότητες
 - ✓ Καθήκοντα και πόροι
 - ✓ Οργάνωση
 - ✓ Ευθύνες» (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, ch.5, p.47)
- Διεργασία ενσωμάτωσης των σχεδίων έκτακτης κατάστασης, η οποία περιλαμβάνει τα εξής βήματα :
 - ✓ «Διάδοση
 - ✓ Εκπαίδευση
 - ✓ Εξάσκηση
 - ✓ Αναθεώρηση» (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, ch.5, p.17)

Οι παραπάνω διεργασίες είναι συνεχείς και επαναλαμβανόμενες, όπως βλέπουμε και στην **Εικόνα 28**.

Εικόνα 28: Κύκλος σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Στην **Εικόνα 29** αποτυπώνεται η διεργασία της εκπόνησης σχεδίων με όλα τα απαραίτητα βήματα, καθώς και τα αποτελέσματα που προκύπτουν μετά από κάθε βήμα της διεργασίας.

Εικόνα 29: Βήματα εκπόνησης σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων

Στην προσπάθεια για ακόμα μεγαλύτερη ανάλυση των παραπάνω βημάτων, παρατίθεται ο **Πίνακας 6**, στον οποίο για κάθε βήμα της διεργασίας έχουμε ενδεικτικά ερωτήματα – ζητήματα που χρήζουν απάντησης καθώς και μια σχετική παρατήρηση – σχόλιο :

Πίνακας 6: Ανάλυση βημάτων εκπόνησης σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Βήμα Διεργασίας	Ερώτημα	Παρατήρηση
Προφίλ κινδύνου	1) Τι είναι πιο πιθανό να συμβεί; 2) Ποιοί θα μπορούσαν να επηρεαστούν από τις επιπτώσεις της έκτακτης ανάγκης; 3) Ποιά είναι τα διαφορετικά πράγματα που μπορούν να πάνε στραβά κατά την αντιμετώπιση ;	Η μεταχείριση κινδύνων εστιάζει στα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων μόνο και δεν αντιμετωπίζει ευθέως άλλα ζητήματα
Στόχοι και δυνατότητες	1) Πώς θα προσεγγιστούν οι στόχοι ; 2) Τι δυνατότητες και πόροι υπάρχουν ; 3) Πώς θα καλυφθούν τυχόν κενά σε δυνατότητες και πόρους ; 4) Τι μεγέθη απωλειών πρέπει το σχέδιο να μπορεί να αντιμετωπίσει ; 5) Ποιές είναι οι προτεραιότητες ; 6) Ποιά τα πιθανά προβλήματα που πρέπει να ξεπεραστούν ; 7) Τι τύπου αντιμετώπιση απαιτείται ;	Το συγκεκριμένο βήμα αποτελεί το πιο σημαντικό στάδιο για όλη την διεργασία της εκπόνησης του σχεδίου. Τα τελικά αποτελέσματα αυτού του βήματος πρέπει να έχουν συμφωνηθεί από σημαντικούς επαγγελματίες διάφορων κλάδων.

Καθήκοντα και πόροι	1) Τι πρέπει να γίνει ; 2) Πως θα γίνει ; 3) Υπάρχουν οι κατάλληλες ομάδες, οι κατάλληλες δεξιότητες και η κατάλληλη κατάρτιση ; 4) Υπάρχουν οι κατάλληλες δομές διαχείρισης και επικοινωνίας ; 5) Ποιός μπορεί να κληθεί να ενισχύσει την τοπική προσπάθεια ; 6) Είναι επαρκείς οι πόροι σε εγκαταστάσεις, υλικά, οχήματα και εξοπλισμό ; Αν όχι, πώς μπορεί να γίνει η προμήθεια τους ;	Σε αυτό το βήμα της διεργασίας, είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός σχεδίου, με την έννοια μιας δομημένης διεργασίας για την διαχείριση όλων των εργασιών που πρέπει να γίνουν για να παραδοθεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο εκτάκτων αναγκών, συμπεριλαμβανόμενου ενός προγράμματος του χρόνου εκτέλεσης των εργασιών
Οργάνωση	1) Ποιά είναι η ιεραρχία του ελέγχου που είναι αναγκαία για να αποφευχθεί η επικάλυψη καθηκόντων και να εξασφαλιστεί ότι ο καθένας γνωρίζει τι πρέπει να κάνει; 2) Μπορούν οι υπάρχουσες δομές διαχείρισης εσωτερικά του οργανισμού να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά σε μια έκτακτη κατάσταση ή πρέπει να δημιουργηθούν νέες δομές για ικανοποίηση των απαιτήσεων της ; 3) Πώς θα οργανωθούν οι	Τα διπλανά ερωτήματα τίθενται για να εξασφαλιστεί ότι το δομημένο πλαίσιο είναι κατάλληλο για την εξυπηρέτηση των στόχων του. Δηλαδή, υπάρχει ήδη ένα ικανοποιητικό επίπεδο ελέγχου και συντονισμού.

	διάφοροι οργανισμοί έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια κοινή αντίληψη σε σχέση με τον τρόπο λειτουργίας τους ; 4) Απαιτείται η δημιουργία μιας κοινής δομής πολλών οργανισμών που θα δώσει την δυνατότητα για μια κατάλληλη διαχείριση των καθηκόντων με ένα συνεκτικό τρόπο ή μήπως είναι ήδη σχηματισμένη μια τέτοια δομή που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ικανοποίηση των στόχων του σχεδίου ; 5) Ποιος έχει την εξουσιοδότηση για λήψη αποφάσεων σχετικά με τις δαπάνες ; 6) Υπάρχει η δυνατότητα για υποστήριξη μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών, όταν οι πόροι μιας υπηρεσίας είναι περιορισμένοι ;	
Ευθύνες	1) Ποια είναι η αρμοδιότητα του καθενός ;	

Η παραπάνω διεργασία έχει ως αποτέλεσμα την εκπόνηση ενός σχεδίου εκτάκτων καταστάσεων. Η ελάχιστη πληροφορία, η οποία πρέπει να εμπεριέχεται σε αυτό και παράλληλα αποτελεί κριτήριο αξιολόγησης για ένα τέτοιο σχέδιο, παρατίθεται στον **Πίνακας 7** και στον **Πίνακας 8** για τις περιπτώσεις των γενικών και των ειδικών σχεδίων αντίστοιχα :

Πίνακας 7: Ελάχιστη απαιτούμενη πληροφορία γενικών σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Έγινε (Ναι/Όχι)	Γενικό σχέδιο
	Στόχος σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων διασυνδέσεων με σχέδια άλλων οργανισμών
	Έναυσμα ενεργοποίησης σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών επαγρύπνησης και επιφυλακής
	Διαδικασίες ενεργοποίησης
	Εντοπισμός και γενικοί ρόλοι ομάδας διαχείρισης έκτακτης κατάστασης
	Εντοπισμός και γενικοί ρόλοι υποστηρικτικού προσωπικού έκτακτης κατάστασης
	Τοποθεσία κέντρου ελέγχου έκτακτης κατάστασης από όπου θα διαχειριστεί η τελευταία
	Γενικοί ρόλοι όλων των τμημάτων του οργανισμού που σχετίζονται με την αντίδραση στις έκτακτες καταστάσεις
	Συμπληρωματικές γενικές διατάξεις άλλων οργανισμών
	Διαδικασίες απόσυρσης
	Παράρτημα : λεπτομέρειες επικοινωνίας για το βασικό προσωπικό
	Παράρτημα : αναφορά στην ΕΚ και άλλη σχετική πληροφορία
	Διαδικασίες διατήρησης σχεδίου
	Πρόγραμμα επικύρωσης σχεδίου (ασκήσεις)
	Πρόγραμμα εκπαίδευσης

Πίνακας 8: Ελάχιστη απαιτούμενη πληροφορία ειδικών σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Έγινε (Ναι/Όχι)	Ειδικό σχέδιο
	Στόχος σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων διασυνδέσεων με σχέδια άλλων οργανισμών
	Πληροφορία σχετικά με συγκεκριμένο κίνδυνο ή απρόοπτο ή τοποθεσία για τα οποία το σχέδιο έχει ετοιμαστεί
	Έναυσμα ενεργοποίησης σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών επαγρύπνησης και επιφυλακής
	Διαδικασίες ενεργοποίησης
	Εντοπισμός υπηρεσιών και ρόλοι τους στο ΣΣΔΠ
	Εντοπισμός και ηγετικές ευθύνες διαφορετικών οργανισμών σε διαφορετικά επίπεδα της αντίδρασης
	Εντοπισμός ρόλων για κάθε οργανισμό
	Τοποθεσία/ εύρεση κοινού επιχειρησιακού κέντρου, όπου θα διαχειριστεί η έκτακτη κατάσταση
	Διαδικασίες απόσυρσης
	Παράρτημα : λεπτομέρειες επικοινωνίας βασικού προσωπικού και συνεργαζόμενων υπηρεσιών
	Διαδικασίες διατήρησης σχεδίου
	Πρόγραμμα επικύρωσης σχεδίου (ασκήσεις)
	Πρόγραμμα εκπαίδευσης

Σημαντικό ακόμα στοιχείο για ένα σχέδιο εκτάκτων καταστάσεων είναι η παρουσίαση του, έτσι ώστε να βοηθηθεί και η διεργασία της ενσωμάτωσης, την οποία θα δούμε αναλυτικά στη συνέχεια. Στον **Πίνακα 9** παρατίθεται μια καλή, αλλά όχι δεσμευτική, πρακτική παρουσίασης.

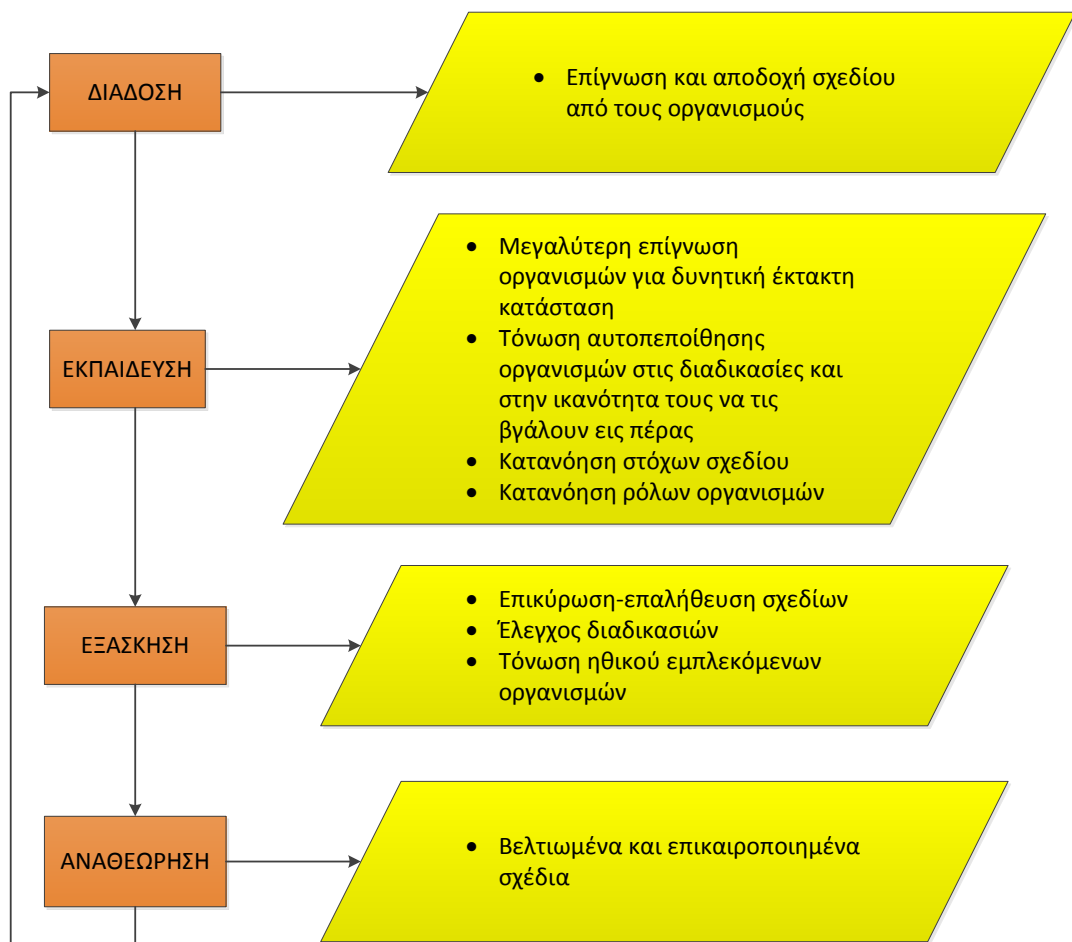
Πίνακας 9: Παρουσίαση σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

ΤΜΗΜΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Γενική πληροφορία	Μια σύντομη, συνολική περιγραφή του σχεδίου και τους σκοπού του. Κάποια αναφορά στην διεργασία διαχείρισης κινδύνων, πάνω στην οποία βασίζεται το σχέδιο (με περισσότερη πληροφορία ανάλογα με τις	Γιατί χρειάζεται το σχέδιο.

	ανάγκες στα παραρτήματα.	
Διοίκηση, έλεγχος και συντονισμός	Διατάξεις ελέγχου. Τα κύρια στοιχεία του σχεδίου με ιεράρχηση σπουδαιότητας. Οι κύριες ομάδες εκτάκτων καταστάσεων, οι ρόλοι τους και οι ευθύνες τους. Οι βασικές σκέψεις, δόγμα και ορολογία. Οι κύριες εγκαταστάσεις, τοποθεσίες και επικοινωνίες.	Πως δουλεύει το σχέδιο και ποιος έχει ρόλο σε αυτό.
Ενεργοποίηση, συμπεριλαμβανόμενων της επαγρύπνησης και της επιφυλακής	Οι διαδικασίες για την επαγρύπνηση, την επιφυλακή και έπειτα την ενεργοποίηση των βασικών ομάδων, που αναφέρονται στο προηγούμενο τμήμα. Αυτό περιλαμβάνει την διαδικασία καθορισμού του πότε μια έκτακτη κατάσταση έχει συμβεί.	Πότε το σχέδιο ενεργοποιείται.
Δράση	Συγκεκριμένες ενέργειες που πρέπει να γίνουν ως συνεισφορά στη συνολική αντίδραση, από τους βασικούς οργανισμούς, τμήματα, υπηρεσίες και στελέχη στην ιεραρχία. Κατάλογοι ελέγχου βασικών στελεχών μπορούν να ξεκινήσουν από εδώ.	Τι λέει το σχέδιο ότι πρέπει να γίνει και από ποιον.
Παραρτήματα	Κατάλογοι πόρων. Περισσότερες πληροφορίες συμπεριλαμβανομένων :	Ποιος έχει έναν ρόλο στο σχέδιο.

	✓ Περισσότερα για την διεργασία διαχείρισης κινδύνων, ανάλογα με τις ανάγκες και ✓ μια δήλωση πολιτικής σε σχέση με τη διεξαγωγή εκπαίδευσης και εξάσκησης.	
--	--	--

Στην **Εικόνα 30** αποτυπώνεται η διεργασία της ενσωμάτωσης σχεδίων με όλα τα απαραίτητα βήματα, καθώς και τα αποτελέσματα που προκύπτουν μετά από κάθε βήμα της διεργασίας

Εικόνα 30: Διεργασία ενσωμάτωσης σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων

4.3.4 Σχέδια επιχειρησιακής συνέχειας

Μέσω των σχεδίων επιχειρησιακής συνέχειας, τα οποία βασίζονται στη διεργασία διαχείρισης κινδύνων, διασφαλίζεται ότι οι οργανισμοί (κυρίως της Κατηγορίας 1) δύνανται να συνεχίσουν να εκτελούν τις λειτουργίες τους σε ένα ελάχιστο επιθυμητό επίπεδο κατά την εκδήλωση μιας έκτακτης κατάστασης. Σε σχέση με τις λειτουργίες, δεν νοούνται μόνο αυτές που αφορούν την αντιμετώπιση των εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006). Συγκεκριμένα, έχουμε την διάκριση των λειτουργιών στα εξής δύο είδη :

- Λειτουργίες σχετικές με την πολιτική προστασία, όπως είναι η αντιμετώπιση μιας έκτακτης κατάστασης και η προειδοποίηση και ενημέρωση του κοινού (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).
- Καθημερινές λειτουργίες των οργανισμών, οι οποίες γενικά είναι σημαντικές για την ευημερία και την ασφάλεια των κοινοτήτων, όπως για παράδειγμα η παροχή υγειονομικής περίθαλψης, η καταπολέμηση των πυρκαγιών κλπ (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006).

Σε σχέση με τη κατηγοριοποίηση των σχεδίων, όμοια με τα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων, έχουμε :

- Τα γενικά σχέδια, που δίνουν τη δυνατότητα στους οργανισμούς της κατηγορίας 1 να αντιμετωπίζουν ένα ευρύ φάσμα επιπτώσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006), όπως για παράδειγμα ένα σχέδιο ενός οργανισμού για πρόσβαση σε επιπλέον οικονομικούς πόρους, σε περίπτωση που καταστεί κάτι τέτοιο αναγκαίο.
- Τα ειδικά σχέδια, που απαιτούνται για συγκεκριμένους κινδύνους, τοποθεσίες ή υπηρεσίες (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006), όπως για παράδειγμα ένα σχέδιο ενός οργανισμού που αφορά την επιχειρησιακή συνέχειά του, σε περίπτωση που δε λειτουργεί για μία ώρα το πληροφοριακό του σύστημα. Τα σχέδια αυτά προφανώς είναι πιο λεπτομερή.

Σχετικά με τη δημοσίευση των σχεδίων, απαιτείται από τους Οργανισμούς της κατηγορίας 1 να δημοσιεύουν τις πτυχές των επιχειρηματικών σχεδίων στο βαθμό που η διαθέσιμη πληροφορία εξυπηρετεί τους στόχους της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006). Για παράδειγμα, κάθε άλλο παρά προστιθέμενη αξία έχει να δημοσιεύονται ευρέως πληροφορίες που αφήνουν αδιάφορο το κοινό. Αναλυτικότερη προσέγγιση αυτού του ζητήματος γίνεται στην ενότητα 4.3.5 «Επικοινωνία με το κοινό».

Σε σχέση με τη διεργασία που αφορά την εκπόνηση, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τη βελτίωση αυτών των σχεδίων, προτείνεται να ακολουθηθεί, η διεργασία που περιγράφηκε στην ενότητα 3.1.3 «Πρότυπο επιχειρησιακής συνέχειας ISO : 22301:2012».

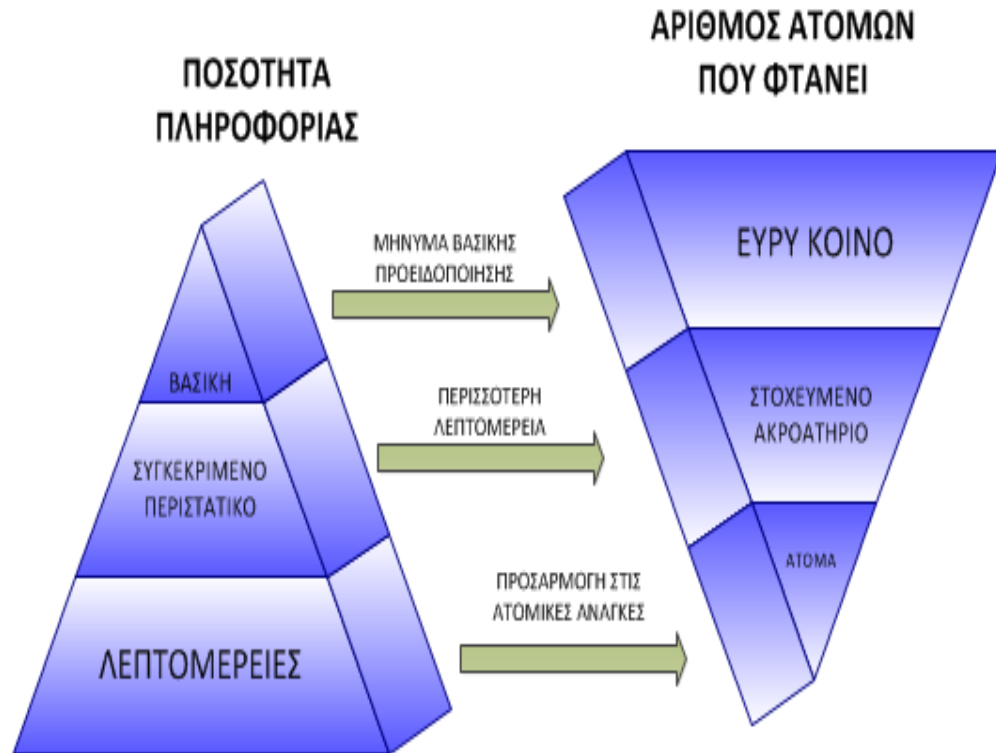
4.3.5 Επικοινωνία με το κοινό

Η κεντρική ιδέα αυτής της ενότητας είναι ότι «ένα καλά ενημερωμένο κοινό είναι πιο ικανό να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση και να μειώσει τις επιπτώσεις της» (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, ch.7, p.2).

Η διάδοση πληροφοριών αποτελείται από τα εξής επιμέρους στάδια :

- Παροχή συμβουλών στο κοινό σχετικά με τους κινδύνους πριν την εκδήλωση της έκτακτης κατάστασης (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, ch.7, p.2)
- Προειδοποίηση και ενημέρωση του κοινού κατά τη διάρκεια μιας έκτακτης κατάστασης. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, ch.7, p.2)
- Ενημέρωση του κοινού μετά την εκδήλωση του συμβάντος (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, ch.7, p.14)

Το κλειδί σε κάθε στάδιο της διαδικασίας είναι να δίνεται το «σωστό μήνυμα στο σωστό ακροατήριο». Να τονιστεί ότι σε σχέση με την διάδοση της πληροφορίας είναι σημαντικό να μην προειδοποιείται άσκοπα το κοινό καθώς και να διαδίδεται ταχύτατα η σχετική πληροφορία. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

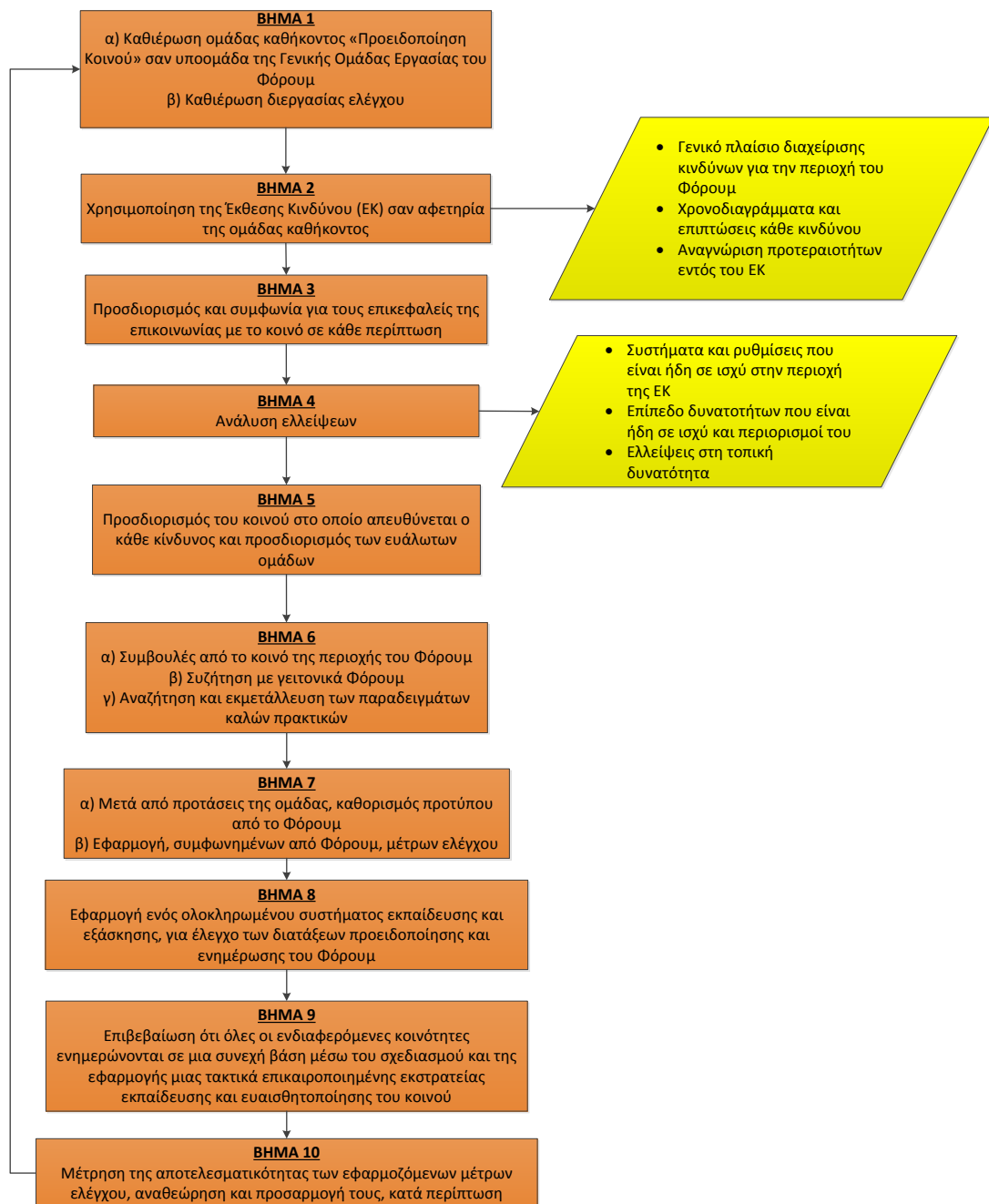
Εικόνα 31: Πληροφορία ανά ακροατήριο (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Ακολουθούν οι βασικές αρχές του καθήκοντος της διάδοσης πληροφορίας στο κοινό στην **Εικόνα 32**.

Εικόνα 32: Διεργασία επικοινωνίας (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Στην **Εικόνα 33** παρατηρούμε την διεργασία με βάση την οποία πραγματοποιείται η «επικοινωνία με το κοινό». Η συγκεκριμένη διεργασία βασίζεται, αν και υπάρχουν διαφοροποιήσεις στο UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006, Annex 7D, “Ten Step Cycle”.

Εικόνα 33: Διεργασία της ενέργειας «Επικοινωνία με το κοινό»

Ο Υπεύθυνος Πληροφοριών (ΥΠ) :

- «Χειρίζεται τις ερωτήσεις των ΜΜΕ
- Συντονίζει τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών προς τα ΜΜΕ
- Διαχειρίζεται τις σχέσεις της κοινότητας», NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.17)

Στη φάση της αντιμετώπισης, υπεύθυνος σε σχέση με την διάδοση των πληροφοριών είναι, ανάλογα με το περιστατικό και την περιοχή, ο αντίστοιχος Υπεύθυνος Πληροφοριών (ΥΠ), ο οποίος όπως έχει επισημανθεί και στην ενότητα 4.3.5 «Επικοινωνία με το κοινό», πραγματοποιεί τις εξής ενέργειες :

- «Χειρίζεται τις ερωτήσεις των ΜΜΕ
- Συντονίζει τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών προς τα ΜΜΕ
- Διαχειρίζεται τις σχέσεις της κοινότητας», NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.17).

Στον **Πίνακα 10** περιλαμβάνονται τα συνήθη ζητήματα - ερωτήσεις σχετικά με τη δημόσια ενημέρωση που προκύπτουν κατά την διάρκεια μιας έκτακτης κατάστασης. Η χρήση αυτού του καταλόγου οδηγεί στην βελτίωση της επικοινωνίας με το κοινό σε σχέση με την πληροφορία που διαχέεται από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο κλπ. Μπορεί και να αποτελέσει έλεγχο σε σχέση με το κατά πόσο ήταν επιτυχημένη κατά τη διάρκεια μιας έκτακτης κατάστασης η ενέργεια «επικοινωνία με το κοινό».

Πίνακας 10: Πληροφορία που απαιτείται σε μια έκτακτη κατάσταση (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Public Information Management Information for the CDEM sector [IS9/07] 2007)

Το περιστατικό	ΕΓΙΝΕ (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
Τι συνέβη	
Που συνέβη	
Πότε συνέβη	
Αν η κατάσταση έχει επιλυθεί ή η αντιμετώπιση της βρίσκεται σε εξέλιξη	
Τι το προκάλεσε (μόνο αν υπάρχει ορισμένη αιτία)	
Τι είναι πιθανό να συμβεί	
Τωρινές ενέργειες αντίδρασης	
Τι ενέργειες έχουν γίνει/ γίνονται για να προστατευτεί η δημόσια υγεία και ασφάλεια, και η δημόσια και ιδιωτική περιουσία	
Τι πρέπει να κάνει ο κόσμος	
Απώλειες	
Πόσοι είναι νεκροί και την προφανή αιτία των θανάτων	
Πόσοι τραυματίστηκαν, πόσο σοβαρά και που έχουν μεταφερθεί για να θεραπευτούν	
Πόσοι αγνοούνται, και υπό ποιες συνθήκες	

Γενικός προσδιορισμός απωλειών - πχ ηλικία και φύλο (ονόματα και προσωπικές πληροφορίες είναι αρμοδιότητα της ΕΛΑΣ)	
Γνωστές καταστροφές	
Σπίτια	
Επιχειρήσεις	
Δημόσια κτίρια	
Υποδομές - δρόμοι, γέφυρες, δίκτυα επικοινωνίας κλπ	
Εκκενώσεις	
Περιοχές και εγκαταστάσεις που εκκενώθηκαν	
Κατά προσέγγιση αριθμός των εκκενώσεων	
Αιτία εκκένωσης (πχ πλημμύρα)	
Κοινωνική πρόνοια και φροντίδα	
Τοποθεσία κέντρων κοινωνικής πρόνοιας	
Κατά προσέγγιση αριθμός των ατόμων που στεγάζονται σε καταφύγια	
Τι κάνουν οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας	
Κατάσταση υπηρεσιών κοινής ωφέλειας	
Ενέργεια	
Επικοινωνίες	
Ύδρευση	
Συστήματα αποχέτευσης	
Φυσικό αέριο	
Κλείσιμο δρόμων	
Ποιοι δρόμοι έχουν κλείσει και γιατί	
Κλείσιμο εγκαταστάσεων	
Δημόσια κτίρια	
Σχολεία	
Άλλες εγκαταστάσεις	
Οργανισμοί αντιμετώπισης της έκτακτης κατάστασης	
Υπηρεσίες εκτάκτων καταστάσεων	
Τοπικές αρχές	
Εθελοντικοί Οργανισμοί	
Πολιτική προστασία	
Υπηρεσίες κυβέρνησης	
Πληγείς περιοχές	
Ονόματα περιοχών που έχουν πληγεί από την έκτακτη κατάσταση	
Αντιμετώπιση	
Τι σχεδιασμένες ενέργειες αντιμετώπισης βρίσκονται εν εξελίξει	
Φάση αποκατάστασης	
Διαθέσιμα προγράμματα βοήθειας	
Που υπάρχει βοήθεια με την αποκατάσταση	
Πληροφορίες	

Διαδίκτυο	
Ραδιόφωνο	
Αριθμός τηλεφωνικού κέντρου	
Άλλες πηγές πληροφόρησης	
Τι να περιμένει ο κόσμος για μετά	
Δελτίο καιρού	

4.4 **Προτεινόμενο πλαίσιο εργασίας για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων, βασισμένο στις καλές πρακτικές**

Συνοψίζοντας τις προηγούμενες ενότητες, προκύπτει ένα προτεινόμενο πλαίσιο για τη διαχείριση των εκτάκτων καταστάσεων.

Στόχος αυτού του πλαισίου είναι να αποτελέσει έναν οδηγό σε σχέση με το πώς ένα οποιοδήποτε κράτος μπορεί να διαχειριστεί οποιαδήποτε έκτακτη κατάσταση μπορεί να προκύψει, από τοπικά ατυχήματα μέχρι καταστροφές φυσικής και ανθρωπογενούς προέλευσης μεγάλης κλίμακας. Έγινε προσπάθεια αυτό το πλαίσιο να είναι ευέλικτο, ευπροσάρμοστο και να συνδέει όλα τα επίπεδα του κράτους με κάθε οργανισμό ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα που εμπλέκεται στην διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό αυτού του πλαισίου είναι η ενσωμάτωση των πιο πρόσφατων προτύπων διαχείρισης κινδύνων και επιχειρησιακής συνέχειας, δηλαδή των προτύπων ISO:31000:2009 και ISO:22301:2012 αντίστοιχα.

Το πλαίσιο αυτό είναι γενικό και περιλαμβάνει τις ενέργειες αλλά και τον συντονισμό αυτών των ενεργειών από τους, εμπλεκόμενους στην όλη προσπάθεια, οργανισμούς.

Σε σχέση με τον συντονισμό, όπως έχει επισημανθεί και στις προηγούμενες ενότητες συναντάμε τρία διαφορετικά επίπεδα :

- Το τοπικό επίπεδο
- Το περιφερειακό επίπεδο
- Το εθνικό επίπεδο

Ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται ο συντονισμός, όμως, διαφέρει και ανάλογα με τη φάση στην οποία βρισκόμαστε, η οποία αφορά τη χρονική συσχέτιση αυτής με τη στιγμή πραγματοποίησης της έκτακτης κατάστασης. Οι φάσεις διακρίνονται σε :

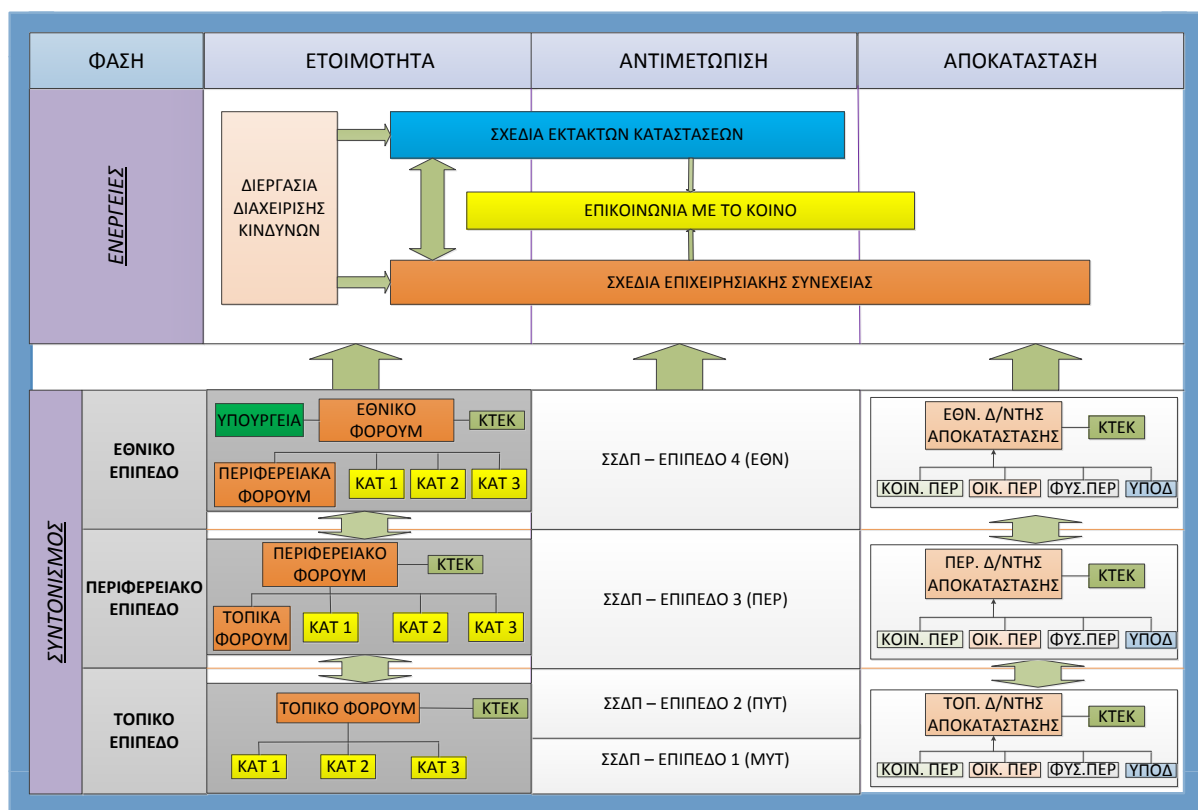
- Ετοιμότητα (Πριν εκδηλωθεί η έκτακτη κατάσταση)
- Αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης

- Αποκατάσταση (των επιπτώσεων της έκτακτης κατάστασης)

Σε σχέσεις με τις ενέργειες, όπως έχει επισημανθεί και στις προηγούμενες ενότητες, πραγματοποιούνται σε όλα τα επίπεδα, αλλά όχι σε όλες τις φάσεις. Οι ενέργειες είναι οι εξής :

- Διεργασία διαχείρισης κινδύνων
- Σχέδια εκτάκτων καταστάσεων
- Σχέδια επιχειρησιακής συνέχειας
- Επικοινωνία με το κοινό

Για λόγους πληρότητας, ανακεφαλαίωσης αλλά και καλύτερης εποπτείας, παρατίθεται στην **Εικόνα 34** όλο το προτεινόμενο πλαίσιο. Ο αναγνώστης καλείται να ανατρέξει στα αντίστοιχα κεφάλαια της διπλωματικής εργασίας για να κατανοήσει όλα τα στοιχεία που απαρτίζουν το παρακάτω σχήμα.

Εικόνα 34: Προτεινόμενο πλαίσιο διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων

5 Το εθνικό σχέδιο πολιτικής προστασίας για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων «Ξενοκράτης»

5.1 Εισαγωγή (4-5 σελίδες)

5.1.1 Γενικό πλαίσιο εργασίας

ΣΚΟΠΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

«Με το σχέδιο «Ξενοκράτης» «επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός συστήματος αποτελεσματικής αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων και ως εκ τούτου, στα πλαίσια του δυνατού, της προστασίας της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Πλέον συγκεκριμένα:

- Προσδιορίζονται οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς καθώς και τα όργανα που διευθύνουν και συντονίζουν τις επιχειρησιακές δυνάμεις σε όλα τα επίπεδα.
- Παρέχονται ουσιώδη στοιχεία στις αρμόδιες υπηρεσίες για την εκτίμηση καταστάσεων, αξιολόγηση κινδύνων, επισήμανση ευπαθών χώρων και ακολούθως εκπόνηση ειδικών σχεδίων στα πλαίσια του βασικού σχεδίου "Ξενοκράτης" προς αντιμετώπιση των, κατά περίπτωση, κινδύνων.
- Δίδονται κατευθυντήριες γραμμές για τη χάραξη στρατηγικών και τακτικών, την ορθή οργάνωση και εξοπλισμό των υπηρεσιών και διαμόρφωση επιχειρησιακής φιλοσοφίας, για την έγκαιρη κινητοποίηση, δραστηριοποίηση, διεύθυνση και συντονισμό του ανθρωπίνου δυναμικού και μέσων.
- Προβλέπεται η δημιουργία δυνατοτήτων διοικητικής μέριμνας για την αντιμετώπιση προβλημάτων τόσο των επιχειρησιακών δυνάμεων, όσο και των πληγέντων πολιτών.
- Τέλος, προβλέπεται η δημιουργία συστήματος επικοινωνίας και ροής πληροφοριών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και παραγόντων στη διαχείριση των κρίσεων», (ΦΕΚ 423 2003, σελ.5817)

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ

Προκειμένου ο «Ξενοκράτης» να αποτελέσει τη βάση για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων, δημιουργήθηκαν οι εξής απαιτήσεις :

- «Προσδιορισμού υπευθύνων για σχεδίαση κατά περίπτωση.
- Καθορισμού των συνεργαζόμενων υπηρεσιών και φορέων και του είδους της μεταξύ τους συνεργασίας.
- Αξιολόγησης των κινδύνων και χαρτογράφησης ευπαθών περιοχών με σκοπό την πληρέστερη σχεδίαση και αποτελεσματικότερη δράση των αρμοδίων υπηρεσιών.
- Παροχής οδηγιών σχεδίασης και ενεργείας στα υφιστάμενα κλιμάκια.
- Καθορισμού ρόλων και ευθυνών ανά καταστροφικό φαινόμενο, των εμπλεκόμενων στην εν γένει διαχείριση κρίσεων.
- Δημιουργίας συστήματος επικοινωνίας για συνεννόηση μεταξύ των εμπλεκόμενων στην αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών.
- Συλλογής, επεξεργασίας και εκμεταλλεύσεως πληροφοριών μέσω δικτύων καλώς λειτουργούντων σε όλα τα επίπεδα.
- Δημιουργίας ενιαίου συστήματος προειδοποίησης, ενεργειών και αναφορών.
- Προσδιορισμού των αναγκών σε ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνικά μέσα.
- Ενημέρωσης του πληθυσμού όπου και όταν ενδείκνυται για την αυτοπροστασία του και επιβοήθηση του έργου του κράτους και ακόμη ψυχολογικής υποστήριξης αυτού για διατήρηση του ηθικού του και αποφυγή πανικού.
- Πρόβλεψης υπάρξεως δυνατοτήτων διοικητικής μέριμνας για τη στήριξη του έργου των επιχειρησιακών δυνάμεων και παροχή αρωγής στους πληγέντες.
- Πρόβλεψης εναλλακτικών μορφών ενεργείας για την συνέχιση λειτουργίας βασικών συστημάτων εφαρμογής του σχεδίου.
- Επιλογής χώρων και ανάπτυξης υποδομών ικανών για την υποδοχή και διαβίωση των πληγέντων. Μέριμνας ορθής χρήσης υδατικών πόρων σε περίπτωση σχετικών αναγκών.
- Μέριμνας πρόληψης, περιστολής και θεραπείας όσο γίνεται των βλαπτικών συνεπειών των κινδύνων επί των ανθρώπων και του περιβάλλοντος.
- Αντιμετώπισης μεγάλης εκτάσεως ατυχημάτων κάθε είδους.

- Πρόβλεψης μεταφοράς υλικών και μέσων αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων και υποστήριξης πληγέντων, σε συνάρτηση με τις δυνατότητες και ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.
- Προμήθειας φαρμακευτικού υλικού (εμβολίων, ορών κ.λπ.) για αντιμετώπιση περιστατικών βιοτρομοκρατίας.
- Πρόβλεψης του αναγκαιούντος εξοπλισμού και μέσων για την αντιμετώπιση ΠΡΒΧ απειλών (βιοτρομοκρατίας).
- Πρόβλεψης αποτελεσματικού ελέγχου - απομόνωσης περιοχών.
- Πρόβλεψης για ύπαρξη αρμοδίου οργάνου στον τόπο της καταστροφής για τοπική εκτίμηση, ταχεία, τεκμηριωμένη και αντικειμενική ενημέρωση της Κεντρικής εξουσίας, της πραγματικής "εικόνας" του μεγέθους της καταστροφής.
- Πρόβλεψης σχετικών κονδυλίων και διαδικασιών άμεσης χορήγησης οικονομικής βοήθειας.
- Πρόβλεψης για την συνδρομή των Εθελοντικών Οργανώσεων στη φάση της επέμβασης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- Αξιοποίησης σημαντικών στοιχείων, εμπειριών και πληροφοριών που περιέχονται σε ιστορικά και στατιστικά αρχεία καθώς και των συμπερασμάτων που προκύπτουν από τις προσομοιώσεις και τις ασκήσεις προσαρμοσμένων σεναρίων.
- Άμεσης εκδήλωσης της πρόνοιας του Κράτους για αποκατάσταση ζημιών και παροχή αρωγής στους πληγέντες», (ΦΕΚ 423 2003, σελ.5818)

Σε σχέση με την κατηγοριοποίηση των φυσικών καταστροφών σημαντικό κριτήριο αποτελεί η έκταση της καταστροφής. Με βάση αυτό το κριτήριο, οι καταστροφές διακρίνονται σε Γενικές, Περιφερειακές και Τοπικές. Στις δύο τελευταίες εξετάζουμε αν η καταστροφή μπορεί να αντιμετωπιστεί από την αντίστοιχη περιφέρεια ή νομό χωρίς διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας από άλλους φορείς (ΦΕΚ 423, 2003). Τα παραπάνω αποτυπώνονται στον **Πίνακας 11**.

Πίνακας 11: Καταστροφές

Είδος Καταστροφής	Έκταση Καταστροφής	Διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας άλλων φορέων
Γενική	>3 περιφερειών	-
Περιφερειακή Μεγάλης Έντασης	1 περιφέρεια	Ναι
Περιφερειακή Μικρής Έντασης	1 περιφέρεια	Όχι
Τοπική Μεγάλης Έντασης	1 νομός	Ναι
Τοπική Μικρής Έντασης	1 νομός	Όχι

Στον «Ξενοκράτη» έχουμε τέσσερις (4) φάσεις, οι οποίες αφορούν τη χρονική συσχέτιση αυτών με τη στιγμή πραγματοποίησης της έκτακτης κατάστασης,

Οι φάσεις αυτές είναι οι :

- «Φάση 1-Συνήθης Ετοιμότητα : Η φάση αυτή, περιλαμβάνει μέτρα και ενέργειες του Κρατικού μηχανισμού, που συμβάλλουν στην προετοιμασία του για τα επόμενα στάδια ενεργειών. Ειδικότερα αξιολογούνται τα πρώτα στοιχεία και πληροφορίες που αναφέρονται στην εμφάνιση ή επικείμενο ερχομό καταστροφικών φαινομένων για το σχηματισμό βάσιμης εκτίμησης της καταστροφής. Τίθεται σε εφαρμογή το σύστημα επικοινωνίας και ροής πληροφοριών για την συνεννόηση μεταξύ των εμπλεκομένων και λήψη αποφάσεων. Καταγράφονται τα μέσα πολιτικής προστασίας και ελέγχεται η επάρκεια και καταλληλότητα αυτών. Γίνονται προπαρασκευαστικές πράξεις και προϋδεάζονται επί του θέματος τα κλιμάκια της πολιτικής προστασίας.
- Φάση 2-Αυξημένη Ετοιμότητα : Εάν από την αξιολόγηση των πληροφοριών δίδεται σχεδόν η βεβαιότητα, ότι επίκεινται καταστροφικά φαινόμενα, πέραν των ενεργειών της φάσης 1 , γίνεται ευρύτερη κινητοποίηση του μηχανισμού πολιτικής προστασίας σε όλα τα επίπεδα. Συνέρχονται τα επιτελικά και επιχειρησιακά όργανα και διατελούν σε πλήρη ετοιμότητα, για την εκτέλεση της αποστολής τους, λαμβανομένων και προληπτικών μέτρων, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο.
- Φάση 3-Άμεση κινητοποίηση – Επέμβαση : Συνέχεια των προαναφερομένων και άλλων μέτρων, στη φάση αυτή γίνεται πλέον

κινητοποίηση και δραστηριοποίηση όλου του συστήματος πολιτικής προστασίας προς αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων. Οι επιχειρησιακές δυνάμεις συνεργαζόμενες και συντονισμένες ευρίσκονται σε πλήρη δράση. Το ανθρώπινο δυναμικό και τα υλικοτεχνικά μέσα αξιοποιούνται κατά τον καλύτερο τρόπο. Όπου κρίνεται σκόπιμο, ενημερώνονται και οι πολίτες για την λήψη μέτρων αυτοπροστασίας, συνδρομή και διευκόλυνσης του έργου του κράτους. Το σύστημα επικοινωνιών, ευρίσκεται σε πλήρη λειτουργία και οι υπηρεσίες διοικητικής μέριμνας είναι σε ετοιμότητα για τη στήριξη του επιχειρησιακού έργου και άμεσης επίλυσης προβλημάτων των πληγέντων.

- Φάση 4-Αποκατάσταση – Αρωγή : Γίνεται εκτίμηση ζημιών, εκτίμηση της καταστάσεως, γενικώς από ειδικούς και αρμοδίους και ακολούθως παρέχεται άμεση αρωγή στους πληγέντες, λαμβάνονται αποφάσεις και μέτρα για την αποκατάσταση των ζημιών και μη επανάληψη φαινομένων δυνάμενων να προληφθούν», (ΦΕΚ 423 2003, σελ.5819)

5.1.2 Ενέργειες συνεργασίας και συντονισμού – ο ρόλος των εμπλεκόμενων

Εμπλεκόμενοι οργανισμοί

Καταρχάς, έχουμε τον διαχωρισμό σε τρία επίπεδα, δηλαδή το κεντρικό, το περιφερειακό και το τοπικό επίπεδο. Στο πρώτο επίπεδο ανήκουν τα υπουργεία, στο δεύτερο οι περιφέρειες και στο τρίτο οι περιφερειακές ενότητες και οι δήμοι.

Το πιο σημαντικό ρόλο στην όλη προσπάθεια έχει η Πολιτική Προστασία, που έχει υπεύθυνη την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ), και έχει ειδικευμένα στελέχη σε όλα τα επίπεδα που επιβλέπουν και εφαρμόζουν τα σχέδια πολιτικής προστασίας καθώς και έχουν τον ρόλο του συντονιστή στις ενέργειες αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων.

Σημαντική βοήθεια στην όλη προσπάθεια, σε όλα τα επίπεδα δίνουν οι εθελοντικές οργανώσεις πολιτικής προστασίας και μάλιστα σε κάθε φάση εξέλιξης της έκτακτης κατάστασης.

Τέλος, κομβικό ρόλο στο επιχειρησιακό επίπεδο έχουν κρατικές υπηρεσίες και οργανισμοί κοινής ωφέλειας. (πχ Πυροσβεστικό Σώμα, Λιμενικό Σώμα, Ελληνική Αστυνομία, Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας, ΟΤΕ, ΔΕΗ, Ε.Υ.Δ.Α.Π κλπ)

Συντονιστικές οδηγίες

«Τα Υπουργεία, οι Περιφέρειες και οι Περιφερειακές Ενότητες, συντάσσουν βάσει του γενικού σχεδίου «Ξενοκράτης», τα επί μέρους ειδικά σχέδια για την αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων με συντονιστή στη σχεδίαση τη ΓΓΠΠ.

Τα συντασσόμενα ανά φορέα ειδικά σχέδια, προ της αποστολής στη ΓΓΠΠ για έγκριση, να ελέγχονται για την πληρότητά τους από τις προϊστάμενες υπηρεσίες.

Μετά την έγκριση, από τη ΓΓΠΠ, τα σχέδια καθίστανται εκτελεστά και κοινοποιούνται, με μέριμνα των συντακτών, σε όλους τους εμπλεκόμενους υπόχρεους για σχεδίαση φορείς προκειμένου να εναρμονίσουν τα συντασσόμενα από αυτούς σχέδια.

Ιδρύονται, οργανώνονται και εξοπλίζονται κέντρα επιχειρήσεων, όπου από τον νόμο προβλέπονται για την αποτελεσματικότερη δραστηριοποίηση και συντονισμό των εμπλεκόμενων δυνάμεων. Τα κέντρα πρέπει να είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους και επιπλέον να έχουν τον απαιτούμενο υλικοτεχνικό εξοπλισμό για την ολοκλήρωση της αποστολής τους.

Τα σχέδια να είναι προσαρμοσμένα στα κατά περίπτωση πραγματικά περιστατικά, να έχουν προβλεπτικότητα και ελαστικότητα στην εφαρμογή και να συμβάλλουν σημαντικά στην αντιμετώπιση των καταστάσεων.

Τα κείμενα των σχεδίων δεν είναι και δεν πρέπει να θεωρούνται ως τελικά, αλλά ως υποκείμενα σε αναθεώρηση ανάλογα με τις κατά περίπτωση απαιτήσεις και την οργανωτική δομή της δημόσιας διοίκησης.

Για την υποστήριξη των σχεδίων επιβάλλεται και η εκπαίδευση των στελεχών, η ενημέρωση του πληθυσμού όπου αυτή απαιτείται και η πραγματοποίηση ασκήσεων για περισσότερη εξοικείωση με τις προς εκτέλεση αποστολές.

Κατά την εκπόνηση των σχεδίων να λαμβάνονται υπόψη όλα τα στοιχεία, τα οποία αναφέρονται στις εθελοντικές οργανώσεις και τους ειδικευμένους εθελοντές Πολιτικής Προστασίας για την υποβοήθηση στο έργο της πολιτείας.

Κατά τη σχεδίαση να προβλέπονται μέτρα ορθής εκτιμήσεως των αναγκαίων ειδών βοήθειας προς τους πληγέντες, καταγραφής αυτών και ορθολογικής διαχειρίσεως.

Πρόνοια κατά τη σχεδίαση να λαμβάνεται και για την πρόληψη των ατυχημάτων των επιχειρησιακών δυνάμεων.» (ΦΕΚ 423 2003, σελ.5819)

Σχετικά με την επιλογή του αρμόδιου υπουργείου κατά την παραπάνω διαδικασία, αυτή γίνεται με βάση το είδος-φύση της καταστροφής, όπως φαίνεται και στον **Πίνακα 12**.

Πίνακας 12: Αντιστοιχία υπουργείου με είδος καταστροφής (ΦΕΚ 423 2003, σελ.5835)

	ΦΥΕΙΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ				ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ							ΛΟΙΠΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ												
	ΑΔΙΚΗ ΠΥΡΚΑΤΑ	ΕΞΕΙΜΟΙ	ΠΑΡΑΜΥΡΙΑ	ΑΝΕΜΟΤΥΡΒΙΔΕΣ ΘΥΕΛΛΑΓΕΙΣ ΑΝΕΜΟΙ	ΕΝΤΟΝΗ ΧΙΟΝΟΠΤΙΣΗ - ΧΙΟΝΟΦΥΜΑ - ΠΑΛΕΙΟΙ	ΚΑΥΣΜΑΤΑ	ΚΑΤΟΛΕΘΗΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ	ΗΦΑΙΣΤΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ - ΑΛΑΝΟΜΕΣ ΦΥΣΙΚΟΙ ΑΕΡΙΟΙ	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ	ΜΕΤΑΝ ΠΥΡΚΑΤΑ ΣΕ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ (αερία, υγρά κλπ)	ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΡΥΠΑΝΣΗ (Ατμοσφαιρ. Θόρυβος, εδάφος, κλπ)	ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ κλπ	ΑΙΤΥΧΙΑ ΣΕ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΞΟΥΣΗΣ (Μεταλλικά ορυχεία κλπ)	ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΜΕΤΑΛΛΑΤΥΣΜΑΤΑ								
																ΘΑΛΑΣΣΙΑ	ΟΙΚΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΜΕΝΑ & ΚΑΤΑΡΕΥΣΗ ΕΠΙΤΥΡΑ	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΒΛΑΒΕΡΩΝ ΖΩΩΝ					
Α.Α. ΦΟΡΕΑΣ																								
1	ΕΘΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ																							
2	ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ																							
3	ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ	x	x	x																				
4	ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ Α.Δ.Α.																							
5	ΑΝΑΠΥΣΗΣ		x		x																			
6	ΠΕΡΙΒ. ΧΩΡΕΙΑΣ & ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ		x	x	x																			
7	ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ																							
8	ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΕΩΝ																							
9	ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ		x																					
10	ΓΕΩΡΓΙΑΣ	x	x	x																				
11	ΔΙΚΑΙΟΥΣΗΣ																							
12	ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ & ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ																							
13	ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΣΕΩΝ																							
14	ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΤΑΞΕΩΣ	x	x	x	x																			
15	ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΑΣ		x	x	x																			
16	ΤΥΠΟΥ & ΜΜΕ																							
17	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ																							
18	ΑΙΓΑΙΟΥ																							
19	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ	x	x	x	x																			

Συντονισμός για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων

Ο συντονισμός των εμπλεκόμενων επιχειρησιακών δυνάμεων για την αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων, γίνεται, αναλόγως του είδους ή της έντασης της καταστροφής (Γενική, Περιφερειακή, Τοπική), από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, τους οικείους Περιφερειάρχες και τους Αντιπεριφερειάρχες αντίστοιχα.

Το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας πρέπει να έχει σαφή εικόνα της κατάστασης και συνεχή ενημέρωση με πληροφορίες, εκτιμήσεις και προβλέψεις προκειμένου να συνδράμει κατά τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο τις επιχειρησιακές και λοιπές δυνάμεις. (ΦΕΚ 423 2003, σελ.5819)

5.2 Σύγκριση με τις διεθνείς αρχές διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων

5.2.1 Συμβατότητα «Ξενοκράτη» με το προτεινόμενο πλαίσιο εργασίας

Στην ενότητα αυτή επιδεικνύονται οι ομοιότητες, μαζί με τις μικρές διαφορές-παραλλαγές, και οι βασικές διαφοροποιήσεις μεταξύ του προτεινόμενου από τη διπλωματική πλαισίου, που ουσιαστικά έχει ως βάση τις καλές ξένες πρακτικές, και του γενικού σχεδίου πολιτικής προστασίας «Ξενοκράτης».

Σε σχέση με τις ομοιότητες που εμφανίζουν ο Ξενοκράτης και οι βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, πρέπει να επισημανθεί ότι αυτές αφορούν κατά κύριο λόγο κάποια βασικά γενικά στοιχεία πάνω στα οποία στηρίζεται η διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων. Συγκεκριμένα, και στις δύο περιπτώσεις :

- Υπάρχει η ιεραρχία των επιπέδων του συντονισμού σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- Υπάρχει η έννοια των φάσεων, οι οποίες αφορούν τη χρονική συσχέτιση αυτών με τη στιγμή πραγματοποίησης της έκτακτης κατάστασης. Βέβαια, ενώ στο προτεινόμενο πλαίσιο υπάρχουν τρεις (3) φάσεις, στον «Ξενοκράτη» υπάρχουν τέσσερις (4). Στον **Πίνακα 13** παρατηρείται η αντιστοιχία μεταξύ των φάσεων.

Πίνακας 13: Αντιστοιχία φάσεων

Φάσεις «Ξενοκράτη»	Αντίστοιχες φάσεις προτεινόμενου πλαisiού
1 – Συνήθης ετοιμότητα	Ετοιμότητα
2 – Αυξημένη ετοιμότητα	Δεν υπάρχει, ουσιαστικά περιλαμβάνει τις πρώτες ενέργειες της φάσης της αντιμετώπισης
3 - Άμεση κινητοποίηση – Επέμβαση	Αντιμετώπιση
4 – Αποκατάσταση – Αρωγή	Αποκατάσταση

- Είναι παρόμοιοι οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί στη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων. Βέβαια, στο προτεινόμενο πλαίσιο, σε αντίθεση με τον «Ξενοκράτη», γίνεται κατηγοριοποίηση των οργανισμών, κυρίως ανάλογα με τις αρμοδιότητες που έχουν στη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων.
- Κατά τη διάρκεια μιας έκτακτης κατάστασης, παίζει ρόλο το γεωγραφικό μέγεθος της σε σχέση με το ποιοι οργανισμοί θα κινητοποιηθούν. Βέβαια, στο προτεινόμενο πλαίσιο, σε αντίθεση με τον «Ξενοκράτη» δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην πολυπλοκότητα της έκτακτης κατάστασης.
- Υπάρχει η διάκριση μεταξύ γενικών και ειδικών σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων, με τα δεύτερα να βασίζονται στα πρώτα και να είναι πιο λεπτομερή.
- Οι ενέργειες για τα παραπάνω σχέδια δεν περιορίζονται στην εκπόνηση αυτών, αλλά περιλαμβάνουν και την εκπαίδευση στελεχών, την πραγματοποίηση ασκήσεων και την ενημέρωση του κοινού για αυτά.

Υπάρχουν όμως και βασικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στον «Ξενοκράτη» και το προτεινόμενο πλαίσιο, οι οποίες πηγάζουν από τη διαφορετική φιλοσοφία για τον τρόπο διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων. Συγκεκριμένα :

- Στο προτεινόμενο πλαίσιο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο συντονισμό μεταξύ των φορέων και στις βασικές ενέργειες που πρέπει να πραγματοποιηθούν. Στο «Ξενοκράτη», αντίθετα, δίνεται έμφαση σε συγκεκριμένες αρμοδιότητες που έχουν οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί.
- Στο προτεινόμενο πλαίσιο έχουν ενσωματωθεί τα πιο πρόσφατα πρότυπα διαχείρισης κινδύνων και εκτάκτων καταστάσεων, δηλαδή τα

ISO 31000:2009 και ISO 22301:2012 αντίστοιχα. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει στον «Ξενοκράτη».

- Στο προτεινόμενο πλαίσιο, για τις βασικές ενέργειες, υπάρχουν και διεργασίες με τις οποίες οι πρώτες πρέπει να πραγματοποιηθούν. Παράλληλα, υπάρχουν και μέθοδοι (συνήθως με τη μορφή πινάκων) για αξιολόγηση αυτών των ενεργειών για κάθε μελέτη περίπτωσης. Τα παραπάνω δεν υπάρχουν στον «Ξενοκράτη».
- Στο προτεινόμενο πλαίσιο έχουν αυξημένο, σε σχέση με τον «Ξενοκράτη», ρόλο οι οργανισμοί στο τοπικό επίπεδο σε όλες φάσεις της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων.
- Στο προτεινόμενο πλαίσιο δεν υπάρχει κάποιος οργανισμός που να έχει τόσες ευθύνες και αρμοδιότητες όσο η ΠΠ. Αν θεωρήσουμε ως αντίστοιχο οργανισμό το ΚΤΕΚ, είναι εμφανές ότι αυτό έχει κυρίως υποστηρικτικό και σίγουρα όχι το ίδιο κομβικό με την ΠΠ ρόλο για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων.

5.2.2 Θεωρήσεις για περαιτέρω έρευνα και ανάπτυξη

Συνοψίζοντας λοιπόν όλα τα στοιχεία από το προτεινόμενο πλαίσιο και τον Ξενοκράτη, προκύπτουν οι εξής βασικές παρατηρήσεις για προσθήκες και τροποποιήσεις ή τέλος πάντων τα σημεία τα οποία θα ήταν καλό να ερευνηθούν από τους υπεύθυνους για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων για να διαπιστωθεί αν δίνουν προστιθέμενη αξία :

- Δημιουργία φόρουμ

Η δημιουργία φόρουμ σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, αναμένεται να υποστηρίξει το συντονισμό κατά τη φάση της συνήθους ετοιμότητας. Η προστιθέμενη αξία σε σχέση με την δημιουργία των φόρουμ, όπως έχει ήδη επισημανθεί, έγκειται στο ότι λόγω του συντονισμού των οργανισμών δεν θα έρχονται οι αρμοδιότητες των διάφορων οργανισμών σε σύγκρουση καθώς και στο ότι θα αποφεύγεται η επικάλυψη των διάφορων καθηκόντων από παραπάνω τους ενός οργανισμούς. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

- Εφαρμογή ΣΣΔΠ

Η εφαρμογή του ΣΣΔΠ αναμένεται να υποστηρίξει το συντονισμό κατά τη φάση της άμεσης κινητοποίησης – επέμβασης. Το σύστημα αυτό

θεωρείται αρκετά επιτυχημένο και η καθιέρωση του σε αρκετές περιπτώσεις θεωρείται ότι έχει αντιμετωπίσει τις εξής ελλείψεις :

- ✓ «Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών
- ✓ Έλλειψη κοινής ορολογίας μεταξύ εμπλεκόμενων υπηρεσιών
- ✓ Μη ευελιξία προσαρμογής μεγέθους δομών ανά έκτακτη κατάσταση
- ✓ Έλλειψη ενοποιημένων σχεδίων δράσης
- ✓ Έλλειψη καθορισμένων εγκαταστάσεων». (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.10, 11)

- Δημιουργία ομάδων καθήκοντος στη φάση της αποκατάστασης

Η δημιουργία τέτοιων ομάδων στη φάση της αποκατάστασης διευκολύνει την ανάθεση ευθυνών και αρμοδιοτήτων και την εκτέλεση τους με τρόπο ωφέλιμο για τις κοινότητες. (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009)

- Δημιουργία σχεδίων επιχειρησιακής συνέχειας

Με τη δημιουργία αυτών των σχεδίων διασφαλίζεται ότι οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί δύνανται να συνεχίσουν να εκτελούν τις λειτουργίες τους σε ένα ελάχιστο επιθυμητό επίπεδο κατά την εκδήλωση μιας έκτακτης κατάστασης. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

- Ενσωμάτωση ISO 31000:2009 και ISO 22301:2012 στον «Ξενοκράτη»

Η ενσωμάτωση των πιο πρόσφατων προτύπων διαχείρισης κινδύνων και εκτάκτων καταστάσεων, δηλαδή των ISO 31000:2009 και ISO 22301:2012 αντίστοιχα, θα οδηγήσει σε αποτελεσματικότερα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων και επιχειρησιακής συνέχειας και κατ' επέκταση σε αποτελεσματικότερη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων. Περαιτέρω ανάλυση του τρόπου με τον οποίο συνδέονται οι τρεις αυτοί κλάδοι, υπάρχει στην ενότητα : «3.2 Συγκριτική μελέτη της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων, της διαχείρισης κινδύνων και της επιχειρησιακής συνέχειας».

- Βελτιώσεις στα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων

Τα σχέδια αυτά αποτελούν τον πυρήνα της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων και ως εκ τούτου είναι ιδιαίτερα σημαντική η εκπόνηση και η ενσωμάτωση τους από τους οργανισμούς.

Η ύπαρξη διεργασιών εκπόνησης και ενσωμάτωσης τους, όπως αυτή στο προτεινόμενο πλαίσιο, υποστηρίζει τους σχετικούς οργανισμούς σε αυτή τη προσπάθεια.

Για αξιολόγηση αυτών των σχεδίων, είναι χρήσιμο η δημιουργία πινάκων, όπως στο προτεινόμενο πλαίσιο, με την ελάχιστη απαιτούμενη πληροφορία που πρέπει να περιέχουν τα σχέδια.

Τέλος, ένας ενιαίος τρόπος παρουσίασης των σχεδίων, όπως αυτός στο προτεινόμενο πλαίσιο, ενδέχεται να οδηγήσει σε καλύτερη κατανόηση και ενσωμάτωση των σχεδίων από τους εμπλεκόμενους οργανισμούς.

- Βελτιώσεις σε σχέση με την επικοινωνία με το κοινό

Ένα καλά ενημερωμένο κοινό είναι πιο ικανό να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση και να μειώσει τις επιπτώσεις της. Για αυτό το λόγο θα ήταν χρήσιμο να προστεθεί στον Ξενοκράτη ένα δομημένο πλαίσιο και κάποιες βασικές αρχές για αυτή την ενέργεια.

Όπως και στα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων, θα ήταν ωφέλιμο για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων, η συγκεκριμένη ενέργεια να γινόταν με κάποια συγκεκριμένη διεργασία και να υπήρχε και ένας πίνακας αξιολόγησης της, όπως υπάρχουν στο προτεινόμενο πλαίσιο.

6 Μελέτη περίπτωσης: εφαρμογή του προτεινόμενου πλαισίου εργασίας για την αντιμετώπιση των κινδύνων από τις χιονοπτώσεις και τον παγετό στην Ελλάδα

6.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό μελετάται η συμβατότητα της εγκυκλίου της ΓΓΠΠ με αρ. πρωτοκόλλου 7303 και θέμα : Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από χιονοπτώσεις και παγετό περιόδου 2012 – 2013 με το προτεινόμενο πλαίσιο.

6.2 Εγκύκλιος ΓΓΠΠ ΑΔΑ : Β4Σ7Ι-6ΩΖ, αρ. πρωτοκόλλου 7303 σχετικά με την αντιμετώπιση χιονοπτώσεων και παγετού

Σε αυτή την ενότητα γίνεται μια περιγραφή της εγκυκλίου .

Περιγραφή

Περιεχόμενο

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
2. ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ – ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
3. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΦΟΡΕΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
4. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΛΟΓΩ ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΓΕΤΟΥ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χιονόπτωση και ο παγετός ως φαινόμενα εντάσσονται στην κατηγορία των φυσικών καταστροφών γιατί μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή και την περιουσία των ανθρώπων και να προκαλέσουν καταστροφές στην οικονομία και τις υποδομές μιας χώρας. Η εκδήλωση των φαινομένων αυτών συνήθως διαρκεί στη χώρα μας, από μερικές ώρες μέχρι μερικές μέρες. Οι σοβαρές συνέπειες και τα προβλήματα που δημιουργήσαν η χιονόπτωση και ο παγετός στην ζωή του αστικού και του αγροτικού πληθυσμού τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, οδήγησαν τη ΓΓΠΠ, η

οποία είναι η κύρια υπεύθυνη για την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων, να επανεξετάσει τον σχεδιασμό και τις ενέργειες των διάφορων εμπλεκόμενων οργανισμών με στόχο την διασφάλιση καλύτερου συντονισμού και αντιμετώπισης από αυτούς τους οργανισμούς.

Στα πλαίσια αυτά κρίνεται σκόπιμο η αντιμετώπιση κινδύνων από χιονοπτώσεις και παγετό να διαχωριστεί σε δύο βασικές κατηγορίες έργων και δράσεων:

- συντονισμός φορέων χειμερινής συντήρησης για την από κοινού αντιμετώπιση προβλημάτων από χιονοπτώσεις και παγετό στο οδικό δίκτυο, με στόχο την αποφυγή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- σχεδιασμός και λήψη μέτρων πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και διαχείριση των συνεπειών λόγω χιονοπτώσεων και παγετού.

Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται δράσεις που αποβλέπουν στη συνέργεια των φορέων που είναι υπεύθυνοι για την συντήρηση και λειτουργία του οδικού δικτύου της χώρας μας, στην οποία συμπεριλαμβάνεται και ο σχεδιασμός για την αντιμετώπιση προβλημάτων από χιονοπτώσεις και παγετό στο οδικό δίκτυο (Υπουργείο Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων, Περιφέρειες, Δήμοι, Εταιρίες λειτουργίας και συντήρησης αυτοκινητόδρομων).

Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται τα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και διαχείρισης των συνεπειών από χιονοπτώσεις και παγετό των φορέων πολιτικής προστασίας (ΕΛ.ΑΣ, Π.Σ, Ε.Κ.Α.Β., Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Περιφέρειες, Δήμοι, κλπ), καθώς και φορέων λειτουργίας δικτύων και υποδομών (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ, ΟΣΕ, κλπ).

2. ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ – ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Η διακοπή της κυκλοφορίας είναι το σημαντικότερο αποτέλεσμα στη χιονόπτωση και στο παγετό στο οδικό δίκτυο. Ο σχεδιασμός και οι ενέργειες για την κατάλληλη διαχείριση τέτοιων καταστάσεων μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τρία στάδια :

Στάδιο 1^ο : Προ-χειμερινή περίοδος

Η περίοδος αυτή καλύπτει το χρονικό διάστημα από το τέλος της προηγούμενης χειμερινής περιόδου ως και ένα μήνα πριν την έναρξη της νέας.

- Έκδοση διοικητικών πράξεων και κανονιστικών αποφάσεων προσδιορισμού αρμόδιων οργανικών μονάδων για την εκτέλεση έργων και δράσεων για την αντιμετώπιση χιονοπτώσεων και παγετού ανά οδικό άξονα, με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.
- Αποτίμηση του έργου του αποχιονισμού κατά την προηγούμενη χειμερινή περίοδο με συστηματική καταγραφή των προβλημάτων που προέκυψαν.
- Προγραμματισμός πόρων και ανθρώπινου δυναμικού για την επόμενη χειμερινή περίοδο, βάσει νέας εμπειρίας και νέας αποτίμησης προηγούμενων ετών, με στόχο την βελτίωση του σχεδιασμού.
- Διατύπωση προτάσεων για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων.
- Προμήθεια και αποθήκευση υλικών (πχ αλάτι, ψηφίδα, κτλ) βάσει των προβλεπόμενων αναγκών.

- Συντήρηση εξοπλισμού και μηχανημάτων.

Στάδιο 2ο : Περίοδος προετοιμασίας

Η περίοδος αυτή καλύπτει το χρονικό διάστημα ενός μηνός πριν την έναρξη της νέας χειμερινής περιόδου.

- Έκδοση σχεδίων για την εκτέλεση έργων και δράσεων για την αντιμετώπιση χιονοπτώσεων και παγετού βάσει των πιστώσεων που εγκρίθηκαν ή προβλέπεται να εγκριθούν.
- Ολοκλήρωση διαδικασιών προγραμματισμένης μίσθωσης ιδιωτικών μέσων, όταν αυτό απαιτείται βάσει του αναθεωρημένου σχεδιασμού .
- Ολοκλήρωση διαδικασιών πρόσληψης εποχιακού εργατοτεχνικού προσωπικού, όταν αυτό απαιτείται, για κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών.
- Κατανομή προσωπικού και ορισμός υπευθύνων για την οργάνωση και λειτουργία των προβλεπόμενων από το σχεδιασμό εγκαταστάσεων (εργοτάξια, αποθήκες άλατος, κλπ). Έλεγχος καλής λειτουργίας των μηχανημάτων και του εξοπλισμού και άμεση συντήρησή τους, αν αυτό απαιτείται και δεν έχει ήδη πραγματοποιηθεί.
- Καθορισμός υπευθύνων ανά οδικό άξονα για τον αποχιονισμό και την αντιμετώπιση παγετού βάσει του αντίστοιχου σχεδιασμού. Ορισμός επικεφαλής συντονιστή και της έδρας του.
- Προγραμματισμός βαρδιών και επιφυλακών του προσωπικού βάσει του αντίστοιχου σχεδιασμού.
- Έκδοση οδηγιών από τον επικεφαλής συντονιστή για την υλοποίηση των δράσεων και την ασφάλεια του προσωπικού επέμβασης και μέσων, έτσι ώστε να μην δημιουργείται κίνδυνος ή ζημία, με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες που έχουν εκδοθεί από την κεντρική διοίκηση.
- Προτεραιότητα στους οδικούς άξονες ως προς την επέμβαση σε περιπτώσεις αδυναμίας συνολικής αντιμετώπισης προβλημάτων λόγω εκτεταμένων χιονοπτώσεων και παγετού.
- Διασφάλιση λειτουργίας του φορέα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.
- Συσκέψεις με άλλους επιχειρησιακά εμπλεκόμενους φορείς για την καλύτερη επικοινωνία και συντονισμό των επιχειρήσεων στην από κοινού αντιμετώπιση προβλημάτων από χιονοπτώσεις και παγετό στο οδικό δίκτυο.
- Συμμετοχή στα Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) των Περιφερειακών Ενοτήτων και στα Συντονιστικά Τοπικά Όργανα (ΣΤΟ) των Δήμων, προκειμένου να επιλυθούν ζητήματα που αφορούν τη συνεργασία των φορέων στα πλαίσια της χειμερινής συντήρησης και των ειδικότερων δράσεων αντιμετώπισης προβλημάτων λόγω χιονοπτώσεων και παγετού στο οδικό δίκτυο.

Στάδιο 3ο : Χειμερινή περίοδος

Η περίοδος αυτή καλύπτει το χρονικό διάστημα υλοποίησης του σχεδιασμού, σύμφωνα πάντα με τις επικρατούσες καιρικές συνθήκες στα διάφορα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας. Διάρκει από μέσα Νοέμβρη μέχρι τον Απρίλιο.

- Διασφάλιση ροής πληροφοριών προς την έδρα του επικεφαλής συντονιστή σχετικών με μετεωρολογικές προβλέψεις και προειδοποιήσεις καθώς και πληροφοριών από την επιτήρηση του οδικού δικτύου για λόγους ετοιμότητας.
- Εφαρμογή του αντίστοιχου σχεδιασμού όπου αυτό επιβάλλεται.

- Ανακατανομή πόρων, όταν τούτο κρίνεται απαραίτητο, βάσει της εξέλιξης των καιρικών φαινομένων.
- Προμήθεια επιπλέον υλικών (άλατος, ψηφίδας, κτλ.) όταν οι επικρατούσες ή οι προβλεπόμενες συνθήκες το απαιτούν. Άμεση επιδιόρθωση βλαβών εξοπλισμού και μέσων.
- Αποκλιμάκωση εργασιών και δράσεων βάσει του αντίστοιχου σχεδιασμού.

Η ανωτέρω αναφορά στον προγραμματισμό έργων και δράσεων χειμερινής συντήρησης για την αντιμετώπιση προβλημάτων από χιονοπτώσεις και παγετό στο οδικό δίκτυο και ο διαχωρισμός τους σε χρονικά στάδια – περιόδους, είναι ενδεικτική και δύναται να διαφοροποιείται ανάλογα με τις δυνατότητες των φορέων υλοποίησης.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η απορροή από μεγάλα αποθέματα αλατιού που χρησιμοποιείται στην χειμερινή συντήρηση των οδών, ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (μόλυνση των υδατορεμάτων και των υπογείων υδάτων, κλπ). Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη απομάκρυνση τυχών περισσεύσεων αλατιού που χρησιμοποιήθηκε για τον αποχιονισμό, από σημεία προσωρινής εναπόθεσης ή και από τα περιθώρια του οδοστρώματος.

3. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΦΟΡΕΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων οργανισμών επεκτείνεται σε διαφορετικά επίπεδα διοίκησης (Υπουργεία, οδικές αρχές, ιδιωτικό τομέα και μη σχετικούς με τα οδικά δίκτυα οργανισμούς) για τις διάφορες οδικές μεταφορές. Το Κέντρο Επιχειρήσεων της ΓΓΠΠ, που υπόκειται στην επίβλεψη του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη αναλαμβάνει τον γενικό συντονισμό των εργασιών και την έκδοση των σχετικών μηνυμάτων στους τοπικούς και στους περιφερειακούς οργανισμούς.

Οι διάφοροι οργανισμοί έχουν την ευθύνη και παρέχουν πόρους για τις παρακάτω ενέργειες :

- Λειτουργία, συντήρηση και απομάκρυνση χιονιού (συμπεριλαμβανομένων και αντικειμένων, όπως αυτοκίνητα) από το οδικό δίκτυο
- Διαχείριση κυκλοφορίας και επίβλεψη οδικού δικτύου
- Πληροφορίες σχετικά με τις επικρατούσες οδικές και τις προβλεπόμενες καιρικές συνθήκες
- Διαδικασίες εκτάκτων καταστάσεων για εκκένωση και διάσωση χρηστών οδικού δικτύου

Υπάρχουν τέσσερα υπουργεία που εμπλέκονται σε περίπτωση εκτάκτων καταστάσεων λόγω χιονόπτωσης ή και παγετού :

- Υπουργείο Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη : αναλαμβάνει τον γενικό συντονισμό μέσω του Κέντρου Επιχειρήσεων της ΓΓΠΠ. Το

υπουργείο ελέγχει την Ελληνική Αστυνομία, η οποία είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη του οδικού δικτύου και την διαχείριση της κυκλοφορίας σε περίπτωση εκτάκτων καταστάσεων και το Πυροσβεστικό Σώμα το οποίο είναι υπεύθυνο για την διάσωση και εκκένωση των χρηστών του οδικού δικτύου.

- Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων : αναλαμβάνει την ευθύνη για την λειτουργία, τη συντήρηση και την απομάκρυνση του χιονιού από τους αυτοκινητοδρόμους και τις κύριες οδικές αρτηρίες. Η σχετική δικαιοδοσία ανατίθεται μέσω της Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων στην Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων / Συντήρησης Αυτοκινητοδρόμων.
- Υπουργείο Εσωτερικών : αναλαμβάνει την ευθύνη της παροχής οικονομικών πόρων στους περιφερειακούς οργανισμούς.
- Υπουργείο Υγείας : αναλαμβάνει την ευθύνη για συντονισμό των Μονάδων Υγείας. Παρέχοντας ιατρική περίθαλψη στους χρήστες του οδικού δικτύου μέσω του Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ)

Η δικαιοδοσία για τη λειτουργία, τη συντήρηση και την απομάκρυνση του χιονιού για το τμήμα του οδικού δικτύου που έχει παραχωρηθεί υπόκειται στον αντίστοιχο ανάδοχο. Η δικαιοδοσία για την επίβλεψη των αντίστοιχων διατάξεων των συμβάσεων υπόκειται στην Γενική Γραμματεία Συγχρηματοδοτούμενων Δημοσίων Έργων του υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και της Εγνατίας Οδού.

Η ευθύνη για την απομάκρυνση του χιονιού και τον προβλημάτων στο οδικό δίκτυο εξαιτίας του παγετού εναπόκειται στις αντίστοιχες Διοικητικές Αρχές (Περιφερειακές, Νομαρχιακές, Δημοτικές) και στις αντίστοιχες υπηρεσίες τους (Διεύθυνση Ελέγχου και Συντήρησης Έργων Περιφέρειας, Διεύθυνση Κατασκευής Έργων Συντήρησης Περιφέρειας, Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών Νομαρχίας και Δήμου) για το οδικό δίκτυο της δικαιοδοσίας τους.

Κάθε οργανισμός αναλαμβάνει την ευθύνη για μίσθωση οχημάτων που απαιτούνται για την απομάκρυνση χιονιού και/ή φορτηγά ρυμούλκησης από τον ιδιωτικό τομέα. Αυτό δεν αποκλείει συνεργασία μεταξύ των διάφορων οργανισμών δεδομένου ότι έχουν θεσπιστεί οι αντίστοιχες συμφωνίες πριν από το περιστατικό.

Η διαχείριση και ο έλεγχος της κυκλοφορίας κάτω από κανονικές συνθήκες λειτουργίας και έκτακτες καταστάσεις εναπόκεινται στην Ελληνική Αστυνομία, η οποία καθιερώνει τοποθεσίες για προσωρινή στάθμευση οχημάτων σε περίπτωση μιας έκτακτης κατάστασης έτσι ώστε η κατάσταση να μπορεί να αντιμετωπιστεί από

τις ομάδες απομάκρυνσης χιονιού χωρίς να εμποδίζεται από ακινητοποιημένα οχήματα στο οδικό δίκτυο.

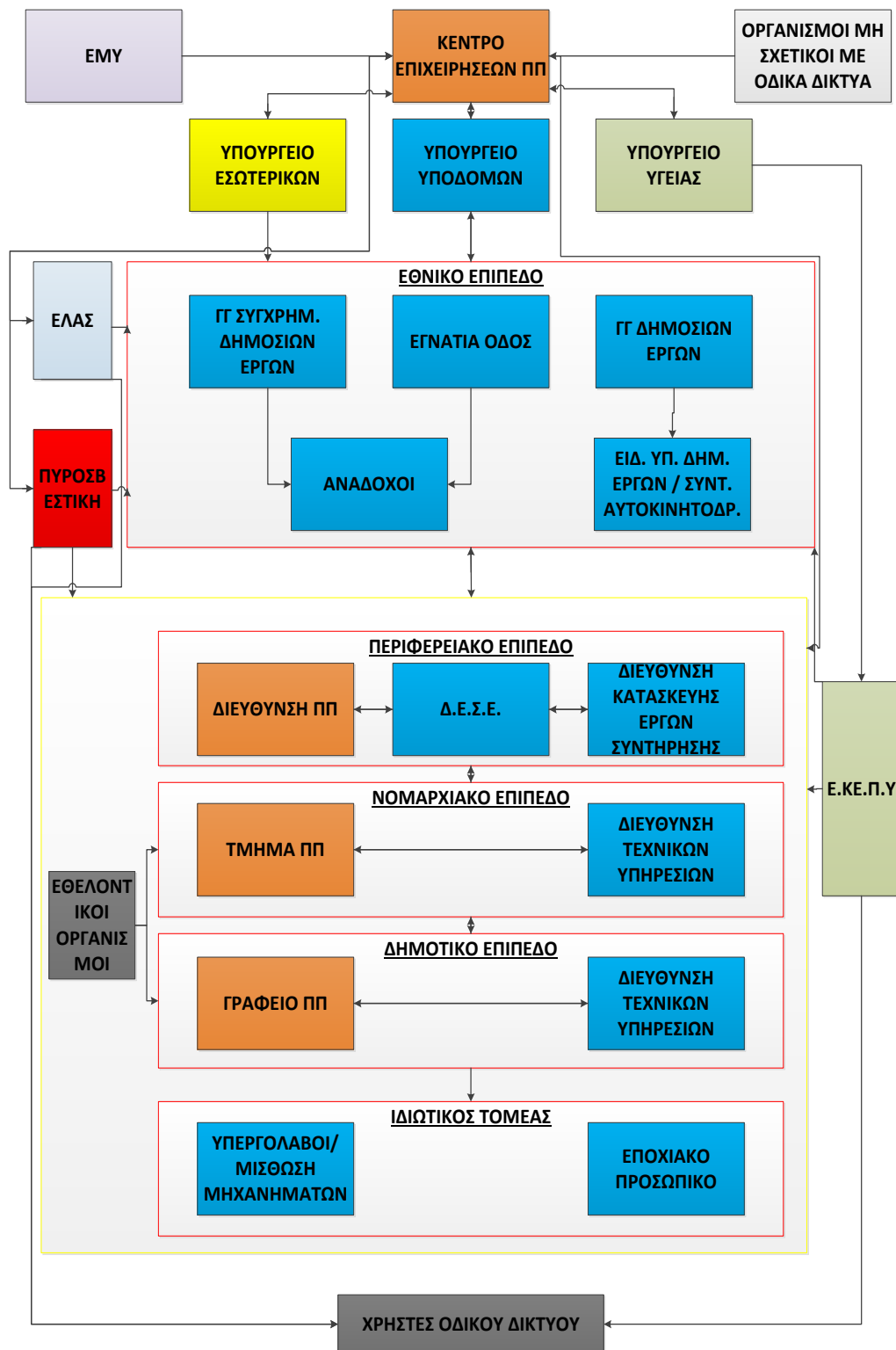
Τα αρχηγεία της ΕΛΑΣ έχουν την ευθύνη για την ενημέρωση των εμπλεκόμενων στην έκτακτη κατάσταση μερών σχετικά με τις επικρατούσες συνθήκες του οδικού δικτύου. Αυτή η πληροφορία μπορεί επίσης να μεταδοθεί απ' ευθείας από το Εθνικό Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων της ΠΠ.

Η εκκένωση και διάσωση των χρηστών των οδικών δικτύων είναι πρωταρχική ευθύνη των μονάδων του Πυροσβεστικού Σώματος. Η ιατρική βοήθεια και μεταφορά των τραυματιών μετά την εκκένωση και την διάσωση είναι ευθύνη του Ε.Κ.Α.Β μέσω του συντονισμού που παρέχεται από το Ε.Κ.ΕΠ.Υ. Το πυροσβεστικό σώμα επίσης αναλαμβάνει την ευθύνη να παρέχει καλύμματα και φαγητό στους χρήστες οδικών δικτύων που βρίσκονται σε ακινητοποιημένα οχήματα με την βοήθεια της ΕΛΑΣ.

Η προετοιμασία των διάφορων οργανισμών επιτυγχάνεται μέσω προειδοποιήσεων από τα περιφερειακά/ τοπικά τμήματα και γραφεία της Πολιτικής Προστασίας, αφού αυτά έχουν λάβει αντίστοιχη ειδοποίηση από το Εθνικό Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων της Πολιτικής Προστασίας. Το τελευταίο λαμβάνει την σχετική ενημέρωση για τον καιρό μέσω καθημερινών αναφορών πρόγνωσης καιρού από την Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (ΕΜΥ).

Όταν ακραίες καιρικές συνθήκες οδηγούν σε απομόνωση ορεινών περιοχών που θέτουν σε κίνδυνο τον τοπικό πληθυσμό, οι τοπικές αρχές είναι υπεύθυνες για συντονισμό των οργανισμών που έχουν στη διάθεση τους τα κατάλληλα μέσα για να καταπραυνθεί η κατάσταση (πχ τμήμα Πυροσβεστικής, Αστυνομίας, Στρατού κλπ). Σε τέτοιες ακραίες περιπτώσεις, μπορεί επίσης να εμπλακεί και το Υπουργείο Αμύνης.

Η **Εικόνα 35** παρέχει μια σχηματική απεικόνιση των αλληλεπιδράσεων των προαναφερθέντων οργανισμών για τις διάφορες διαδικασίες.

Εικόνα 35: Αλληλεπίδραση διάφορων οργανισμών και σχετικών διεργασιών

4. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΛΟΓΩ ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΓΕΤΟΥ

Υπάρχουν δύο διοικητικές υποκατηγορίες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο : η Περιφέρεια και ο Δήμος. Οι ενέργειες για την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση της χιονόπτωσης και του παγετού και ο σχεδιασμός των διαδικασιών αντίδρασης στην έκτακτη κατάσταση κυρίως αποτελούνται από τα προαναφερθέντα βήματα του σταδίου 2 :

- Οι διοικητικές αρχές που είναι υπεύθυνες για τις έκτακτες καταστάσεις λόγω χιονόπτωσης και παγετού πρέπει να καταρτίσουν ένα σχέδιο ενεργειών για αντιμετώπιση αυτών των καταστάσεων στο οδικό δίκτυο της δικαιοδοσίας τους. Το σχέδιο πρέπει να λαμβάνει υπόψη την συσσωρευμένη εμπειρία και τη διαθεσιμότητα πόρων.
- Βασισμένες στο σχέδιο ενεργειών, πρέπει να θεσπιστούν οι απαιτήσεις για μίσθωση εξοπλισμού από τον ιδιωτικό τομέα και οι ανάγκες για προσλήψεις εποχιακού (προσωρινού) προσωπικού για την ικανοποίηση των υπηρεσιακών αναγκών.
- Η επάνδρωση των υπεύθυνων αρχών πρέπει να πραγματοποιείται πριν από την αρχή της χειμερινής περιόδου.
- Ανάθεση υπεύθυνου (Συντονιστή) σε κάθε μεγάλο τμήμα οδικού δικτύου και σχεδιασμός της περιοχής δικαιοδοσίας του. Η κατανομή καθηκόντων και ευθυνών και ο προγραμματισμός των βαρδιών του προσωπικού βάσει του αντίστοιχου σχεδιασμού πρέπει να πραγματοποιούνται για βέλτιστη λειτουργία και διαχείριση των διαθέσιμων πόρων και καταστάσεων.
- Έκδοση οδηγιών από κάθε Συντονιστή διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων και διασφάλιση της ασφάλειας του προσωπικού σύμφωνα με τις γενικές οδηγίες από το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας.
- Έλεγχος των μηχανημάτων και του εξοπλισμού πρέπει να πραγματοποιείται και πρέπει να διασφαλίζονται επαρκή αποθέματα προμηθειών (πχ αλάτι, κουβέρτες) για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων.
- Ολοκλήρωση υπεργολαβιών και μίσθωσης μηχανημάτων και εξοπλισμού από τον ιδιωτικό τομέα

- Προτεραιότητες πρέπει να δοθούν στα οδικά τμήματα για αντίδραση σε περίπτωση έκτακτης κατάστασης λόγω χιονόπτωσης και παγετού
- Πρέπει να συγκληθεί μια συνάντηση με τους οργανισμούς που εμπλέκονται στον έλεγχο και στις επιχειρήσεις αντιμετώπισης των εκτάκτων καταστάσεων λόγω χιονόπτωσης και παγετού. Οι υπεύθυνοι (Συντονιστές) και οι υπάλληλοι της ΠΠ από το αμέσως χαμηλότερο διοικητικό επίπεδο πρέπει να παρευρεθούν στη συνάντηση, όπου πρέπει να εντοπιστούν οι ανάγκες σε υλικά και προμήθειες που πρέπει να καλυφθούν καθώς και η διαθεσιμότητα σε πόρους για να δανειστούν/δανείσουν από/σε χαμηλότερες διοικητικές διευθύνσεις σε περίπτωση μιας έκτακτης κατάστασης. Σε περίπτωση που εντοπιστεί έλλειψη επαρκούς δυνατότητας αντιμετώπισης μιας έκτακτης κατάστασης, πρέπει να αναφερθεί αμέσως από τις τοπικές υποδιευθύνσεις στο Κέντρο Επιχειρήσεων ΠΠ.

Η κινητοποίηση και ο συντονισμός των εθελοντικών οργανισμών (δεδομένου ότι αυτοί οι οργανισμοί είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα της ΓΓΠΠ) αναλαμβάνεται από το τοπικό Γραφείο ή Τμήμα ΠΠ.

Το ΚΕΠΠ και η τοπικές του υποκατηγορίες έχουν τον ηγετικό ρόλο στην ενημέρωση του κοινού σχετικά με την έκτακτη κατάσταση για την παροχή βασικών προμηθειών (στέγη, φαγητό) στον πληγέντα πληθυσμό σε συντονισμό με το υπουργείο Υγείας. Οι τοπικές αρχές έχουν περιορισμένο ρόλο σε όλα τα παραπάνω, εκτός και κατευθυνθούν από το ΚΕΠΠ.

6.3 Συμβατότητα εγκυκλίου ΓΓΠΠ ΑΔΑ : Β4Σ7Ι-6ΩΖ, αρ. πρωτοκόλλου 7303 με το προτεινόμενο πλαίσιο

Σε αυτή την ενότητα θα εξεταστεί η συμβατότητα της εγκυκλίου με το προτεινόμενο πλαίσιο.

Η εγκύκλιος αποτελεί, σύμφωνα με το προτεινόμενο πλαίσιο, ένα ειδικό σχέδιο εκτάκτων καταστάσεων. Για να ελέγξουμε, λοιπόν, την συμβατότητα της με το προτεινόμενο πλαίσιο θα ελέγξουμε αν εμπλέκεται με όλες τις πτυχές που αφορούν ένα σχέδιο εκτάκτων καταστάσεων, αν δίνει όλη την απαιτούμενη για ένα τέτοιο σχέδιο πληροφορία καθώς και αν έχει αντίστοιχη μορφή παρουσίασης.

Σε σχέση με τις πρώτο ζήτημα η εγκύκλιος πράγματι πραγματεύεται την αποφυγή των εκτάκτων καταστάσεων με τις ενέργειες συντήρησης και μειώνει,

ελέγχει και μετριάζει τις συνέπειες των έκτακτων καταστάσεων στις φάσεις της αντιμετώπισης και της αποκατάστασης μέσω του σχεδιασμού και της λήψης μέτρων ΠΠ. Παράλληλα, ασχολείται και με ζητήματα που δημιουργούνται δευτερευόντως σε μια έκτακτη κατάσταση, όπως για παράδειγμα, η επικοινωνία με το κοινό. Συνεπώς, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η εγκύκλιος εμπλέκεται με όλες τις πτυχές που πρέπει να αφορούν ένα ειδικό σχέδιο εκτάκτων καταστάσεων.

Σε σχέση με την απαιτούμενη πληροφορία, θα χρησιμοποιηθεί ο **Πίνακας 8** του προτεινόμενου πλαισίου :

Πίνακας 8: Ελάχιστη απαιτούμενη πληροφορία ειδικών σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

Έγινε (Ναι/ Όχι)	Εγκύκλιος ΠΠ
Ναι	Στόχος σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων διασυνδέσεων με σχέδια άλλων οργανισμών
Ναι	Πληροφορία σχετικά με συγκεκριμένο κίνδυνο ή απρόοπτο ή τοποθεσία για τα οποία το σχέδιο έχει ετοιμαστεί
Ναι	Έναυσμα ενεργοποίησης σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών επαγρύπνησης και επιφυλακής
Ναι	Διαδικασίες ενεργοποίησης
Όχι	Εντοπισμός υπηρεσιών και ρόλοι τους στο ΣΣΔΠ
Ναι	Εντοπισμός και ηγετικές ευθύνες διαφορετικών οργανισμών σε διαφορετικά επίπεδα της αντίδρασης
Ναι	Εντοπισμός ρόλων για κάθε οργανισμό
Ναι	Εύρεση κοινού επιχειρησιακού κέντρου, όπου θα διαχειριστεί η έκτακτη κατάσταση
Όχι	Διαδικασίες απόσυρσης
Όχι	Παράρτημα : λεπτομέρειες επικοινωνίας βασικού προσωπικού και συνεργαζόμενων υπηρεσιών
	Διαδικασίες διατήρησης σχεδίου
Όχι	Πρόγραμμα επικύρωσης σχεδίου (ασκήσεις)
Όχι	Πρόγραμμα εκπαίδευσης

Αιτιολόγηση – Επεξήγηση :

«Στόχος σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων διασυνδέσεων με σχέδια άλλων Οργανισμών» : ΝΑΙ. Εκτός του ότι αναφέρεται ρητά ο στόχος του σχεδίου στην εισαγωγή γίνεται και αναφορά της διασύνδεσης του σχεδίου με τον «Ξενοκράτη» αλλά και με πολλά άλλα σχέδια (πριν την εισαγωγή).

«Πληροφορία σχετικά με συγκεκριμένο κίνδυνο ή απρόοπτο ή τοποθεσία για τα οποία το σχέδιο έχει ετοιμαστεί» : ΝΑΙ. Αναλύονται διεξοδικά τόσο τα φαινόμενα της χιονόπτωσης, όσο και του παγετού.

«Έναυσμα ενεργοποίησης σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών επαγρύπνησης και επιφυλακής» : ΝΑΙ. Το έναυσμα ενεργοποίησης δίνεται από τη ΠΠ, σε σχέση με τις διαδικασίες επιφυλακής αναφέρεται στο στάδιο 2 της προετοιμασίας ο προγραμματισμός τους.”

«Διαδικασίες ενεργοποίησης» : Ναι, ακολουθεί το κομμάτι της εγκυκλίου που περιγράφει τις διαδικασίες ενεργοποίησης.

«Ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας, μετά την εκδήλωση έντονων χιονοπτώσεων ή/και παγετού και την πρώτη εκτίμηση των επιπτώσεων από τα Αποκεντρωμένα Όργανα Πολιτικής Προστασίας, προχωρά, εφόσον συντρέχει λόγος και μετά από σχετική εισήγηση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή του Περιφερειάρχη, στην έκδοση απόφασης χαρακτηρισμού της καταστροφής και στην αντίστοιχη απόφαση κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Σε περίπτωση τοπικής καταστροφής μικρής έντασης μπορεί να εξουσιοδοτεί τον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή τον οικείο Περιφερειάρχη για την έκδοση των σχετικών αποφάσεων (Ν 3013/2002, αρ. 8)

Σε περιπτώσεις που η καταστροφή εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις Περιφέρειες της χώρας ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας εισηγείται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη το χαρακτηρισμό καταστροφής ως γενικής και την έκδοση της αντίστοιχης απόφασης για την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης (αρθ.8, Ν.3013/2008).

Επίσης, σε περιπτώσεις γενικής, περιφερειακής ή τοπικής μεγάλης έντασης καταστροφής, ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας δύναται να συγκαλέσει, ή εισηγείται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη να συγκαλέσει, το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Κ.Σ.Ο.Π.Π.) για τον συντονισμό της διάθεσης ανθρώπινου δυναμικού και μέσων, καθώς και για την παροχή οδηγιών στους πολίτες με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών (αρθ. 5 του Ν.3013/2002)». (Εγκύκλιος ΓΓΠΠ ΑΔΑ : Β4Σ7Ι-6ΩΖ 2012, σελ.22)

«Εντοπισμός υπηρεσιών και ρόλοι τους στο ΣΣΔΠ» : Όχι, διότι δεν υπάρχει αυτό το σύστημα. Να επισημανθεί, όμως, ότι η εγκύκλιος αναφέρεται σε αρμοδιότητες επιμέρους υπηρεσιών.

«Εντοπισμός και ηγετικές ευθύνες διαφορετικών οργανισμών σε διαφορετικά επίπεδα της αντίδρασης» και «Εντοπισμός ρόλων για κάθε οργανισμό» : Ναι, σύμφωνα με περιγραφή εγκυκλίου.

«Εύρεση κοινού επιχειρησιακού κέντρου, όπου θα διαχειριστεί η έκτακτη κατάσταση» : ΝΑΙ, το ΚΕΠΠ

«Διαδικασίες απόσυρσης» : Όχι, έχουμε παραπομπή των διαδικασιών στον αντίστοιχο σχεδιασμό, αλλά όχι αναφορά συγκεκριμένων διαδικασιών. «Αποκλιμάκωση εργασιών και δράσεων βάσει του αντίστοιχου σχεδιασμού»

«Παράρτημα : λεπτομέρειες επικοινωνίας βασικού προσωπικού και συνεργαζόμενων υπηρεσιών», δεν γίνεται κάποια συγκεκριμένη αναφορά.

Σε σχέση με τις διαδικασίες συντήρησης δεν υπάρχει κάτι σχετικό στην εγκύκλιο.

Σε σχέση με τον τρόπο παρουσίασης η μορφή της εγκυκλίου δεν αντιστοιχεί στην προτεινόμενη, με εξαίρεση την εισαγωγή. Για λόγους πληρότητας εμφανίζεται η συνοπτική στήλη του **Πίνακα 9** στον **Πίνακα 14**.

Πίνακας 14: Συνοπτική στήλη παρουσίασης

Τμήμα	Περίληψη
Γενική πληροφορία	Γιατί χρειάζεται το σχέδιο
Διοίκηση, έλεγχος και συντονισμός	Πως δουλεύει το σχέδιο και ποιος έχει ρόλο σε αυτό
Ενεργοποίηση, συμπεριλαμβανόμενων της επαγρύπνησης και της επιφυλακής	Πότε το σχέδιο ενεργοποιείται
Δράση	Τι λέει το σχέδιο ότι πρέπει να γίνει και από ποιον
Παραρτήματα	Ποιος έχει έναν ρόλο στο σχέδιο

Σε σχέση με την εκπόνηση του σχεδίου, η εγκύκλιος της ΓΓΠΠ μπορούμε να ισχυριστούμε με βεβαιότητα ότι αποτελεί ένα πολύ καλό παράδειγμα. Κάποιες μικρές διαφορές με το προτεινόμενο πλαίσιο πηγάζουν από τις διαφορές μεταξύ του προτεινόμενου πλαισίου και του "Ξενοκράτη".

Ο τρόπος παρουσίασης της Εγκυκλίου της ΓΓΠΠ δεν είναι αντίστοιχος με αυτόν ενός ειδικού σχεδίου εκτάκτων καταστάσεων του προτεινόμενου πλαισίου, αλλά όπως έχει επισημανθεί, ο τρόπος παρουσίασης δεν είναι δεσμευτικός.

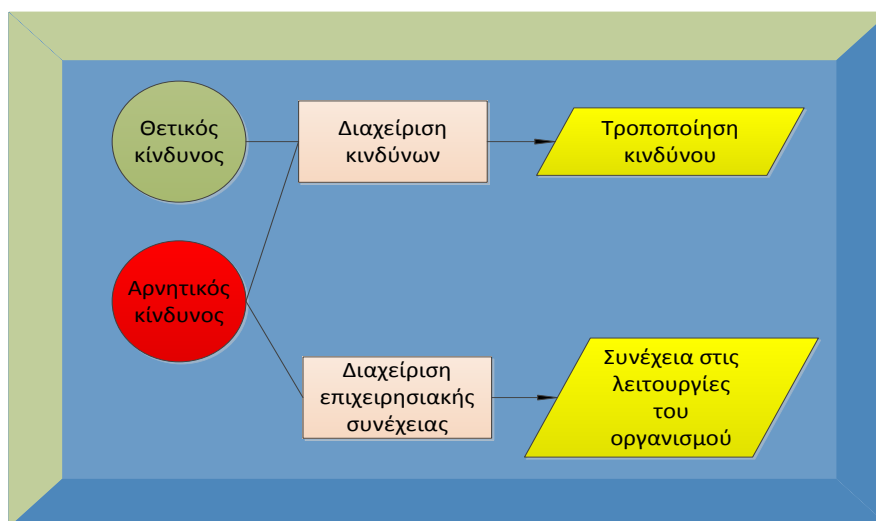
Σημαντική έλλειψη όμως της εγκυκλίου αποτελεί η παντελής απουσία διαδικασιών επικαιροποίησης της. Δεν γίνεται καμία αναφορά ούτε σε ασκήσεις, ούτε σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης. Αυτό πιθανότατα να έχει ως συνέπεια ένα εξαιρετικό σχέδιο να μείνει στα χαρτιά ή/και να μην μπορέσει να δώσει την προστιθέμενη αξία που του αναλογεί στην όλη προσπάθεια διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων λόγω χιονόπτωσης και παγετού.

7 Συμπεράσματα

Στο κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνονται οι στόχοι της διπλωματικής εργασίας, παρουσιάζονται αναλυτικά τα συμπεράσματα που προέκυψαν και εξετάζεται ο βαθμός επίτευξης των στόχων και η δυνατότητα εφαρμογής των συμπερασμάτων στην πράξη.

Πρώτος στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν η περιγραφή των επιστημονικών κλάδων της διαχείρισης κινδύνων, της επιχειρησιακής συνέχειας και της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων και κυρίως ο εντοπισμός του τρόπου με τον οποίο αυτοί συνδέονται.

Αρχικά, εντοπίστηκαν οι διαφορές της διαχείρισης κινδύνων με την επιχειρησιακή συνέχεια. Οι διαφορές αυτές, πηγάζουν από τα είδη κινδύνου που πραγματεύεται ο κάθε κλάδος και το αποτελέσματα στα οποία αυτός στοχεύει. Τα παραπάνω αποτυπώνονται στην **Εικόνα 10**.

Εικόνα 10: Διαφορές διαχείρισης κινδύνων με την επιχειρησιακή συνέχεια

Στη συνέχεια, εξετάστηκε η σχέση των δύο παραπάνω κλάδων με τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων.

Η διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων περιλαμβάνει και την αντιμετώπιση ενός κινδύνου μέσω των σχεδίων εκτάκτων καταστάσεων αλλά και τη διασφάλιση της συνέχειας των λειτουργιών ενός οργανισμού μέσω των σχεδίων επιχειρησιακής συνέχειας.

Για αυτό το λόγο, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι αποτελεί υπεрсύνολο της επιχειρησιακής συνέχειας αλλά όχι της διαχείρισης κινδύνων. Αυτό συμβαίνει γιατί η

διαχείριση κινδύνων πραγματεύεται και θετικούς κινδύνους, δηλαδή την αδυναμία εκμετάλλευσης μιας ευκαιρίας.

Η σύνδεση αυτών των κλάδων αποτυπώνεται στην **Εικόνα 11**.

Εικόνα 11: Συσχέτιση διαχείρισης κινδύνων, διαχείρισης επιχειρησιακής συνέχειας και διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων

Ο πρώτος στόχος επιτεύχθηκε. Σε σχέση με την πρακτική εφαρμογή των παραπάνω συμπερασμάτων, η σύνδεση των παραπάνω κλάδων, αν και αποτελεί ακαδημαϊκό ζήτημα, μπορεί να βοηθήσει έναν οργανισμό στο να κατανοήσει καλύτερα κάποιες έννοιες που πρέπει να ενσωματώσει στη λειτουργία του. Ο ακριβής τρόπος που θα πραγματοποιηθεί αυτό αφορά τον ίδιο τον οργανισμό και πως αυτός μπορεί να πετύχει καλύτερα του στόχους του.

Δεύτερος στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν η δημιουργία ενός προτεινόμενου πλαισίου διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων.

. Θεωρήθηκε ότι η διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων αποτελείται από τα εξής βασικά στοιχεία :

- Το συντονισμό των εμπλεκόμενων οργανισμών
- Τις ενέργειες των εμπλεκόμενων οργανισμών

Η διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων αποτελείται από τρεις (3) φάσεις, οι οποίες αφορούν τη χρονική συσχέτιση αυτών με τη στιγμή πραγματοποίησης της έκτακτης κατάστασης, και είναι :

- Ετοιμότητα (Πριν εκδηλωθεί η έκτακτη κατάσταση)
- Αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης
- Αποκατάσταση (των επιπτώσεων της έκτακτης κατάστασης)

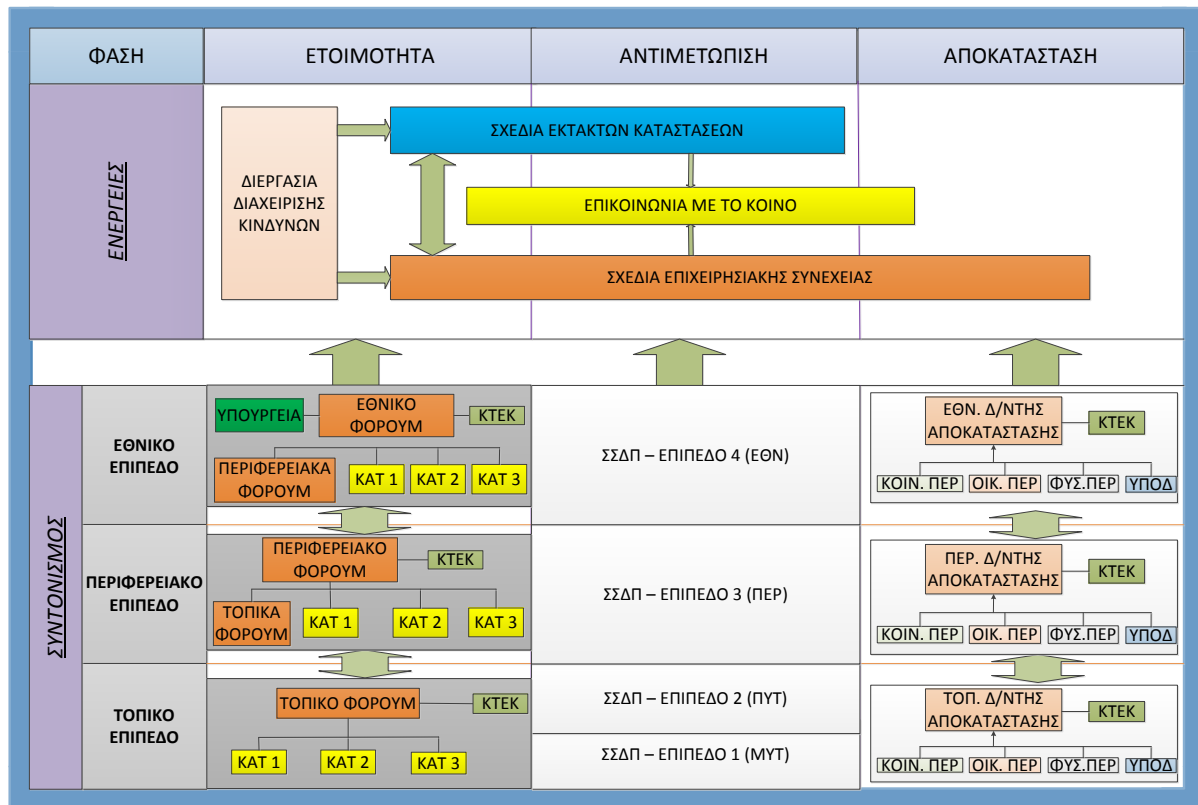
Ανάλογα με τη φάση της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων, επηρεάζεται ιδιαίτερα ο συντονισμός των εμπλεκόμενων φορέων. Φυσικά, διαφοροποιήσεις εμφανίζονται και στις ενέργειες αυτές καθαυτές.

Έχουμε τρία (3) επίπεδα συντονισμού τα οποία σχετίζονται με τον γενικότερο τρόπο δομής των κρατών, τα οποία είναι :

- Εθνικό

- Περιφερειακό
- Τοπικό

Το προτεινόμενο πλαίσιο παρατίθεται στην **Εικόνα 34**.

Εικόνα 34: Προτεινόμενο πλαίσιο διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων

Σε σχέση με αυτόν τον στόχο, το προτεινόμενο πλαίσιο θεωρείται ότι εκφράζει την ουσία των καλών πρακτικών και ότι σε αρκετά μεγάλο βαθμό μπορεί να αποτελέσει τη βάση για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων για οποιοδήποτε κράτος.

Για να ενσωματωθεί το προτεινόμενο πλαίσιο από ένα κράτος, πρέπει το πρώτο να τροποποιηθεί με σχετικά σχέδια, παρατηρήσεις και οδηγίες από άτομα που έχουν εμπειρία και γνώσεις τόσο στην διαχείριση των εκτάκτων καταστάσεων όσο και στις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν στο συγκεκριμένο κράτος.

Τρίτος στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν η δημιουργία κάποιων θεωρήσεων για έρευνα και ανάπτυξη του γενικού σχεδίου πολιτικής προστασίας «Ξενοκράτης», βάσει του προτεινόμενου πλαισίου.

Οι θεωρήσεις που προέκυψαν είναι οι εξής:

- Δημιουργία φόρουμ

Η δημιουργία φόρουμ σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, αναμένεται να υποστηρίξει το συντονισμό κατά τη φάσης της συνήθους ετοιμότητας. Η προστιθέμενη αξία σε σχέση με την δημιουργία των φόρουμ, όπως έχει ήδη επισημανθεί, έγκειται στο ότι λόγω του συντονισμού των οργανισμών δεν θα έρχονται οι αρμοδιότητες των διάφορων οργανισμών σε σύγκρουση καθώς και στο ότι θα αποφεύγεται η επικάλυψη των διάφορων καθηκόντων από παραπάνω τους ενός οργανισμούς. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

- Εφαρμογή ΣΣΔΠ

Η εφαρμογή του ΣΣΔΠ αναμένεται να υποστηρίξει το συντονισμό κατά τη φάση της άμεσης κινητοποίησης – επέμβασης. Το σύστημα αυτό θεωρείται αρκετά επιτυχημένο και η καθιέρωση του σε αρκετές περιπτώσεις θεωρείται ότι έχει αντιμετωπίσει τις εξής ελλείψεις :

- ✓ «Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών
- ✓ Έλλειψη κοινής ορολογίας μεταξύ εμπλεκόμενων υπηρεσιών
- ✓ Μη ευελιξία προσαρμογής μεγέθους δομών ανά έκτακτη κατάσταση
- ✓ Έλλειψη ενοποιημένων σχεδίων δράσης
- ✓ Έλλειψη καθορισμένων εγκαταστάσεων». (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005), p.10, 11)

- Δημιουργία ομάδων καθήκοντος στη φάση της αποκατάστασης

Η δημιουργία τέτοιων ομάδων στη φάση της αποκατάστασης διευκολύνει την ανάθεση ευθυνών και αρμοδιοτήτων και την εκτέλεση τους με τρόπο ωφέλιμο για τις κοινότητες. (NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (2009)

- Δημιουργία σχεδίων επιχειρησιακής συνέχειας

Με τη δημιουργία αυτών των σχεδίων διασφαλίζεται ότι οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί δύνανται να συνεχίσουν να εκτελούν τις λειτουργίες τους σε ένα ελάχιστο επιθυμητό επίπεδο κατά την εκδήλωση μιας έκτακτης κατάστασης. (UK Cabinet Office Emergency Preparedness 2006)

- Ενσωμάτωση ISO 31000:2009 και ISO 22301:2012 στον «Ξενοκράτη»

Η ενσωμάτωση των πιο πρόσφατων προτύπων διαχείρισης κινδύνων και εκτάκτων καταστάσεων, δηλαδή των ISO 31000:2009 και ISO

22301:2012 αντίστοιχα, θα οδηγήσει σε αποτελεσματικότερα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων και επιχειρησιακής συνέχειας και κατ' επέκταση σε αποτελεσματικότερη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων. Περαιτέρω ανάλυση του τρόπου με τον οποίο συνδέονται οι τρεις αυτοί κλάδοι, υπάρχει στην ενότητα : «3.2 Συγκριτική μελέτη της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων, της διαχείρισης κινδύνων και της επιχειρησιακής συνέχειας».

- Βελτιώσεις στα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων

Τα σχέδια αυτά αποτελούν τον πυρήνα της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων και ως εκ τούτου είναι ιδιαίτερα σημαντική η εκπόνηση και η ενσωμάτωση τους από τους οργανισμούς.

Η ύπαρξη διεργασιών εκπόνησης και ενσωμάτωσης τους, όπως αυτή στο προτεινόμενο πλαίσιο, υποστηρίζει τους σχετικούς οργανισμούς σε αυτή τη προσπάθεια.

Για αξιολόγηση αυτών των σχεδίων, είναι χρήσιμο η δημιουργία πινάκων, όπως στο προτεινόμενο πλαίσιο, με την ελάχιστη απαιτούμενη πληροφορία που πρέπει να περιέχουν τα σχέδια.

Τέλος, ένας ενιαίος τρόπος παρουσίασης των σχεδίων, όπως αυτός στο προτεινόμενο πλαίσιο, ενδέχεται να οδηγήσει σε καλύτερη κατανόηση και ενσωμάτωση των σχεδίων από τους εμπλεκόμενους οργανισμούς.

- Βελτιώσεις σε σχέση με την επικοινωνία με το κοινό

Ένα καλά ενημερωμένο κοινό είναι πιο ικανό να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση και να μειώσει τις επιπτώσεις της. Για αυτό το λόγο θα ήταν χρήσιμο να προστεθεί στον Ξενοκράτη ένα δομημένο πλαίσιο και κάποιες βασικές αρχές για αυτή την ενέργεια.

Όπως και στα σχέδια εκτάκτων καταστάσεων, θα ήταν ωφέλιμο για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων, η συγκεκριμένη ενέργεια να γινόταν με κάποια συγκεκριμένη διεργασία και να υπήρχε και ένας πίνακας αξιολόγησης της, όπως υπάρχουν στο προτεινόμενο πλαίσιο.

Οι παραπάνω παρατηρήσεις θεωρείται ότι μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης από τους υπεύθυνους για τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων στη χώρα μας. Οι υπεύθυνοι, προφανώς, θα εξετάσουν την προστιθέμενη αξία των παραπάνω παρατηρήσεων.

Τέταρτος στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν η δημιουργία κάποιων θεωρήσεων για έρευνα και ανάπτυξη της εγκυκλίου της ΓΓΠΠ με αρ. πρωτοκόλλου 7303 και θέμα : Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από χιονοπτώσεις και παγετό περιόδου 2012 – 2013.

Οι θεωρήσεις που προέκυψαν είναι οι εξής:

- Σε σχέση με την εκπόνηση του σχεδίου, η εγκύκλιος της ΓΓΠΠ μπορούμε να ισχυριστούμε με βεβαιότητα ότι αποτελεί ένα πολύ καλό παράδειγμα. Κάποιες μικρές διαφορές με το προτεινόμενο πλαίσιο πηγάζουν από τις διαφορές μεταξύ του προτεινόμενου πλαισίου και του "Ξενοκράτη".
- Ο τρόπος παρουσίασης δεν είναι αντίστοιχος με αυτόν ενός ειδικού σχεδίου εκτάκτων καταστάσεων του προτεινόμενου πλαισίου, αλλά όπως έχει επισημανθεί, ο τρόπος παρουσίασης δεν είναι δεσμευτικός.
- Σημαντική έλλειψη όμως της εγκυκλίου αποτελεί η παντελής απουσία διαδικασιών επικαιροποίησης της. Δεν γίνεται καμία αναφορά ούτε σε ασκήσεις, ούτε σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης. Αυτό πιθανότατα να έχει ως συνέπεια ένα εξαιρετικό σχέδιο να μείνει στα χαρτιά ή/και να μην μπορέσει να δώσει την προστιθέμενη αξία που του αναλογεί στην όλη προσπάθεια διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων λόγω χιονόπτωσης και παγετού.

Οι παραπάνω παρατηρήσεις θεωρείται ότι μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης από τους υπεύθυνους για την αντιμετώπιση των κινδύνων από τις χιονοπτώσεις και τον παγετό στη χώρα μας. Οι υπεύθυνοι, προφανώς, θα εξετάσουν την προστιθέμενη αξία των παραπάνω παρατηρήσεων.

8 Βιβλιογραφία

- ISO 31000:2009 Risk management -- Principles and guidelines
- ISO 22301, Societal security – Business BCMS
- NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, The Guide to the National Civil Defence Emergency Management Plan (June 2009), [http://www.civildefence.govt.nz/memwebsite.nsf/Files/The-Guide-2009-revision/\\$file/The-Guide-v1.2-complete-web.pdf](http://www.civildefence.govt.nz/memwebsite.nsf/Files/The-Guide-2009-revision/$file/The-Guide-v1.2-complete-web.pdf)
- NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Public Information Management Information for the CDEM sector [IS9/07] (July 2007) [http://www.civildefence.govt.nz/memwebsite.nsf/Files/PIM_guidelines_07/\\$file/PIM_guidelines_07.pdf](http://www.civildefence.govt.nz/memwebsite.nsf/Files/PIM_guidelines_07/$file/PIM_guidelines_07.pdf)
- NZ Ministry of Civil Defence & Emergency Management, Coordinated Incident Management System (CIMS) (2005)
- U.K. Cabinet Office, Civil Contingencies Act 2004, <https://www.gov.uk/preparation-and-planning-for-emergencies-responsibilities-of-responder-agencies-and-others#the-civil-contingencies-act>
- U.K. Cabinet Office, Civil Contingencies Act 2004, short guide
- U.K. Cabinet Office, Emergency Preparedness (1 January 2006), <https://www.gov.uk/government/publications/emergency-preparedness>
- U.K. Cabinet Office, Emergency Response and Recovery (5 April 2010), <https://www.gov.uk/government/publications/emergency-response-and-recovery>
- U.S. Department of Homeland Security, Federal Emergency Management Agency, National Response Framework (Washington: January 2008), <http://www.fema.gov/pdf/emergency/nrf/nrf-core.pdf>
- Εγκύκλιος ΓΓΠΠ ΑΔΑ : Β4Σ7Ι-6ΩΖ, Αρ. πρωτοκόλλου :7303, ΘΕΜΑ: Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από χιονοπτώσεις και παγετό περιόδου 2012 – 2013, 12/11/2012
- ΦΕΚ 423 2003